

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Π.Μ.Σ.

«ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Τζιτζώκου Σταυρούλας

A.M.: 4272017012

**ΘΕΜΑ: «Dalton Plan στη διδακτική έρευνα: Η διερεύνηση του τρόπου
οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton»**

Ελληνικά

**ΘΕΜΑ: «Dalton Plan in teaching research: Exploring how the Dalton schools are organized and
run»**

Αγγλικά

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΟΦΟΣ ΑΛΙΒΙΖΟΣ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
ΒΙΤΖΙΛΑΚΗ ΧΡΥΣΗ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΦΕΣΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΡΟΔΟΣ, 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το θέμα της μεθόδου Dalton και διερευνά τους παράγοντες που επηρεάζουν την οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων που την χρησιμοποιούν. Η μέθοδος Dalton είναι ένας εναλλακτικός τρόπος εκπαίδευσης που ξεκίνησε στην αρχή του περασμένου αιώνα και με τα χρόνια αναπτύχθηκε και εξαπλώθηκε, σε σημείο να αποτελεί την κύρια μέθοδο εκπαίδευσης σε κάποιες χώρες. Τα βασικά γνωρίσματα της είναι η εστίαση στον μαθητή και η αυτονομία που έχει αυτός, όπως επίσης και οι τρεις αρχές πάνω στις οποίες βασίζεται: ελευθερία, συνεργασία και ατομική προσπάθεια. Σκοπός της έρευνας αποτέλεσε η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων Dalton, των χαρακτηριστικών της οργάνωσης και της λειτουργίας που επηρεάζονται από αυτούς τους παράγοντες και την επίδραση που έχουν στην αυτονομία των μαθητών. Για την υλοποίησή της ακολουθήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση αλλά και ποσοτική έρευνα, μέσω της χρήσης ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν πως η ηλικία και οι δεξιότητες, όσον αφορά την ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα και στις εργασίες και δραστηριότητες, η χρήση ΤΠΕ στις δραστηριότητες και τις εργασίες, ο μικρός αριθμός μαθητών και οι ιδιαίτερες ομάδες, στις οποίες ανήκουν, είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία και οργάνωση των σχολείων αυτών. Επίσης, η αυτονομία των μαθητών στη μεθοδολογία Dalton διατηρείται σε υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, παρά τη μεγάλη εξάπλωση της εν λόγω εκπαιδευτικής μεθόδου, αυτή συνεχίζει να βρίσκεται στην σκιά του παραδοσιακού εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς εκείνο αποτελεί την πρωταρχική επιλογή εκπαίδευσης στις περισσότερες περιπτώσεις. Παρά το γεγονός που κάθε έρευνα που διεξήχθη είχε θετικά αποτελέσματα για την μέθοδο Dalton, η απουσία ενημέρωσης και κατανόησης της από την κοινωνία δημιουργεί ένα αίσθημα δισταγμού ώστε να την προτιμήσουν.

Λέξεις/φράσεις κλειδιά: Εναλλακτική εκπαίδευση, μέθοδος Dalton, σύστημα Dalton, σχολεία Dalton, οργάνωση και λειτουργία σχολείων Dalton, αυτονομία μαθητών, παράγοντες επιρροής σχολείων Dalton

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the issue of Dalton Plan and investigates the factors that affect the organization and operation of the schools that use this method. The Dalton Plan is an alternative education way that started at the beginning of the last century and through the years it developed and spread in a way that now is the main education system in some countries. Its main attributes are the focus on the pupil and its autonomy as well as the three principles on which is based on: freedom, cooperation and self-reliance. Purpose of this paper was the investigation of the factors that affect the organization and operation of the Dalton schools, the elements of the organization and operation that being affected by those factors and the impact that they have on the autonomy of the pupils. For the integration of this paper was followed by a literature review and quantitative research through the use of a questionnaire. The results showed that the main factors that affect the organization and operation of the Dalton schools was the age and the skills in student classification and assignments and activities, the CTI use in assignments and activities, the small number of students and the special groups that they belong. The autonomy of the pupils maintained in high levels, as expected in any sample of schools that using the Dalton plan. An observation of the results of the survey can lead to conclusion that despite the big spread of this educational method, this continues to be under the shadow of the classic educational method as it is still the first choice in education in most cases. Despite the fact that every survey that carried out had good results for the Dalton plan, the absence of information and understanding from the society creates a feeling of hesitation when they have the choice.

Key words/ Phrases: Alternative education, Dalton Plan, Dalton schools, organization and operation of Dalton schools, autonomy of the students, factors that affect Dalton schools

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	6
Κεφάλαιο 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	10
Κεφάλαιο 2. Η ΜΕΘΟΔΟΣ DALTON ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	10
2.1 Εναλλακτική εκπαίδευση	10
2.2 Ιστορική αναδρομή της μεθόδου Dalton	11
2.3 Ορισμός της μεθόδου Dalton	14
2.4 Οι αρχές και οι κανόνες της μεθόδου Dalton	15
2.4.1 Ελευθερία και ευθύνη	16
2.4.2 Η ανάθεση εργασιών σαν εργαλείο δημιουργίας ευθύνης	17
2.4.3 Συνεργασία	18
2.4.4 Ατομική προσπάθεια	20
2.5 Ο εκπαιδευτικός της μεθόδου Dalton	20
2.6 Ο μαθητής της μεθόδου Dalton	22
2.6.1 Ο ρυθμός εργασίας του μαθητή Dalton	24
2.6.2 Η συνεργασία στους μαθητές Dalton	24
2.6.3 Πρόσθετη εργασία – Πρόσθετες δραστηριότητες	25
2.6.4 Καθυστερημένη προσοχή	25
2.7 Διαδικασία αξιολόγησης στην μέθοδο Dalton	26
2.8 Οι εργασίες στην μέθοδο Dalton	27
2.9 Ο χώρος του μαθήματος στην μέθοδο Dalton	30
2.10 Διεθνές Δίκτυο Dalton	33
2.11 Η κάρτα Dalton	35
2.12 Ανασκόπηση ερευνών	36
2.12.1 Η έρευνα της Darina Babuscakova	36
2.12.2 Η έρευνα των Weichhart, G., Stary, C., & Appel, M.	38
2.12.3 Η έρευνα της Viola Moškvanová	39

2.12.4 Η έρευνα του Tavershima Timothy Hanior	40
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	42
Κεφάλαιο 3. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	42
Κεφάλαιο 4. ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	44
Κεφάλαιο 5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	48
Κεφάλαιο 6. ΣΥΖΗΤΗΣΗ	78
Κεφάλαιο 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	90
ABSTRACT	3
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	92
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	102

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 1 «Σε ποια χώρα ανήκει το σχολείο σας;»	49
Γράφημα 2: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 2 «Το σχολείο στο οποίο ανήκετε είναι:»	50
Γράφημα 3: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 3 «Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο σας;» 50	
Γράφημα 4: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 4 «Σε ποια βαθμίδα εκπαίδευσης απευθύνεται το σχολείο σας;»	51
Γράφημα 5: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 5 «Ο πληθυσμός της περιοχής στην οποία εδρεύει το σχολείο σας είναι:»	52
Γράφημα 6: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 6 «Τι πρόγραμμα ακολουθεί το σχολείο σας;»	52
Γράφημα 7: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 7 «Το απολυτήριο του σχολείου σας είναι ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης;»	53
Γράφημα 8: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 8 «Οι γονείς και οι κηδεμόνες ασκούν στο σχολείο:»	53
Γράφημα 9: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 9 «Σε ποιες ομάδες μαθητών απευθύνεται το σχολείο σας;»	54
Γράφημα 10: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 10.1 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα τυχαία»	55
Γράφημα 11: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.2 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με παρόμοια επίπεδα δεξιοτήτων»	55
Γράφημα 12: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 10.3 «Οι μαθητές ταξινομούνται έτσι ώστε τα τμήματα να περιέχουν πλήθος διαφορετικών επιπέδων δεξιοτήτων»	56
Γράφημα 13: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.4 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους»	57
Γράφημα 14: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.5 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με αιτήσεις γονέων ή κηδεμόνων»	57
Γράφημα 15: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.6 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την κατάρτιση του εκπαιδευτικού»	58
Γράφημα 16: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 11 «Τα διάφορα μέρη του προγράμματος διδάσκονται:»	59
Γράφημα 17: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 12 «Υπάρχουν εβδομαδιαία (ή μηνιαία κ.α.) τμήματα εργασίας στο σχολείο σας;»	60
Γράφημα 18: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 13 «Που πραγματοποιείται η διαδικασία της διδασκαλίας;»	61
Γράφημα 19: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 14 «Τι πρόγραμμα ακολουθούν οι μαθητές;»	61
Γράφημα 20: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 15 «Το σχολείο σας παρέχει ΤΠΕ για χρήση από μαθητές ή εκπαιδευτικούς;»	62
Γράφημα 21: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.1 «Χρήση υπολογιστή»	62
Γράφημα 22: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 16.2 «Συγγραφή εγγράφων με χρήση Word».	63
Γράφημα 23: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.3 «Δημιουργία εικόνων με χρήση γραφικών προγραμμάτων»	63

Γράφημα 24: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.4 «Δημιουργία προγραμμάτων».....	64
Γράφημα 25: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.5 «Επικοινωνία με εκπαιδευτικούς ή άλλους μαθητές με χρήση email».....	64
Γράφημα 26: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.6 «Χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού».....	65
Γράφημα 27: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 16.7 «Αναζήτηση πληροφοριών με χρήση διαδικτύου».....	65
Γράφημα 28: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 17 «Υφίσταται εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο σχολείο σας;».....	66
Γράφημα 29: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 18 «Ανατίθενται εργασίες ίδιου βαθμού δυσκολίας σε όλους τους μαθητές;».....	67
Γράφημα 30: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 19 «Το περιεχόμενο και η δυσκολία των εργασιών που ανατίθενται είναι προκαθορισμένο;».....	67
Γράφημα 31: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 20 «Στο σχολείο σας υπάρχουν σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες για τους μαθητές;».....	68
Γράφημα 32: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 21 «Τι είδους εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται από το σχολείο σας;».....	68
Γράφημα 33: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 22 «Το σχολείο σας επικοινωνεί με άλλα σχολεία στα πλαίσια δραστηριοτήτων;».....	69
Γράφημα 34: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 23 «Οι δραστηριότητες είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου;».....	69
Γράφημα 35: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 24 «Υπάρχουν διαφορετικές δραστηριότητες μαθητών για κάθε τμήμα;».....	70
Γράφημα 36: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 25 «Τους στόχους, τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης της μάθησης και της μελέτης τα επιλέγει ο εκπαιδευόμενος».....	71
Γράφημα 37: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 26 «Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να δομήσει το πρόγραμμα των σπουδών του;».....	71
Γράφημα 38: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 27 «Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να επιλέξει τον ρυθμό μελέτης του;».....	72
Γράφημα 39: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με την ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα.....	73
Γράφημα 40: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με χρήση ΤΠΕ.....	75
Γράφημα 41: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις εργασίες.....	76
Γράφημα 42: Τελικά ποσοστά απαντήσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες.....	76
Γράφημα 43: Τελικά ποσοστά απαντήσεων που σχετίζονται με την αυτονομία των μαθητών.....	77

Κεφάλαιο 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει σαν στόχο τη διερεύνηση της μεθόδου Dalton στην οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων που τη χρησιμοποιούν. Η μέθοδος Dalton αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο εκπαίδευσης που δημιουργήθηκε στις αρχές του προηγούμενου αιώνα από την Helen Parkhurst. Σήμερα, το σύστημα αυτό έχει αναπτυχθεί και εξαπλωθεί σε πολλές χώρες του κόσμου και κάποιες από αυτές πλέον το έχουν υιοθετήσει σαν τον κύριο τρόπο εκπαίδευσης στο εκπαιδευτικό τους σύστημα, όπως είναι η Τσεχία και η Ολλανδία.

Τα χαρακτηριστικά της εν λόγω μεθόδου εκπαίδευσης είναι ο παιδοκεντρικός χαρακτήρας που την διακατέχει και η εστίαση της σε τρεις βασικές αρχές: την ελευθερία, την συνεργασία και την ατομική προσπάθεια. Τα τρία αυτά βασικά γνωρίσματά της αποτελούν τα θεμέλια πάνω στα οποία βασίζεται και όλη η οργάνωση και η λειτουργία των σχολείων που χρησιμοποιούν αυτή την μέθοδο για την εκπαιδευτική τους διαδικασία. Στην μέθοδο Dalton ο εκπαιδευτικός δεν έχει τον ίδιο ρόλο σε σχέση με το παραδοσιακό σύστημα εκπαίδευσης. Αντί αυτού, αποτελεί τον ρόλο συμβουλευτή σε ένα περιβάλλον όπου ο μαθητής αναλαμβάνει ο ίδιος τα ηνία της γνώσης του, καθώς στοιχεία, όπως η αξιολόγηση και το πρόγραμμα καθορίζονται από αυτόν. Η αυτονομία αυτή του εκπαιδευόμενου αποτελεί στόχο της μεθόδου Dalton.

Προκειμένου να καλύψει τον στόχο της, η παρούσα εργασία έθεσε κάποια ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία δημιουργήθηκαν με βάση την βιβλιογραφία και παρόμοιες έρευνες που έχουν διεξαχθεί πάνω στην μέθοδο Dalton. Για να διερευνηθεί αυτός ο τρόπος εκπαίδευσης στην οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων που κάνουν χρήση του, αξιοποιήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίων.

Το δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αποτελεί την βιβλιογραφική ανασκόπηση και περιλαμβάνει την ιστορία και τον ορισμό της μεθόδου Dalton, τις αρχές της και τους κανόνες της. Αναλύει το ρόλο του μαθητή και του εκπαιδευτικού, την αυτονομία του μαθητή, την αξιολόγηση και τις εργασίες, όπως επίσης γίνεται μια παρουσίαση των σχολείων Dalton. Τέλος, γίνεται μια ανασκόπηση προηγούμενων ερευνών πάνω σε αυτό το θέμα.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας περιέχει το ερευνητικό κομμάτι. Τα κεφάλαια 3 και 4 περιλαμβάνουν τους στόχους της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα και πού ακριβώς αυτά

βασίστηκαν. Ακόμα σε αυτά τα σημεία παρουσιάζονται τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για να πραγματοποιηθεί η έρευνα και η μεθοδολογία της όλης διαδικασίας.

Τέλος, τα κεφάλαια 5, 6 και 7 παρουσιάζουν και αναλύουν τα αποτελέσματα της έρευνας, αναγράφουν τις παρατηρήσεις και τις σκέψεις που δημιουργούνται από αυτά, για να καταλήξουν στα συμπεράσματα που πάρθηκαν κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας, όπως επίσης και τις προτάσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Κεφάλαιο 2. Η ΜΕΘΟΔΟΣ DALTON ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

2.1 Εναλλακτική εκπαίδευση

Δεν είναι εύκολο να καθοριστεί η εναλλακτική εκπαίδευση καθώς μπορεί να παρεξηγηθεί με πολλούς τρόπους. Αναφέρεται στις διαφορές που εμφανίζει αυτός ο τρόπος εκπαίδευσης σε σχέση με το κοινό σύστημα. Κάποιοι μελετητές θεωρούν την εναλλακτική εκπαίδευση ως ένα διαφορετικό τρόπο απόκτησης γνώσεων και αναζήτησης λύσεων σε προβλήματα. Και οι δύο ερμηνείες καλύπτουν τις δραστηριότητες των εναλλακτικών σχολείων (Melkusová, 2011).

Το κοινό χαρακτηριστικό όλων των εναλλακτικών κινήματων εκπαίδευσης είναι ο μαθητής, ο οποίος βρίσκεται σταθερά στο επίκεντρο της προσοχής. Μια ίση συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή χρησιμοποιείται για να βοηθήσει τους μαθητές στην κατανόηση και την ανάπτυξη. Κάθε εναλλακτικό κίνημα στην εκπαίδευση διαφέρει ελαφρώς σε ορισμένα σημεία, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα που υλοποιούνται στο χώρο της εκπαίδευσης και διατηρούν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα κατά κάποιο τρόπο. Αυτό σημαίνει πως ένα από τα εναλλακτικά κινήματα ίσως εφαρμόζεται σε συγκεκριμένα σχολικά συστήματα, ενώ κάποιο άλλο επικεντρώνεται στις σχέσεις εντός της κοινότητας. Τα σημαντικότερα από αυτά τα κινήματα εμφανίστηκαν τις δεκαετίες του 1920 και 1930 και είναι τα Waldorf, Montessori, Freinet, Winnett School, Jena και Dalton Plan.

Όλα τα προαναφερθέντα κινήματα προσπαθούν να εφαρμόσουν τον παιδοκεντρικό χαρακτήρα στην διδασκαλία τους. Επιδιώκουν, δηλαδή, να έχουν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών σαν κύρια εστία και κατά βάση να λαμβάνονται υπόψη κατά την διάρκεια της δημιουργίας του χρονοδιαγράμματος και του περιεχομένου των μαθημάτων. Η σχέση μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών θα πρέπει να είναι φιλική καθώς και οι δύο συμμετέχοντες βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο. Ωστόσο, αυτό προϋποθέτει πως ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι αρκετά ικανός για να ενεργοποιήσει την εσωτερική ώθηση των μαθητών (Paurová, 2019).

Βασικός συντελεστής της εναλλακτικής εκπαίδευσης αποτελεί η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, αλλά και γενικότερα η συνεργασία στο σύνολό της. Τα περισσότερα σχολεία συνεργάζονται όχι μόνο με τους γονείς, αλλά επίσης και με την γειτονική κοινότητα άλλων σχολείων. Η συνεργασία και η συζήτηση είναι συμπεριφορές που ενθαρρύνονται και αυτό είναι φανερό εντός της τάξης αλλά και ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές διαφορετικών τάξεων. Ωστόσο, ο κάθε μαθητής είναι υπεύθυνος για τις προσωπικές του επιλογές και σχέδια. Μπορεί να του δίνονται πληροφορίες σε γραπτή ή προφορική μορφή, οι οποίες υποδεικνύουν την απόδοση του και αναλύουν τα σημεία στα οποία απαιτείται πιθανή βελτίωση.

Όσον αφορά τους τυπικούς κανόνες λειτουργίας του εναλλακτικού σχολείου, είναι σκόπιμο να σημειωθεί πως το μέγεθος, το υλικό καθώς και άλλα χαρακτηριστικά του σχολικού κτιρίου και του εξοπλισμού που απαιτείται, υιοθετείται από τους μαθητές του εκάστοτε σχολείου. Μερικά σχολεία, για παράδειγμα, δεν χρησιμοποιούν κουδούνι για να ανακοινώσουν το τέλος των μαθημάτων, έτσι ώστε να μην διακόψουν την συγκέντρωση των μαθητών (Ραυρονά, 2019).

Συνοψίζοντας, τα εναλλακτικά σχολεία θεωρούνται διαφορετικά και μοναδικά, κατά κάποιο τρόπο, σε σχέση με τα συνηθισμένα και παραδοσιακά σχολεία. Δεν έχει σημασία αν πρόκειται για ιδιωτικά, δημόσια ή μη κρατικά. Η διαφορά αυτή οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως στον τρόπο οργάνωσής τους, στο περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος, στον τρόπο με τον οποίο γίνονται οι εκτιμήσεις ή και στον τρόπο με τον οποίο συνεργάζονται με την έξω κοινότητα (Průcha, 2001).

Η μέθοδος Dalton (Dalton plan), η οποία αποτελεί το κεντρικό θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, είναι ένα σημαντικό κίνημα της εναλλακτικής εκπαίδευσης που έχει επηρεάσει σε πολλά επίπεδα τη μέχρι τώρα μαθητοκεντρική εκπαίδευση και που καταλαμβάνει σπουδαία θέση, έως και σήμερα, στο χώρο της σύγχρονης εκπαίδευσης.

2.2 Ιστορική αναδρομή της μεθόδου Dalton

Ιδρυτής της μεθόδου Dalton υπήρξε η Helen Parkhurst, γεννημένη το 1883 στο Durand. Αρχικά δίδασκε σε 40 μαθητές στο Waterville από το 1904, όπου και εφάρμοσε τις πρώτες της προκλητικές ιδέες, για τα δεδομένα της εποχής, όπως αυτή της ελεύθερης μετακίνησης των μαθητών μέσα στην αίθουσα. Η Parkhurst μελέτησε την εκπαίδευση στο πανεπιστήμιο του River

Falls και συνέχισε το έργο της, αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας τις θεωρίες της σε διάφορα σχολεία της Αμερικής. Προκειμένου να εξαπλώσει αυτές τις θεωρίες σε άλλους εκπαιδευτικούς ταξίδεψε αρκετά. Το πιο ωφέλιμο ταξίδι της ήταν αυτό στην Ιταλία, όπου συνάντησε την Maria Montessori, στην οποία και γνωστοποίησε τις πρωτοποριακές ιδέες της. Μέσα από ένα σύντομο ταξίδι οι δυο τους ανέπτυξαν μια μακροχρόνια φιλία η οποία κατέληξε στην καταγραφή της βιογραφίας της Maria Montessori από την Helen Parkhurst.

Η Helen Parkhurst ξεκίνησε να υλοποιεί το όραμα της για μια νέα προοδευτική προσέγγιση στην εκπαίδευση. Εξαιτίας της συνεργασίας και της σχέσης των δύο αυτών παιδαγωγών της εποχής, πολλοί από τον χώρο της εκπαίδευσης συχνά συνδέουν ή συγχέουν τη μέθοδο Dalton με την Montessori. Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί πως οι πρώτες ξεκάθαρες έννοιες της προσέγγισης Dalton εμφανίστηκαν στις σημειώσεις της Parkhurst το 1905. Πιάνοντας το πνεύμα της αλλαγής στην εκπαίδευση, δημιούργησε την μέθοδο Dalton (1922), στοχεύοντας στην επίτευξη μιας ισορροπίας ανάμεσα στα ταλέντα κάθε παιδιού και τις ανάγκες της αναπτυσσόμενης Αμερικανικής κοινωνίας.

Η μέθοδος Dalton πήρε την ονομασία της από ένα σχολείο, το οποίο δίδασκε σε μαθητές στο Dalton, στη Μασαχουσέτη των ΗΠΑ στο τέλος του 19^{ου} αιώνα. Στο τέλος της ζωής της, η Parkhurst, ήταν άρρωστη και πέρασε τις τελευταίες μέρες της στο νοσοκομείο. Απεβίωσε το 1973 στο New Milford (Melkusová, 2011) αφήνοντας πίσω της μία καλά αναπτυγμένη θεωρία, η οποία επηρέασε τον τρόπο εκπαίδευσης των επόμενων γενεών.

Αν και η Helen Parkhurst έφυγε από τη ζωή στη δεκαετία του '70, οι ιδέες της συνέχισαν να κερδίζουν έδαφος και να επηρεάζουν σε διάφορα μέρη του κόσμου τη διδασκαλία και τη μάθηση. Ειδικότερα, ο Václav Příklad, με το άρθρο του «Η Μέθοδος Dalton» ενέπνευσε πολλούς Τσέχους παιδαγωγούς να αλλάξουν το άκαμπτο παιδαγωγικό τους σύστημα. Υποδεικνύει έντονα την ανάγκη αλλαγής του ρόλου του διδάσκοντα, λέγοντας πως στην μέθοδο Dalton ένας εκπαιδευτικός θα πρέπει να αντιμετωπίζει τους μαθητές σαν μεγάλος αδερφός (Příklad, 1925). Οι Úlehla, Baráček, Nykl, Žofková, Vrána και πολλοί άλλοι τότε πραγματοποίησαν προσπάθειες για να εντάξουν την μέθοδο Dalton στις πρακτικές των σχολείων της πρώην Τσεχοσλοβακίας.

Επίσης, το Dalton Plan, ως ανεξάρτητη μάθηση, υποβάλλει τον μαθητή να κατακτήσει ο ίδιος τη γνώση του, κάνοντάς τον αυτοδίδακτο, ενώ τονίζει πως ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν θα

πρέπει να είναι παρεμβατικός. Ο δάσκαλος στα σχολεία Dalton είναι φίλος του μαθητή, που τον καθοδηγεί σταθερά και διακριτικά να φτάσει στη γνώση. Γι αυτό, θα πρέπει παράλληλα να υπογραμμίσουμε την αναγκαιότητα μιας κατάλληλης προετοιμασίας εκ μέρους του εκπαιδευτικού της μεθόδου Dalton και, οπωσδήποτε, την καλή εκπαίδευσή του, ώστε να είναι αποτελεσματικός απέναντι στους μαθητές του. Ο εκπαιδευτικός Dalton οφείλει να είναι πάντα απασχολημένος με τους μαθητευόμενούς του αλλά και να προετοιμάζει συνεχώς ενδιαφέροντα έργα γι αυτούς (Moškvanová, 2009).

Το Dalton Plan κατάφερε να διασωθεί, να διαδοθεί και να εφαρμοστεί ακόμη και κατά την περίοδο των δύο παγκοσμίων πολέμων. Στα χρόνια εκείνης της περιόδου, η Margaret Ann Bailey (διευθύντρια από το 1914 έως το 1947) μετέφερε με επιτυχία την μέθοδο Dalton στο σχολείο του Ascham. *“Στόχος της ήταν δίχως αμφιβολία να παρέχει πλήρη και ενδιαφέρουσα εκπαίδευση μέσω της μεθόδου Dalton με ιδιαίτερη έμφαση στην ανεξαρτησία, τα κίνητρα και τις ακαδημαϊκές δεξιότητες”* (Baily, 1986: 22).

Το 1996 ιδρύεται ο Τσέχικος Όμιλος Dalton, στο Brno. Το 2005, η Jana Šancová από την πόλη του Brno, αναφέρει πως οι πόλεις Μπρουνό και Ουτρέχτη βοήθησαν να σχηματιστεί ένα δίκτυο Dalton που περιλαμβάνει το Τόκιο, την Νέα Υόρκη, το Σύδνεϋ, την Μόσχα, την Βιέννη και πόλεις της Ολλανδίας. Η διεθνής επιρροή του κινήματος Dalton συνοψίζεται από την Ellen Stein, διευθύντρια του σχολείου Dalton της Νέας Υόρκης, η οποία αναφέρει πως μέσα στα χρόνια, η μέθοδος Dalton κέρδισε διεθνή αναγνώριση για την ακαδημαϊκή της υπεροχή. Σχολεία στην Ολλανδία, την Αυστραλία, την Αγγλία, την Κορέα, την Τσέχικη Δημοκρατία, την Ταϊβάν και την Χιλή έχουν υιοθετήσει την μέθοδο Dalton. Σήμερα, έχουν ιδρυθεί τρία σχολεία της μεθόδου Dalton στην Ιαπωνία (Moškvanová, 2009).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί, πως στη δεκαετία του 1920 το σχέδιο Dalton διαδόθηκε σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο και πιο συγκεκριμένα άρχισε να εφαρμόζεται στην Κίνα, την Ιαπωνία, τη Ρωσία, τον Καναδά, την Αυστραλία, την Ινδία, τη Νότια Αφρική καθώς επίσης και σε χώρες της Ευρώπης. Ειδικότερα, έγινε ιδιαίτερα δημοφιλής στην Ολλανδία, την Πολωνία και στην Τσεχοσλοβακία. Μάλιστα, στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, η μέθοδος Dalton έλαβε χώρα σε μεγάλο βαθμό, κυρίως στην Ολλανδία όπου η μέθοδος εφαρμόζεται από μεγάλο αριθμό σχολείων, υπερβαίνοντας τον αριθμό των 250 σχολείων (Babuščáková, 2008).

Επιπλέον, ο αριθμός των σχολείων Dalton ποικίλλει σε κάθε χώρα, με την Ολλανδία να κατέχει την πρώτη θέση. Εκεί λειτουργούν περισσότερα από 240 σχολεία πρωτοβάθμιας (ISCED1) και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED2) και 19 ανώτερα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED3). Τα ολλανδικά ανώτερα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι τα μοναδικά Dalton γυμνάσια στον κόσμο. Η Τσεχική Δημοκρατία κατέχει τη δεύτερη θέση με 4 πιλοτικά σχολεία και περίπου 15 άλλα σχολεία Dalton. Ακόμη, υπάρχουν 3 Dalton σχολεία στην Ιαπωνία και μόνο ένα σχολείο Dalton στην Αυστραλία, την Αυστρία, την Κίνα, τη Ρωσία και τις ΗΠΑ. Να σημειωθεί πως το σχολείο Dalton της Νέας Υόρκης είναι το μοναδικό που υπάρχει στις ΗΠΑ (Babuščáková, 2008).

Παρόλο που η μέθοδος Dalton αναπτύχθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, οι αρχές της αντιστοιχίζονται με το αναμορφωμένο εκπαιδευτικό σύστημα και τις απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας.

Σύμφωνα με το μεθοδολογικό τμήμα του Τσέχικου Ομίλου Dalton, η εστιασμένη στο παιδί εκπαίδευση αρχίζει να υπερισχύει σε πολλά σχολεία Dalton στο Βrno. Ειδικά ο διαφοροποιημένος ρόλος του δασκάλου, η συνεργασία και η αυτοπεποίθηση των μαθητών και η έμφαση στις ευθύνες των μαθητών, συχνά αναφέρονται ως κύρια προτερήματα της μοντέρνας εκπαιδευτικής διαδικασίας, κατάλληλα για τις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας (Moškvanová, 2009).

2.3 Ορισμός της μεθόδου Dalton

Η μέθοδος Dalton δημιουργήθηκε για να λύσει διδακτικά – οργανωτικά προβλήματα μέσα στην τάξη, μαθητών διαφορετικής ηλικίας. Πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό σύστημα που επιτρέπει σε κάθε μαθητή να έχει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες του, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες του. Με άλλα λόγια, πρόκειται για μία μέθοδο η οποία παρακινεί τους μαθητές να ασχοληθούν με την μελέτη και τη μάθηση μέσω των προσωπικών κινήτρων τους και όχι με αναγκαστική εκπαίδευση (Moškvanová, 2009).

Όπως αναφέρει η Parkhurst (Parkhurst, 1922: 22): *“Η συζήτηση βοηθά στην αποσαφήνιση των ιδεών και τον σχεδιασμό των διαδικασιών, από την πλευρά των μαθητών. Όταν αυτοί φτάσουν στο τέλος, το τελικό τους κατόρθωμα αναλαμβάνει όλη την μεγαλοπρέπεια της επιτυχίας. Ενσαρκώνει όλα όσα έχει σκεφτεί και έχει νιώσει και έχει ζήσει κατά την διάρκεια του χρόνου ολοκλήρωσης.*

Αυτή είναι πραγματική εμπειρία. Επιτυγχάνεται μέσω ατομικής ανάπτυξης και συλλεκτικής συνεργασίας. Δεν είναι πλέον σχολείο – είναι ζωή.”

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της μεθόδου Dalton είναι η ευκαμψία της, κάτι που την καθορίζει διαθέσιμη να εφαρμοστεί σε κάθε μάθημα.

Η εκπαίδευση με την μέθοδο Dalton θα πρέπει να συνδέεται στενά με την αυτονομία και τον προοδευτικό τρόπο εκπαίδευσης. Ο εκπαιδευτικός Karel Rýdl (1998) ισχυρίζεται πως η μέθοδος Dalton κινεί τους εκπαιδευτικούς, ώστε να βοηθήσουν τα παιδιά να γίνουν πιο δραστήρια. Ο ίδιος αναφέρει πως η εν λόγω μέθοδος είναι ένας τρόπος ζωής, είτε ερμηνεία της ζωής.

Τα σχολεία Dalton ανά τον κόσμο, σε Σύνδεϋ, Τόκιο και Νέα Υόρκη έχουν επιτυχώς αυξήσει το επίπεδο της εκπαίδευσης στις χώρες τους. Αναγνωρίζονται για τη φήμη τους, την εκπαιδευτική τους οργάνωση και τις νέες τεχνολογίες. Η μέθοδος Dalton έχει ήδη επηρεάσει τις διαδικασίες μάθησης σε πολλά σχολεία σε ολόκληρο τον κόσμο λόγω της καταλληλότητας του για κάθε σχολικό περιβάλλον (Moškvanová, 2009).

2.4 Οι αρχές και οι κανόνες της μεθόδου Dalton

Η Helen Parkhurst προσπάθησε να δημιουργήσει ένα τέτοιο σύστημα στο οποίο ο μαθητής δεν θα είναι μόνο ένας παθητικός δέκτης πληροφοριών, αλλά θα αποτελεί επίσης και ένα ενεργό άτομο, το οποίο θα φέρει ειδική ευθύνη για την συμπεριφορά του και θα είναι ανεξάρτητο.

Στην μέθοδο Dalton οι ίδιοι οι μαθητές βρίσκονται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, κάτι που ίσως αποτελεί την ισχυρότερη αξία της. Ο Roel Roehner, Ολλανδός εκπαιδευτικός της συγκεκριμένης μεθόδου, καθορίζει τις καταστάσεις μια αποτελεσματικής εκπαίδευσης. Αναφέρεται συγκεκριμένα στην ασφάλεια, τον σεβασμό, το αίσθημα της συμμετοχής και το αίσθημα της ανεξαρτησίας.

Η μέθοδος Dalton διακρίνεται για τις τρεις βασικές αρχές που την περιβάλλουν:

- Ελευθερία και ευθύνη
- Συνεργασία
- Ατομική προσπάθεια

2.4.1 Ελευθερία και ευθύνη

Η Parkhurst (1922) χαρακτηρίζει την ελευθερία σαν την πρώτη αρχή της μεθόδου Dalton. Η ιδέα της ελευθερίας περιέχει μια ευκαιρία για τον μαθητή να μελετήσει μόνος του. Η ελευθερία εκφράζεται ως η *πιθανότητα και αναγκαιότητα να κάνει κανείς επιλογές και να είναι υπεύθυνος για αυτές*. Επιπλέον, είναι καλύτερη η χρήση της έκφρασης «*ευθύνη*» αντί για τη λέξη «*ελευθερία*» και θεωρείται ως η πρώτη αρχή του Dalton Plan, με την ελευθερία να ακολουθεί (Roehner & Wenke, 2000). Ακόμη, οι Roehner & Wenke (2000) προτείνουν στα Ολλανδικά σχολεία Dalton να μην κάνουν χρήση της έκφρασης *ελευθερία* στο μάρκετίνγκ τους, καθώς πολλοί γονείς το παρεξηγούν και μεταφράζουν την ελευθερία σαν χάος. Ο διευθυντής του σχολείου Dalton Křídlovická, Alexandr Polák, ισχυρίζεται πως πολλοί από αυτούς είναι μπερδεμένοι σχετικά με την έννοια της λέξης «*ελευθερία*». Δηλαδή πολλοί γονείς τη θεωρούν ενοχλητική ή ακόμα και χαοτική, παρά την μεγάλη οργανωτική δραστηριότητα.

Η Parkhurst (1922) βλέπει από την οπτική της την ελευθερία ως ένα είδος αυτοπειθαρχίας, τονίζοντας πως μπορεί να επιτευχθεί, όσο το άτομο έρχεται σε επαφή με άλλα άτομα. Επιπροσθέτως, επισημαίνει πως η ομαδική συνείδηση μεγαλώνει μέσα από αυτή την κοινωνική εμπειρία και μόνο αν την φέρουμε στις καθημερινές ζωές των παιδιών μπορούμε να το αντικρίσουμε τόσο στη σχολική κοινότητα, όσο και μετέπειτα στην κοινωνία.

Ο Rýdl (1998) σημειώνει, πως το πιο σημαντικό προσόν της συγκεκριμένης μεθόδου έγκειται στο γεγονός πως ο μαθητής είναι υπεύθυνος για την προσωπική του εργασία αλλά και για την μελλοντική του ανάπτυξη. Ακόμη, μαθαίνει να κατανοεί πως η μάθηση είναι προσωπική του ευθύνη.

Ο Hans Wenke, ο οποίος τοποθετεί αυτή την αρχή της μεθόδου Dalton σε ένα νέο περιεχόμενο, αλλάζει τον όρο ελευθερία με τον όρο ευθύνη. Πιο συγκεκριμένα, εννοεί δύο πράγματα. Πρώτον, είναι απαραίτητο να δώσουμε στα παιδιά ευθύνη και δεύτερον είναι επίσης απαραίτητο να τα κάνουμε υπεύθυνα. (Moškvanová, 2009).

Το κλίμα και το περιβάλλον των σχολείων Dalton είναι κυρίως θετικό και υποστηρίζει το αίσθημα της ευθύνης. Στο σχολείο του Chalabalova όλοι οι διάδρομοι είναι διακοσμημένοι με αφίσες και δηλώσεις που εμπνέουν τα παιδιά να είναι συνεργατικά, υπεύθυνα και σίγουρα. Οι καθηγήτριες Αγγλικών, Helena Matoušková και Dana Nestrojilová, από το ίδιο σχολείο,

εργάζονται με αφίσες του Alistair Smith για τους μαθητές και για τις τάξεις, προκειμένου να αυξηθούν τα κίνητρά τους. Οι μαθητές το μεταφράζουν μαζί, προσπαθώντας να εξηγήσουν το νόημα και τέλος εκθέτουν πολύχρωμες αφίσες, τις οποίες δημιούργησαν οι ίδιοι. Εδώ η σύνδεση ανάμεσα σε πολλά διαφορετικά θέματα – Αγγλική γλώσσα και Τέχνη – είναι ορατή. (Moškvanová, 2009).

2.4.2 Η ανάθεση εργασιών σαν εργαλείο δημιουργίας ευθύνης

Αναφορικά με τις εργασίες (assignments) στα πλαίσια της μεθόδου Dalton, ο Parkhurst (1922) τονίζει πως η σύνθεση τους και τα διαφορετικά θέματα θα πρέπει φυσικά να αντιμετωπίζονται διαφορετικά. Παράλληλα, αν θέλουμε οι μαθητές να διεισδύουν και να εξορύσσουν για τους εαυτούς τους, θα πρέπει να τους δώσουμε τα απαραίτητα εργαλεία για αυτή την διαδικασία.

Οι εργασίες που ανατίθενται διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία των μαθητών. Οι νεώτεροι μαθητές αναλαμβάνουν μόνο ημερήσιες εργασίες, ενώ οι μαθητές δεύτερου βαθμού μπορούν να εργαστούν σε εβδομαδιαίες ή μηνιαίες εργασίες. Με το να εργάζεται ο μαθητής με εργασίες, ο εκπαιδευτικός έχει περισσότερο χρόνο και πιθανότητες να βοηθήσει ένα παιδί με προσωπικές μαθησιακές δυσκολίες (Moškvanová, 2009).

Γενικά, η οργάνωση τονίζεται σε κάθε σχολείο Dalton και η Parkhurst (1922) προτείνει η είσοδος στην μέθοδο Dalton να παρέχει σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως ηλικίας, την βοήθεια εβδομαδιαίων τμημάτων εργασίας. Αυτός είναι και ο λόγος που οι μαθητές λαμβάνουν μία Dalton Agenda στην έναρξη της σχολικής χρονιάς, με πολλές σημαντικές δραστηριότητες. Οι μαθητές είναι καλά ενημερωμένοι και σε βάθος για τα χρονοδιαγράμματα, τους βασικούς σχολικούς κανόνες, τους κανόνες για τις εργασίες για το σπίτι, τις ασκήσεις, τις προθεσμίες, την τάξη και τις διάφορες εκδηλώσεις. Τέτοιες Agendas βοηθούν τους μαθητές να διαχειρίζονται τον χρόνο τους με έναν έξοχο τρόπο.

Ο Lukas Bajer από το σχολείο Dalton του Husona επιτρέπει στους μαθητές του να διαλέξουν οι ίδιοι τις μεθόδους με τις οποίες θα αποκτήσουν δεξιότητες, επειδή κάθε προσωπικότητα χρειάζεται ξεχωριστή διαδικασία, μέσα εργασίας, οργάνωση και διαφορετικό ρυθμό. Διδάσκει 5

έτη, - την χρονολογία όπου του έγινε και η σχετική συνέντευξη στα πλαίσια της έρευνα της Moškvanová - και εφαρμόζει επιτυχώς της αρχές της μεθόδου Dalton.

Ο Bajer σχεδιάζει το πρόγραμμα μαθημάτων των Αγγλικών για όλη την χρονιά, μετά διαχωρίζει τα διάφορα μέρη σε μήνες και εβδομάδες. Κάθε εβδομαδιαία ανάθεση εργασίας σέβεται την ηλικία της ομάδας και τις ατομικές διαφορές μέσα στην ομάδα. Στην αρχή κάθε μαθήματος (ή εβδομάδας) κάνει εισαγωγή στο περιεχόμενο αυτού του μαθήματος.

Οι μαθητές πρέπει να κάνουν όσες επιλογές θέλουν. Για αυτό η οργάνωση στην εκπαίδευση είναι τόσο σημαντική. Αν οι μαθητές αποκτήσουν την ευθύνη της δικής τους μάθησης, τα αποτελέσματα τους είναι καλύτερα. Αυτό συνδέεται στενά με την παρακίνησή τους. Οι εργασίες με πολλαπλή επιλογή προσομοιώνουν την παρακίνηση και βοηθούν να αναπτυχθεί η αίσθηση της ευθύνης. Τέλος, σε όλες τις τάξεις που περιλαμβάνεται ελεύθερο παιχνίδι τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με ευκαιρίες να κάνουν εκπαιδευτικές επιλογές σχετικά με τη μάθησή τους και στην διαδικασία ανακαλύπτουν πώς να αναγνωρίσουν τα ενδιαφέροντα τους και να αναλάβουν την ευθύνη να τα ακολουθήσουν (Moškvanová, 2009).

2.4.3 Συνεργασία

Ο Roehner (2008) αναφέρει, πως στην καθημερινή ζωή ο καθένας θα πρέπει να εργαστεί μαζί με πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους. Τίποτα δεν είναι καλύτερο από το να εμφυτεύσεις αυτό το ομαδικό πνεύμα στο σχολείο. Σε ένα σχολείο Dalton τα παιδιά μπορούν να πάρουν την απόφαση να εργαστούν μαζί με έναν συμμαθητή τους ή με μια ομάδα. Με αυτό τον τρόπο μαθαίνουν να εξηγούν πράγματα το ένα στο άλλο.

Η συνεργασία χαρακτηρίζεται από την συνεργασία διαφορετικών ατόμων, την αλληλοβοήθεια και τον σεβασμό μεταξύ τους. Η ποιότητα των σχέσεων ανάμεσα σε μαθητές και δασκάλους είναι το πιο σημαντικό πράγμα μέσα στην τάξη (Kovalikova, 1995).

Η αρχή της συνεργασίας αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο είναι ορατό όχι μόνο στα σχολεία, αλλά και μέσα στις επιχειρήσεις. Για αυτό τον λόγο είναι ζωτικής σημασίας η προώθηση της συνεργασίας και του αλληλοσεβασμού. Οι κανόνες Dalton τηρούνται στο σχολείο Husova: Μην ενοχλείτε τους άλλους κατά την διάρκεια της εργασίας τους, μιλάτε με σιγανή ένταση φωνής,

ζητήστε για βοήθεια, μην εγκαταλείπετε το θέμα και πάντα να ελέγχετε την εργασία σας πριν τελειώσετε (Μοškvanová, 2009).

Η καθημερινή τήρηση αυτών των κανόνων δημιουργεί ένα κλίμα συνεργασίας και την ίδια στιγμή υφαίνει την προσωπικότητα των μαθητών. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα συνεργασίας είναι πιο εύκολο να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι.

Είναι σημαντικό πως ένας εκπαιδευτικός ενός Dalton σχολείου πρέπει να σέβεται την συνεργασία με τον ίδιο τρόπο που το κάνουν και οι μαθητές του. Το να εργάζονται μαζί είναι ένα ισχυρό ζήτημα, καθώς η εντατική κοινωνική συναναστροφή πραγματοποιείται και εκτός της σχολικής τάξης. Επίσης, έτσι βελτιώνεται κατά πολύ και το κλίμα του σχολικού περιβάλλοντος (Μοškvanová, 2009).

Τα Dalton σχολεία στο Βrno βρίσκονται σε επαφή με διεθνή σχολεία που εδρεύουν στην Πράγα. Αυτά τα σχολεία προωθούν την συνεργασία στην εκπαίδευση σαν την καίρια αρχή. Ειδικότερα, μέσω κάποιων δραστηριοτήτων, οι οποίες στοχεύουν στην συνεργασία, το συντονισμό και την επικοινωνία, οι μαθητές βρίσκονται σε θέση να δουν τους συμμαθητές τους με τελείως διαφορετικούς τρόπους από ότι συνήθιζαν να το κάνουν.

Ο εκπαιδευτικός είναι κρίσιμο κομμάτι στην εφαρμογή των αρχών Dalton για έναν διευθυντή και η ποιότητά του θα επηρεάσει απότομα και την ποιότητα του Dalton σχολείου. Η καλή συνεργασία των εκπαιδευτικών του προσωπικού είναι ουσιώδης για κάθε σχολείο Dalton. Όπως ισχυρίζεται ο Wenke, η μάθηση αποτελεί πάντα μια κοινωνική δραστηριότητα. Η μάθηση υπάρχει πάντα μέσα στην συνεργασία των μαθητών και ανάμεσα στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς (Μοškvanová, 2009).

Ένα θετικό κλίμα το οποίο χαρακτηρίζεται από συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς μπορεί να εντοπιστεί στο σχολείο του Chalabalova. Οι εκπαιδευτικοί του Αγγλικού αυτού τμήματος ανταλλάσσουν ιδέες και εργάζονται μαζί. Η πιο συχνή συνεργασία βρίσκεται ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς ίδιων κλάδων. Συζητούν ειδικά εκπαιδευτικά προβλήματα των μαθητών και μαζί σχεδιάζουν το περιεχόμενο της διδακτέας ύλης και του προγράμματος μαθημάτων (Pol et al, 1999).

2.4.4 Ατομική προσπάθεια

Στην μέθοδο Dalton, ατομική προσπάθεια σημαίνει οι μαθητές να πρέπει να βρουν και να επιλύσουν τις εργασίες τους μόνοι τους. Ωστόσο, υπάρχουν δύο τελείως διαφορετικές πτυχές. Καταρχάς, μια ευκαιρία για ατομική εργασία επηρεάζει ιδιαίτερα τα κίνητρα. Τους αρέσει να είναι ενεργοί. Κατά δεύτερον, η ατομική προσπάθεια είναι σημαντική κατά έναν διδακτικό και οργανωτικό λόγο. Αν οι μαθητές είναι σε θέση να λειτουργήσουν χωριστά, τότε το κάνουν με τον δικό τους τρόπο (Roehner, 2000).

Η ατομική προσπάθεια είναι φτιαγμένη για να διαμορφώσει την οπτική γωνία των μαθητών, να βοηθήσει στην ωρίμανσή τους και να εμβαθύνει στα ενδιαφέροντά τους, την συγκέντρωσή τους και στις ατομικές διαφορές τους σε ρυθμό και συγκέντρωση. Για την ακρίβεια, οι μαθητές μαθαίνουν να σκέφτονται ανεξάρτητα, δηλαδή να εργάζονται αυτόνομα, να έχουν την ευθύνη και να αναζητούν προσωπικές μεθόδους επίλυσης σε προβλήματα, αντιμετωπίζοντάς τα επιτυχώς, καθώς επίσης και να διαχειρίζονται αποδοτικά και με αποτελεσματικό τρόπο το διαθέσιμο εκπαιδευτικό τους χρόνο.

Ωστόσο, η αρχή της ατομικής προσπάθειας γίνεται αντιληπτή σε πολλούς εκπαιδευτικούς των παραδοσιακών σχολείων ως μια αρνητική πτυχή της μεθόδου Dalton. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμπεραίνουν πως παραβλέπουν τα καθήκοντά τους όταν δεν παρουσιάζουν νέο υλικό στους μαθητές τους (Μοškvanονά, 2009).

2.5 Ο εκπαιδευτικός της μεθόδου Dalton

Σύμφωνα με το παλιό εκπαιδευτικό σύστημα, ο εκπαιδευτικός αποτελούσε τον πρωταγωνιστή του έργου. Ωστόσο, η μέθοδος Dalton αντιθέτει αυτό το σημείο και δίνει μια ευκαιρία στην προσωπικότητα του μαθητή (Parkhurst, 1922).

Ο εκπαιδευτικός στο παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα συνήθιζε να βρίσκεται στο κέντρο και να αποτελεί τον δημιουργό της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει, πραγματοποιεί, διαμορφώνει και αξιολογεί το μάθημα. Οι μαθητές συνήθως είναι απλά παθητικοί υποδοχείς και αναπαραγωγείς του υλικού που διδάχτηκαν από τον διδάσκοντα.

Οι διαφορές ανάμεσα στους παραδοσιακούς και τους Dalton εκπαιδευτικούς έχουν να κάνουν με τον ρόλο του διδάσκοντα μέσα στην τάξη. Ένας Dalton εκπαιδευτικός σταδιακά παραδίδει την κυριαρχία του και συντονίζει την εκπαίδευση. Ένας καλός εκπαιδευτικός προωθεί έξυπνη επικοινωνία ανάμεσα στους μαθητές και προσπαθεί να δημιουργήσει συνθήκες καταστάσεων της αληθινής ζωής μέσα στην τάξη. Ο εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές ευκαιρίες να μιλήσουν. Ένας επικοινωνιακός εκπαιδευτικός αποτελεί μια διευκόλυνση, που όσο λιγότερο μιλάει, τόσο πιο αποτελεσματικό είναι το μάθημα.

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της ουσιαστικής ώθησης των μαθητών θα εξαρτηθεί από την αντίληψη που έχει ο εκπαιδευτικός για αυτούς και για τον τρόπο με τον οποίο τους συμπεριφέρεται. Είναι φανερό πως η καλή σχέση μεταξύ του εκπαιδευτικού και της τάξης είναι ένα θέμα ζωτικής σημασίας στη σύγχρονη εκπαίδευση. Ο Jeremy Harmer χρησιμοποιεί την έκφραση “συμπάθεια” για να εξηγήσει πόσο καλή σχέση παράγει το καλό κλίμα στα μαθήματα. Επίσης, σημαίνει πως οι μαθητές προσέχουν τον επαγγελματισμό του εκπαιδευτικού. Με άλλα λόγια, η συμπάθεια είναι ο τρόπος με τον οποίο ο εκπαιδευτικός ακούει και φέρεται στους μαθητές (Hamer, 2007).

Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας ο εκπαιδευτικός δεν είναι ο ηγέτης των μαθητών αλλά μένει στην άκρη και την ίδια στιγμή βρίσκεται σε επαφή με κάποιον μαθητή που χρειάζεται βοήθεια ή κάποιες συμβουλές. Η κύρια εργασία του είναι να αποτελέσει περισσότερο έναν σύμβουλο παρά ένα τυπικό ηγέτη της διδασκαλίας. Η εργασία η οποία προετοιμάζεται από τον διδάσκοντα θα πρέπει να είναι ενδιαφέρουσα, δημιουργική, να υποστηρίζει το σκεπτικό του μαθητή, να περιλαμβάνει λύση προβλήματος, που να εξαρτάται από την αναζήτηση νέων πληροφοριών και να αναπτύσσει αποτελεσματική συνεργασία των μαθητών.

Στα σχολεία Dalton της Ιαπωνίας ο ρόλος του εκπαιδευτικού έχει επίσης αλλάξει. Ο διδάσκοντας εξυπηρετεί ως προπονητής και σύμβουλος, βοηθώντας στην καθοδήγηση και τη συμβουλή των μαθητών καθ’ όλη την διάρκεια των ετών στο Dalton σχολείο, λαμβάνοντας υπ’ όψιν τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες κάθε μαθητή και επιλέγοντας τον πιο αποτελεσματικό τρόπο για να υποστηρίξει τον κάθε μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εργάζονται συνεχώς για να παρέχουν ένα περιβάλλον το οποίο ενεργοποιεί την αίσθηση ελευθερίας και χαλάρωσης σε *κάθε μαθητή, όσο αυτοί αναπτύσσουν τον δικό τους μοναδικό χαρακτήρα και ικανότητες* (Moškvanová, 2009).

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να βοηθά τους μαθητές να αντιμετωπίσουν διάφορα προβλήματα. Είναι σημαντικό να μπορεί να μιλήσει ο μαθητής στον δάσκαλό του όταν αντιμετωπίζει προβλήματα (Harmer 2007).

2.6 Ο μαθητής της μεθόδου Dalton

Οι μαθητές της μεθόδου Dalton βρίσκονται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η μάθηση από την εμπειρία είναι πολύ συχνά κύρια προϋπόθεση στα σχολεία Dalton. Η διαδικασία της διδασκαλίας υπερβαίνει την διαδικασία της μάθησης. Η κεντρική ιδέα δεν είναι να δεσμευτεί ο μαθητής σε κάποια ήδη υπάρχουσα κατάσταση, αλλά να είναι ελεύθερος να ανακαλύψει τις δικές του προσωπικές ιδέες και να βοηθηθεί στο να συγκεντρώσει τις δυνάμεις του για την επίλυση του προβλήματος στην μάθηση (Μοσkvanονά, 2009).

Τα παιδιά μαθαίνουν μονάχα αν οι εκπαιδευτικοί το πιστέψουν. Ακόμη, όταν ένας μαθητής καλείται να φέρει εις πέρας μια εργασία σύμφωνα με την μέθοδο Dalton, ενστικτωδώς αναζητά τον καλύτερο τρόπο για να επιτύχει την πραγματοποίησή της (Parkhurst, 1922).

Στα παραδοσιακά εκπαιδευτικά συστήματα ο ρόλος του μαθητή είναι κυρίως παθητικός, δεκτικός και μη δημιουργικός. Οι μαθητές πρέπει να δέχονται και να αντιλαμβάνονται την γνώση, να την απομνημονεύουν και να είναι σε θέση να την αναπαράγουν όταν αυτό τους ζητείται. Οι μαθητές στα παραδοσιακά σχολεία βρίσκονται σε θέση να αναπαράγουν την γνώση τους αλλά δεν έχουν διδαχθεί πώς να την χρησιμοποιήσουν, να εργαστούν με αυτή και να την αναπαράγουν. Στην εποχή μας η εγκυκλοπαιδική γνώση δεν αποτελεί την πιο σημαντική ικανότητα. Η πιο κρίσιμη ικανότητα είναι να μάθουν οι μαθητές τον τρόπο να βρίσκουν πληροφορίες και να είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις συγκεντρωμένες πληροφορίες ή γνώση σε καταστάσεις της καθημερινής τους ζωής. Οι πληροφορίες που χρειάζονται είναι, κυρίως χάρη στο διαδίκτυο, εύκολο να βρεθούν. Οι μαθητές γνωρίζουν σε ελάχιστο βαθμό πώς να τις χρησιμοποιήσουν στην ζωή τους. Το έργο του σχολείου είναι να τους διδάξει στρατηγικές, ώστε να φιλτράρουν τις μεγάλες ποσότητες πληροφοριών που μπορούν να βρουν και να συγκεντρώσουν και να τις χρησιμοποιήσουν σωστά. Το γεγονός πως τα Αγγλικά είναι μία από τις περισσότερο κυρίαρχες γλώσσες του Internet σημαίνει πως, έστω και η μικρή γνώση αυτών, θα έπρεπε να παίζει κάποιο ρόλο στην εμπειρία και τις ικανότητες που οι μαθητές μαθαίνουν στα μαθήματα.

Υφίστανται παρόμοιες απόπειρες της εκπαιδευτικής ανάπτυξης σε διάφορες χώρες. Το παραδοσιακό ολοκληρωτικό σύστημα της τάξης έχει μετατραπεί σε μια πιο προοδευτική και προσωπική εκπαίδευση. Ο Roel Roehner κάνει λόγο για προσαρμοστική εκπαίδευση (Moškvanová, 2009).

Μερικές δραστηριότητες της τάξης μπορούν οι μαθητές να τις πραγματοποιήσουν μαζί, όπως το να τραγουδούν ένα τραγούδι ή να υποδύονται ρόλους ενός έργου, ωστόσο υπάρχουν πολλές διαφορετικές δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για ομαδική ή ατομική εργασία. Οι μαθητές κάθε τάξης διαφέρουν και αυτός είναι ο λόγος που είναι χρήσιμο να αλλάζουν οι δραστηριότητες, έτσι ώστε να τους παρακινήσουν. Καθίσταται αξιοσημείωτο, πως τα παιδιά πρέπει να παρακινούνται σε ένα υψηλότερο επίπεδο ανεξαρτησίας και να μην εξαρτώνται από την συνεχή βοήθεια του διδάσκοντα (Moškvanová, 2009).

Μερικά Dalton σχολεία προτείνουν τα αποκαλούμενα σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες. Για τη μάθηση ο Wenke προτείνει την ύπαρξη σιωπηλών δωματίων, στα οποία θα μπορούν να εργάζονται μαζί οι μαθητές στο σχολείο, έτσι ώστε να μην ενοχλούν ο ένας τον άλλο. Ο ίδιος υποστηρίζει, πως τα παιδιά μαθαίνουν τα εργάζονται σιωπηλά σε ακριβείς χρόνους κατά την διάρκεια των μαθημάτων. Η τακτική αυτή παρακινεί την ευθύνη και ανταποκρίνεται στους κανόνες της τάξης Dalton.

Στο σχολείο της Chalabalona συγκεκριμένα κομμάτια των διαδρόμων χρησιμοποιούνται για σιωπηλή εργασία. Αυτά τα μέρη είναι εξοπλισμένα με λαμπτήρες και οι τοίχοι είναι διακοσμημένοι με χάρτες και πίνακες. Τα παιδιά κάθονται ήρεμα και εργάζονται μόνο τους ή μαζί με άλλα παιδιά. Η κατάσταση είναι όμοια και στα σχολεία Dalton της και ιδιαίτερα στην πόλη Brno.

Ωστόσο, βασικό ερώτημα αποτελεί η ασφάλεια των μαθητών, όσο αυτοί εργάζονται πέρα από το οπτικό πεδίο του εκάστοτε εκπαιδευτικού. Απάντηση σε αυτό προσπαθεί να δώσει ο Petr Záborský, μέλος της Τσέχικης Σχολικής Επιθεώρησης – της Περιοχής της Νότιας Moravia (Czech School Inspectorate – Southern Moravia Region), ο οποίος αναφέρει πως η επιθεώρηση δεν έχει καμία ένσταση στα δωμάτια εργασίας, αφού ο ίδιος ως εκπαιδευτικός και συνάμα επιθεωρητής παρατήρησε αυτή τη διαδικασία για μερικά χρόνια.

2.6.1 Ο ρυθμός εργασίας του μαθητή Dalton

Ένα πλεονέκτημα του μαθητή Dalton είναι πως μπορεί να εργαστεί στον δικό του προσωπικό ρυθμό. Οι μαθητές λατρεύουν να εργάζονται σε προσωπικό ρυθμό. Αν δεν επιτραπεί σε έναν μαθητή να απορροφήσει την γνώση στον δικό του βαθμό ταχύτητας, τότε δεν πρόκειται να μάθει ποτέ τίποτα πλήρως (Parkhurst, 1922).

“Προχωρήστε χωρίς φόβο” δηλώνει το μότο του σχολείου Dalton της Νέας Υόρκης. Αποτελεί στόχο η βοήθεια στους μαθητές, ώστε αυτοί να χάσουν το φόβο και το άγχος τους. Ο ρυθμός εργασίας και η ποσότητα της εργασίας μπορεί να ποικίλουν μέσα στην μέρα, επειδή ένα παιδί γνωρίζει ακριβώς από την σύνθεση της εργασίας πόσο χρειάζεται για να ολοκληρωθεί και εξαρτάται ολοκληρωτικά από αυτό να ελέγξει την ταχύτητα της εργασίας του. Ο σεβασμός για τον προσωπικό ρυθμό του κάθε μαθητή βοηθά στο σχηματισμό ενός χαλαρωτικού κλίματος στην τάξη, επίσης στα σχολεία Dalton του Brno.

2.6.2 Η συνεργασία στους μαθητές Dalton

Οι μαθητές διδάσκονται την απόκτηση των βασικών αρχών της μεθόδου Dalton, κάτι το οποίο είναι εμφανές σε κάθε τάξη και αποκτούν νέα γνώση μέσω αυτών των αρχών. Διδάσκονται να ελέγχουν οι ίδιοι τις εργασίες τους (το κλειδί είναι διαθέσιμο από τον εκπαιδευτικό) και η αξιολόγηση γίνεται μέσω της συνεργασίας. Στα σχολεία Dalton του Brno οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν οι ίδιοι το μέρος της εργασίας και τον τρόπο της εργασίας, δηλαδή ατομική εργασία ή συνεργασία. Όταν επιλέγουν συνεργατική δραστηριότητα τότε μπορούν επίσης να επιλέξουν και τους συνεργάτες τους (Moškvanová, 2009).

Η Hana Fatrdlová από το σχολείο Dalton του Chalabalova εξηγεί πως τα παιδιά μπορούν να επιλέξουν αν θα εργαστούν ατομικά ή ομαδικά. Σε τέτοιου είδους μαθήματα το καθορισμένο επίπεδο θορύβου είναι δυνατό και οι εκπαιδευτικοί, σαν τους μαθητές, πρέπει να συμβαδίσουν με αυτό. Οι μαθητές γνωρίζουν ότι τους επιτρέπεται να μετακινηθούν μέσα στην τάξη μόνο σε περιπτώσεις που χρειάζονται κάποια ειδική συμβουλή από τον εκπαιδευτικό ή από έναν άλλο μαθητή ή όταν προσπαθούν να βρουν απαραίτητες πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο. Μέσα από την συνεργασία, οι μαθητές μαθαίνουν πώς να επικοινωνούν και να ακούν ο ένας τον άλλο (Moškvanová, 2009).

Μια βάση αυτής της εργασίας είναι ακόμα το γεγονός πως δεν μπορούν να ενοχλούν άλλους μαθητές και έτσι είναι πιθανό να χρησιμοποιούν περισσότερα διαφορετικά μέρη εκτός από την ίδια την τάξη και μόνο. Υπάρχουν τραπέζια εργασίας στους διαδρόμους όπου μπορούν να εργαστούν επίσης ή μπορούν να χρησιμοποιήσουν επαγγελματικές τάξεις. Επίσης, μέσα από την ομαδική εργασία οι μαθητές μαθαίνουν πώς να επικοινωνούν και να ακούν ο ένας τον άλλο. Ακόμα, τα παιδιά θα πρέπει να υπερασπιστούν τις απόψεις τους μπροστά σε όλη την τάξη. Τέλος, οι μαθητές εργάζονται ελεύθερα υπό την αίσθηση της επιλογής του χώρου εργασίας και του τρόπου εργασίας (Μοσkvanová, 2009).

2.6.3 Πρόσθετη εργασία – Πρόσθετες δραστηριότητες

Η ανάθεση εργασίας περιέχει βασικό και σίγουρο υποχρεωτικό κομμάτι διδακτέας ύλης. Γενικά, κάθε ανάθεση εργασίας οδηγεί σε διαφορετικότητα. Η ελεύθερη επιλογή ανάθεσης εργασίας κάποιες φορές αποκαλείται πρόσθετη εργασία.

Υπάρχει μια πιθανότητα για ταλαντούχους μαθητές να κάνουν επιπλέον εργασίες αφού έχουν ήδη ολοκληρώσει αυτές που τους έχουν ανατεθεί. Αυτές οι πρόσθετες εργασίες αναπτύσσουν αποτελεσματικά την ειδίκευση που τους ενδιαφέρει και συνεπώς αποκτούν περισσότερες πληροφορίες από τα παιδιά του παραδοσιακού τρόπου μάθησης. Για τους πιο αργούς μαθητές αυτός ο τρόπος διδασκαλίας είναι λιγότερο αγχωτικός και ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβαδίσει με τις ανάγκες τους πιο εύκολα σε σχέση με τον κλασικό τρόπο, όπου κάτι τέτοιο δεν θα ήταν δυνατόν (Μοσkvanová, 2009).

2.6.4 Καθυστερημένη προσοχή

Η μέθοδος Dalton χρησιμοποιεί ένα ειδικό τρόπο οργάνωσης για να ωθήσει την ανεξαρτησία του μαθητή που σταθερά συνδέεται με την ανάπτυξη της αυτονομίας του. Μια συγκεκριμένη τεχνική χρησιμοποιείται για να αναπτύξει την αυτονομία, την ανεξαρτησία και τη συνεργασία. Ονομάζεται *καθυστερημένη προσοχή* (delayed attention) και αποτελεί κομμάτι του μαθήματος, όταν οι μαθητές θα πρέπει να εργαστούν δίχως την βοήθεια του διδάσκοντα. Ένα παιχνίδι ή μια παιδική κούκλα συχνά χρησιμοποιούνται σαν σύμβολα για να σημάνουν στους νεαρούς μαθητές πως έχει ξεκινήσει η περίοδος της καθυστερημένης προσοχής. Ο εκπαιδευτικός βρίσκεται μέσα

στην τάξη αλλά οι μαθητές δεν πρέπει να τον ρωτήσουν για κάποια συμβουλή. Τα παιδιά πρέπει να προσπαθήσουν να λύσουν τα προβλήματα τους μόνα τους. Αν χρειάζονται βοήθεια μπορούν να την ζητήσουν από άλλους μαθητές εντός της τάξης. Ο εκπαιδευτικός είναι έτοιμος να τους βοηθήσει όταν το σήμα της καθυστερημένης προσοχής αφαιρείται από την τάξη. Οι μαθητές μαθαίνουν πώς να εργάζονται ανεξάρτητοι, πώς και πότε να ρωτούν τους συμμαθητές τους για βοήθεια και πώς να συνεργάζονται, όσο η αρχή της καθυστερημένης προσοχής βρίσκεται σε λειτουργία (Moškvanová, 2009).

2.7 Διαδικασία αξιολόγησης στην μέθοδο Dalton

Στο τέλος ενός μαθήματος στα σχολεία Dalton, οι μαθητές αξιολογούν όχι μόνο το περιεχόμενο της εργασίας που τους έχει ανατεθεί, αλλά ολόκληρη την διαδικασία εργασίας. Αξιολογούν τόσο τους εαυτούς τους, όσο και τους συμμαθητές τους. Στο τέλος, ο εκπαιδευτικός πραγματοποιεί κι αυτός με τη σειρά του μια μικρή διαδικασία αξιολόγησης. Στις μικρές τάξεις (το πρώτο στάδιο) δεν δίνονται βαθμολογίες αλλά σφραγίδες, αυτοκόλλητα ή σημάδια των αποκαλούμενων “*Dalton μέτρων*”, τα οποία βαθμολογούν την επιτυχία των μαθητών στις εργασίες τους. Η κλασική εκπαίδευση Dalton δεν επιτρέπει κάποιο είδος αρνητικού ανταγωνισμού, ωστόσο χρησιμοποιείται για την παρακινητική λειτουργία του. Ακόμα, επιτρέπει στα παιδιά να έχουν το αίσθημα της επιτυχίας, καθώς η ανταμοιβή έρχεται μετά από κάθε δέκα καλές εργασίες (Moškvanová, 2009).

Η Věra Burešová αισθάνεται πως τα «*Dalton μέτρα*» αναστατώνουν το κλίμα συνεργασίας στο σχολείο και κάποιοι μαθητές, οι οποίοι είναι πιο αργοί στην μάθηση μπορεί να αισθάνονται ή να υποφέρουν από κατάθλιψη σε σύγκριση με τους πιο «επιτυχημένους» μαθητές. “*Θα χρησιμοποιούσα αυτοκόλλητα Dalton τα οποία μπορούν να παρακινήσουν τους μαθητές αντί για Dalton μέτρα*” προσθέτει.

Στα σχολεία Dalton οι εκπαιδευτικοί πρέπει να μάθουν να προσαρμόζουν την επαγγελματική τους εμπειρία και να βοηθούν ο ένας τον άλλο με την ανταλλαγή εμπειριών. Η αυτό-αντανάκλαση είναι ένας καλός τρόπος για να δώσει ώθηση στους μαθητές στην αποτελεσματική μάθηση, αλλά μπορεί επίσης να δώσει στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να ωριμάσουν επαγγελματικά. Στη

διαδικασία της εκπαίδευσης ο μαθητής μπορεί να ωριμάσει μαθαίνοντας μια κατασκευαστική αυτό-αξιολόγηση.

Ένα διαφορετικό είδος αξιολόγησης – την αξιολόγηση της “Dalton διαδικασίας” σε ολόκληρο το σχολικό σύστημα – περιγράφει η Věra Burešová από το σχολείο του Chalabalova, ως μια τακτική διαδικασία αξιολόγησης. Έχει υλοποιηθεί για πολλά χρόνια και βοηθά το συγκεκριμένο σχολείο να επικεντρωθεί στην εκπαίδευση της μεθόδου Dalton, μέσα από τα μάτια των μαθητών. Το σχολείο έχει συνεργαστεί με πανεπιστήμια στην Πράγα, το Μπρουνό, την Μπρατισλάβα και στην Τσέχικη πόλη Pardubice. Οι μαθητές κατά την διάρκεια της ετήσιας επίσκεψης τους απαντούν ερωτηματολόγια.

Η Viola Moškvanová αναφέρει πως επεξεργάστηκε 35 φύλλα αξιολόγησης από μαθητές του Charles University από τις 16 Μαΐου του 2007, με τα αποτελέσματα να είναι πολύ θετικά. Ειδικότερα, 32 μαθητές αξιολόγησαν τα μαθήματα της μεθόδου Dalton χρησιμοποιώντας βαθμούς 1 ή 2 (Moškvanová, 2009).

2.8 Οι εργασίες στην μέθοδο Dalton

Το κύριο σημείο της μεθόδου Dalton είναι οι εργασίες (assignments), τις οποίες αναλαμβάνουν οι μαθητές. Προκειμένου να παραδοθούν αυτές στους μαθητές απαιτείται μία αρκετά κοπιαστική εργασία από τον εκπαιδευτικό, καθώς οι εργασίες αυτές οφείλουν να χαρακτηρίζονται από καλή δομή και σαφήνεια. Και για να χαρακτηριστεί μια ατομική εργασία ποιοτική, θα πρέπει να πληροί μερικά συγκεκριμένα κριτήρια:

- Ορθή και σαφή διατύπωση.
- Να αυξάνει τα κίνητρα των μαθητών.
- Αναφορά των απαιτήσεων της και των πιθανών εμποδίων της.
- Πρέπει να περιλαμβάνει τρία είδη διαφοροποίησης: 1) επίπεδα διαφοροποίησης, 2) διαφοροποίηση ενδιαφέροντος, 3) διαφοροποίηση σύμφωνα με το μέγεθος και τον χρόνο που απαιτείται για μια εργασία (Eichelberger et al., 2008).

Μια εργασία στα πλαίσια της μεθόδου Dalton, επίσης, χρειάζεται να περιλαμβάνει συγκεκριμένα δομικά μέρη τα οποία παρουσιάζονται πιο κάτω:

- Πρόλογος: Λίγες προτάσεις με στόχο να παρουσιάσουν την εργασία. Παρέχει το περιεχόμενο και προσανατολίζει τους μαθητές να κατανοήσουν για ποιο λόγο είναι χρήσιμη η εκάστοτε εργασία και πού μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Διαφορετικά, πρόλογος μπορεί να δοθεί με κάποια μορφή η οποία θα παρακινήσει τους μαθητές να εργαστούν πάνω σε αυτές τις εργασίες.
- Θέμα: Είναι το κυρίως θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί η εργασία και είναι απαραίτητο να δίνεται στους μαθητές, καθώς τους βοηθά να δημιουργήσουν πιο εύκολα το κεντρικό σχέδιο της εργασίας.
- Προβλήματα: Στα προβλήματα περιέχεται ένα πλήθος από εκπαιδευτικά εργαλεία. Μπορεί να είναι χάρτες που χρίζουν σχεδίαση, ιχνηλάτηση δρόμων, μετρήσεις, μελέτη εικόνων. Ακόμα, μπορεί να είναι κάποιο παράδειγμα ή θεωρία, κάποια μετάφραση ή ένα πείραμα της φυσικής. Γενικά, περιέχει όλες τις εργασίες που οι μαθητές θα πρέπει να επιτελέσουν μέσα στο πλαίσιο της εν λόγω ανάθεσης. Τα προβλήματα που δίνονται επιτρέπουν σε μαθητές διαφορετικού επιπέδου συμμετοχής να συνεργαστούν μεταξύ τους πάνω σε αυτή την εργασία. Προκειμένου να συνδυάσουν διαφορετικές ικανότητες μαθητών, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δημιουργήσουν προβλήματα που να καλύπτουν όλα τα επίπεδα συμμετοχής. Έχουν αναγνωριστεί 4 κατηγορίες διδασκόμενου, οι οποίες καθορίζονται από την εμπειρία τους: α) Μαθητές οι οποίοι συνήθως χρησιμοποιούν βαθιές μεθόδους που διεισδύουν αρκετά μέσα στο πρόβλημα, β) μαθητές οι οποίοι κυρίως αναπαράγουν το περιεχόμενο του μαθήματος, γ) διδασκόμενοι οι οποίοι είναι σε θέση να διαλέξουν ενεργά ανάμεσα στην αναπαραγωγή και τις βαθιές μεθόδους και δ) διδασκόμενοι οι οποίοι, χωρίς να το γνωρίζουν, συνδυάζουν στρατηγικές και μεθόδους μάθησης.
- Γραπτές εργασίες: Είναι όλα τα γραπτά έγγραφα τα οποία είναι απαραίτητα για την παράδοση της εργασίας, με προκαθορισμένη ημερομηνία παράδοσης. Τις καθορισμένες ημερομηνίες, οι εκπαιδευτικοί ρίχνουν μια ματιά στην μέχρι τότε γραπτή εργασία που έχει ολοκληρωθεί. Αυτό μπορεί να γίνει κατά την διάρκεια μιας ειδικής συνεδρίας. Η εργασία μπορεί να γίνει ατομικά ή σε ομάδες μαθητών. Μια τέτοια ομάδα μπορεί να είναι ολόκληρη η τάξη ή μικρότερες ομάδες. Σε περιβάλλοντα e-learning θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα forum το οποίο θα διευκολύνει την διάδραση ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.

- Εργασίες μνήμης: Στις εργασίες μνήμης περιέχονται οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις στις οποίες οι μαθητές πρέπει να αποστηθίσουν ή να μνημονεύσουν κάτι στα πλαίσια του μαθήματος, όπως για παράδειγμα μια μαθηματική θεωρία ή ένα ποίημα.
- Διαλέξεις – ωρολόγια μαθήματα: Διαλέξεις ή μαθήματα μίας ώρας προκαθορισμένης ημερομηνίας για οποιαδήποτε θεματική ενότητα. Οι μαθητές γνωρίζουν από πριν τις δυσκολίες τις οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίσουν κατά την διάρκεια αυτών των διαλέξεων. Στο πλαίσιο αυτών, λοιπόν, οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να λύσουν απορίες που πιθανώς να τους έχουν δημιουργηθεί.
- Αναφορές: Είναι ο τίτλος και οι σελίδες των βιβλίων και των άρθρων ή οποιωνδήποτε άλλων πηγών έγινε χρήση από τον μαθητή για την υλοποίηση της εργασίας. Θα πρέπει να αναφέρεται η πηγή τους και να είναι έντυπο ή ηλεκτρονικό υλικό, ώστε να μπορεί να το βρει κάποιος άλλος μαθητής ή εκπαιδευτικός.
- Ισοδύναμα: Προϋπόθεση σε αυτό το σημείο αποτελεί να γνωρίζει ο μαθητής πώς να κάνει την καταγραφή της οποιασδήποτε εξέλιξης της εργασίας του, καθώς αυτό αποτελεί την απεικόνιση της υλοποίησης της εργασίας του αλλά και έναν οδηγό που θα του παρέχει βοήθεια και καθοδήγηση στην ικανοποίηση των αναγκών του.
- Αναφορές, πηγές, άρθρα: Το εν λόγω μέρος ενυπάρχει σε περιπτώσεις χρήσης χαρτών και εικόνων, που διατίθενται στους μαθητές και τα οποία θα πρέπει να μελετήσουν σε κάποιο συγκεκριμένο στάδιο του μαθήματος ή στην περίπτωση που θα θελήσουν να συμπληρώσουν κάτι στην εργασία τους.
- Τμηματικές περικοπές: Εάν κάποια εργασία φυσικών επιστημών είναι πάρα πολύ καλή, όσον αφορά το λεξιλόγιο, την ορθογραφία και την σύνταξη τότε υπολογίζεται και σαν εργασία που υλοποιήθηκε στα πλαίσια της έκθεσης.

Το βασικότερο και μείζονος σημασίας κομμάτι, το οποίο δεν θα πρέπει να παραβλέπεται κατά τη διάρκεια των εργασιών, είναι αυτές να εξηγούν σαφέστατα στους μαθητές το έργο που είναι ανάγκη να φέρουν εις πέρας. Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο τι αναμένεται από αυτόν να μάθει και να κερδίσει από την υλοποίηση της εργασίας αλλά και τα διάφορα εμπόδια που ίσως αντιμετωπίσει κατά την διάρκεια αυτής. Ακόμα, θα ήταν ωφέλιμο να υπολογίζεται ο χαρακτήρας και οι ανάγκες των μαθητών αλλά και τα πολιτιστικά τους χαρακτηριστικά (Parkhurst, 1922).

Όλες οι εργασίες στο πλαίσιο της μεθόδου Dalton θα πρέπει να προάγουν σχέσεις συνεργασίας και ομάδας, ανάμεσα στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, μέσα σε ένα ευχάριστο κλίμα. Ακόμα, θα πρέπει να υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στην ελεύθερη ατομική εργασία με την εργασία όλης της τάξης. Είναι σημαντικό, επίσης, να υπολογίζονται οι δυνατότητες που μπορεί να εμφανιστούν ανάμεσα στα διάφορα μαθήματα, μέσα από τις θεματικές ενότητες που να διακλαδίζονται σε αυτά. Οι εργασίες θα πρέπει να προσαρμόζονται στο χώρο της μάθησης και να είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να μπορούν να πραγματοποιούνται από τους μαθητές, δίχως την συμβολή και την άμεση παροχή βοήθειας από κάποιο τρίτο πρόσωπο (Eichelberger et al., 2008).

2.9 Ο χώρος του μαθήματος στην μέθοδο Dalton

Προκειμένου να υπάρξει εφαρμογή της μεθόδου Dalton σε κάποιο σχολείο θα πρέπει να υπάρχει η αντίστοιχη διαμόρφωση μέσα στις τάξεις. Αρχικά, ο κάθε εκπαιδευτικός αναλαμβάνει μια ξεχωριστή ειδίκευση. Ειδικότερα, αναλαμβάνει να διδάξει ένα συγκεκριμένο μάθημα από εκείνα που βρίσκονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα, σύμφωνα με τις γνώσεις και την εμπειρία που κατέχει σε αυτό. Στην συνέχεια, κάθε ένας από αυτούς αναλαμβάνει και να εποπτεύει μια αίθουσα ή ένα εργαστήριο, η οποία θα φέρει στο όνομά της τη θεματική ενότητα του μαθήματος (π.χ. Εργαστήριο της Φυσικής). Ο εκάστοτε εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος της αίθουσας που έχει αναλάβει υπό την εποπτεία του και σε αυτήν διδάσκει τα μαθήματά του και το έργο του, κατά την διαδικασία των εργασιών των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός βρίσκεται συνεχώς μέσα στην αίθουσα και αναλαμβάνει τον ρόλο του καθοδηγητή, επόπτη και σύμβουλο για τους μαθητές.

Στη μέθοδο Dalton, όλες οι αίθουσες διδασκαλίας ονομάζονται εργαστήρια και έχουν την ανάλογη διαμόρφωση η κάθε μία. Τα θρανία των μαθητών χωρίζονται μεταξύ τους σε ομάδες κι έτσι η κάθε τάξη έχει την δική της ομάδα θρανίων. Επιπλέον, στις αίθουσες των εργασιών βρίσκονται θεματικές βιβλιοθήκες, στις οποίες δεν περιέχονται απλά τα σχολικά βιβλία των μαθημάτων, αλλά ένα πλήθος βιβλίων σχετικών με το εκάστοτε μάθημα αλλά και βιβλία για ενήλικες, όπως επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά άρθρα, χάρτες, εγκυκλοπαίδειες κ.α. Την ίδια στιγμή, είναι απαραίτητη η ύπαρξη νέων τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών μέσα στις αίθουσες για άμεση χρήση από τους μαθητές, όπως υπολογιστές, διαδραστικοί πίνακες και σύνδεση στο διαδίκτυο. Όλα αυτά είναι πολύ σημαντικό να υπάρχουν σε αίθουσες εκπαίδευσης, καθώς βρισκόμαστε στην ψηφιακή εποχή.

Παράλληλα τα σχολεία Dalton είναι ανάγκη να είναι εξοπλισμένα με σύγχρονες θεματικές βιβλιοθήκες, που θα περιέχουν πλήθος πληροφοριών και γνώσης για τους μαθητές, με σκοπό να καταφέρει αυτός ο αυξημένος αριθμός γνώσης να του προσφέρει ανεπτυγμένη κριτική σκέψη και δημιουργικότητα, να μπορέσει μέσω της σύγκρισης των διάφορων έργων να αναπτύξει την εσωτερική του νοητική λειτουργία. Ακόμα, ο μαθητής έχει με αυτόν τον τρόπο την δυνατότητα να συγκρίνει τις διάφορες πηγές και να χρησιμοποιεί εκείνες που ο ίδιος κρίνει ως πιο αξιόπιστες ή πιο κατάλληλες για την εργασία του (Parkhurst, 1922 ; Popp, 1995).

Μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας είναι σημαντικό να βρίσκονται και πίνακες ανακοινώσεων (ένας για κάθε αίθουσα), στους οποίους να είναι αναρτημένο το σχεδιάγραμμα των εργασιών μαζί με επιπλέον υλικό και πληροφορίες, όπως επίσης και κάποια βιβλιογραφία και πηγές, χρήσιμες στους μαθητές. Ταυτόχρονα είναι ανάγκη να υπάρχει αναρτημένος και ο τρόπος με τον οποίο καταγράφεται η επίδοση του κάθε μαθητή. Η καταγραφή τους ενημερώνει τους μαθητές σχετικά με την πρόοδο των εργασιών τους.

Μέσα στις αίθουσες – εργαστήρια των σχολείων Dalton οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν σε ατομικό επίπεδο, διαμοιράζοντας και αξιοποιώντας τον χρόνο τους σύμφωνα με τα δικά τους προσωπικά κριτήρια, αλλά και σε ομαδικό επίπεδο, είτε πρόκειται για μαθητές της ίδιας τάξης είτε πρόκειται για μαθητές μεγαλύτερης τάξης. Με αυτόν τον τρόπο, ένας μαθητής μπορεί να αντλήσει από κάποιον μαθητή μεγαλύτερης τάξης περισσότερη βοήθεια ή να χρησιμοποιήσει στην εργασία του κάποια πληροφορία που αυτός θα του δώσει. Επομένως, οι αίθουσες – εργαστήρια στα σχολεία που συμβαδίζουν με την μέθοδο Dalton ξεφεύγουν από τα πλαίσια της παραδοσιακής εκπαίδευσης και λειτουργούν σαν μικρές κοινότητες, στις οποίες μαθητές από διαφορετικές τάξεις μαθαίνουν να συνυπάρχουν. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται ένα κλίμα με πιο στενές σχέσεις εντός της τάξης και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές που είναι πολύ σημαντικές για την σημερινή κοινωνία.

Αν η μέθοδος Dalton εφαρμοστεί σε σχολεία τα οποία διαθέτουν λιγιστό μαθητικό κοινό, όπως για παράδειγμα ολιγοθέσια σχολεία, ή σε σχολεία με λίγες τάξεις και υποδομές, τότε η μία αίθουσα θα χρησιμοποιηθεί ώστε να διεξαχθούν εντός της όλα τα μαθήματα. Όπως και σε περιπτώσεις που περιγράφηκαν πιο πάνω, έτσι κι εδώ τα θρανία των μαθητών θα χωριστούν σε ομάδες, εκ των οποίων η κάθε ομάδα θρανίων θα αποτελείται και από τους μαθητές της κάθε τάξης. Ακόμα, θα δημιουργηθούν εντός της τάξης κάποια σημεία συγκεκριμένης θεματικής

ενότητας ή μαθήματος. Το κάθε ένα από αυτά τα σημεία της τάξης - το οποίο στην ουσία θα είναι ένας μικρός χώρος της αίθουσας αφιερωμένος σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο - θα περιέχει υλικό για το μάθημα στο οποίο ανήκει, όπως επίσης και επιπλέον υλικό υποστήριξης. Για παράδειγμα, το σημείο της αίθουσας που θα έχει σαν θέμα αντικειμένου το μάθημα της Ιστορίας, θα περιέχονται βιβλιοθήκη/ες με βιβλία ιστορίας και εγχειρίδια Ιστορίας κάθε τάξης, διάφορες εγκυκλοπαίδειες και επιστημονικά άρθρα σχετικά με το θέμα, ιστορικοί χάρτες και οτιδήποτε άλλο μπορεί να θεωρηθεί σαν πρόσθετο υλικό για το μάθημα της Ιστορίας, με σκοπό την βοήθεια στην πραγματοποίηση του μαθήματος και την υλοποίηση των διάφορων εργασιών των μαθητών. Μπορούν να υπάρξουν πολλά τέτοια σημεία μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας, όσα και τα μαθήματα τα οποία διδάσκονται στο σχολείο. (Parkhurst, 1922 – 1925 ; Popp 1995).

Στη σύγχρονη εποχή που διανύουμε, τα περιβάλλοντα ηλεκτρονικής μάθησης προσφέρουν εύρος ευκαιριών για την απόκτηση γνώσης από τους σπουδαστές καθώς επίσης και δυνατότητες αυτό-οργανωμένης γνώσης (Friedman & Deek, 2003). Έτσι λοιπόν, πέραν του φυσικού χώρου διδασκαλίας, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα εξ αποστάσεως. Τα εν λόγω περιβάλλοντα καθίστανται αποτελεσματικά σύμφωνα με πολλούς συγγραφείς και ερευνητές (De Jong et al., 2012 ; Chiu & Li, 2016 ; Imran et al., 2016 ; Yuan et al., 2016). Όπως υποστήριξε ο Weichhart (2014), η αξιοποίηση του σχεδίου Dalton στην ηλεκτρονική μάθηση δημιουργεί ευκαιρίες, όπως είναι η δυνατότητα αυτό-οργανωμένης μάθησης και συμβάλλει σε αξιοσημείωτο βαθμό στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Ωστόσο, ο ίδιος τονίζει πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν εκπαιδευτεί σε περιβάλλοντα συμβατικής μάθησης, γεγονός που δυσχεραίνει τη διαδικασία.

Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να αναφερθεί η καινοτόμα πλατφόρμα Scholion, ένα μέσο ηλεκτρονικής μάθησης, η οποία στηρίζεται στις αρχές και κανόνες της μεθόδου Dalton. Πιο συγκεκριμένα, η δεδομένη πλατφόρμα δίνει τη δυνατότητα στον/στην εκάστοτε εκπαιδευόμενο/η να διαμορφώσει ο/η ίδιος/α το περιεχόμενο της μάθησης και της επικοινωνίας του με άλλους εκπαιδευόμενους ή τον εκπαιδευτή. Ο/Η μαθητευόμενος/η έχει την ελευθερία, μέσω της δημιουργίας ειδικής λεζάντας, να επέμβει στο κείμενο και να δημιουργήσει τις προσωπικές του σημειώσεις. Ακόμη μπορεί να κάνει chat με άλλους σπουδαστές ή να αναταλλάξει τις απόψεις του στο δημόσιο φόρουμ της πλατφόρμας αυτής, χαρακτηριστικά που ταιριάζουν απόλυτα με την αρχή της ελευθερίας του Dalton Plan (Σοφός, 2017).

2.10 Διεθνές Δίκτυο Dalton

Υπάρχει ένα δίκτυο από Dalton σχολεία και εκπαιδευτικούς που εφαρμόζουν τις αρχές της μεθόδου Dalton στην εκπαίδευση. Το διεθνές δίκτυο Dalton (Dalton International Network) υποστηρίζεται θερμά από συνέδρια που οργανώνονται κυρίως στην Ευρώπη. Ενθουσιώδεις εκπαιδευτικοί έλκονται από τα πρακτικά εργαστήρια και τις μορφωτικές διαλέξεις. Το διεθνές δίκτυο Dalton δεν παρέχει την υποστήριξη του μόνο στην προσανατολισμένη προς την μέθοδο Dalton εκπαίδευση. Δημιουργεί μια πλατφόρμα που προωθεί κάθε είδος καινοτομίας και βοηθά τα σχολεία να μάθουν από την εμπειρία άλλων σχολείων.

Το κίνημα του Dalton στην Κεντρική Ευρώπη των τελευταίων ετών, στη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Αυστρία, τη Σλοβακία και την Ουγγαρία έχει επηρεαστεί κατά πολύ από τους Ολλανδούς εκπαιδευτικούς της μεθόδου Dalton, Hans Wenke και Roel Roehner, συγγραφείς των τεσσάρων εγχειριδίων της μεθόδου Dalton. Αυτά τα βιβλία απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς και σε μαθητές που εκπαιδεύονται για να γίνουν εκπαιδευτικοί.

Τα πιο σημαντικά ιδιωτικά και ιδιαίτερα επιτυχημένα σχολεία Dalton εδρεύουν στην Νέα Υόρκη (www.dalton.org), στο Σύδνεϋ (www.ascham.nsw.edu.au) και στο Τόκιο και την Ναγκόγια (www.dalton-school.ed.jp). Αντιπρόσωποι από σχολεία Dalton του Σύδνεϋ, του Τόκιο και της Ναγκόγια έχουν παρακολουθήσει συνέδρια στην Τσεχία, την Ολλανδία και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες πολλές φορές (www.daltoninternational.org). Το 2019 είναι η χρονιά όπου το Dalton σχολείο στην Νέα Υόρκη κλείνει 100 χρόνια από την ίδρυση του.

Ο πιο επιδραστικός και μεγαλύτερος όμιλος Dalton στην Ευρώπη ενεργεί στην Ολλανδία (www.dalton.nl), υποστηριζόμενος από περισσότερα από 330 πρωτεύοντα και δευτερεύοντα σχολεία που εδρεύουν σε όλη την έκταση της Ολλανδίας. Ο Ολλανδικός Όμιλος Dalton (Dutch Dalton Association) έχει προσκαλέσει πολλές φορές τους διευθυντές των σχολείων Dalton της υπόλοιπης Ευρώπης, καθώς και τους πιο προοδευτικούς διδάσκοντες, προκειμένου να παρακολουθήσουν τακτικά συνέδρια του Ολλανδικού συστήματος Dalton που οργανώνονται στην πόλη Deventer.

Πολύ νεώτερος (1996) αλλά πολύ καλά οργανωμένος, ο Τσέχικος Όμιλος Dalton εδρεύει στο σχολείο Dalton του Brno, Husova (Brno Husova Dalton School). Συνεργάζεται με 100 σχολεία στην Τσέχικη Δημοκρατία (Dalton Centrum Brno, Husova 12) και από το 2007 έχει βραβευτεί ως

το καλύτερο τσέχικο σχολείο Dalton με πιστοποίηση Dalton, η οποία εμπνέει σεβασμό στην Τσέχικη Σχολική Επιθεώρηση (Czech School Inspection) και στο Τμήμα Εκπαίδευσης της πόλης του Brno (Department of Education of the City of Brno). Το Τμήμα των Ξένων Σχέσεων της πόλης του Brno (Department of Foreign Relations of the City of Brno) υποστηρίζει διεθνή συνέδρια Dalton και ανταλλαγές εκπαιδευτικών ανάμεσα στην Ουτρέχτη, το Μπρουνό και την Λιντς. Η εκπαίδευση η οποία περιστρέφεται γύρω από τα παιδιά ήταν το θέμα των δύο συνεδρίων που οργανώθηκαν από τα σχολεία Dalton του Μπρουνό, με την υποστήριξη της πόλης Λιντς. Το πρώτο συνέδριο έλαβε χώρα στην Λιντς το 2006 και το δεύτερο στο Μπρουνό, στο σχολείο Husova, το 2008. Η Viola Moškvanová σημειώνει πως μετά από συζητήσεις με την Jenny Hill, Διεθνή Συντονιστή του Τμήματος της Εκπαίδευσης της Λιντς, έμαθε ότι πολλοί συμμετέχοντες των διοργανώσεων σχολίασαν πως και τα δύο συνέδρια έδειξαν στο κίνημα Dalton του Μπρουνό να είναι ένα ανοιχτό και συνεργατικό περιβάλλον. Γενικά, στην εν λόγω χώρα έχει υιοθετηθεί η μέθοδος Dalton στην εκπαίδευση.

Τα αυστριακά σχολεία της Λιντς και της Βιέννης έχουν πολύ καλή σύνδεση με τα σχολεία Dalton της Ουτρέχτης και του Μπρουνό, όπως επίσης και με το σχολείο του Györszemere στην Ουγγαρία. Ετήσια Διεθνή Dalton συνέδρια στο Györszemere παρακολούθηθηκαν από περισσότερους από 200 ενθουσιώδεις εκπαιδευτικοί.

Η μέθοδος Dalton στην Σλοβακία μεγαλώνει και γίνεται επικερδής από πολλά ενθουσιώδη κέντρα. Τα σλοβακικά σχολεία συνεργάζονται με αντίστοιχα ευρωπαϊκά και κυρίως με το τσέχικο κίνημα Dalton πολύ στενά, με την έννοια ότι μοιράζονται την εμπειρία τους με ευρωπαίους εκπαιδευτικούς σε πολυεθνικά εργαστήρια, στα οποία οι Σλοβάκοι εκπαιδευτικοί Dalton παρευρίσκονται σαν παρουσιαστές. Υπάρχει μια αναπτυσσόμενη κοινότητα γύρω από πολλά σχολεία του Τρνάβα της Σλοβακίας, των οποίων οι εκπαιδευτικοί οργανώνουν εργαστήρια και δημιουργούν ευκαιρίες συζήτησης. Παρ' όλα αυτά, ο πιο δυναμικός τωρινός διοργανωτής των σλοβακικών Dalton δραστηριοτήτων βρίσκεται στο Zakladna škola (το βασικό σχολείο) του Lieskonec, το οποίο είναι το σχολείο που οργάνωσε το τελευταίο επίσημο σλοβακικό συνέδριο Dalton, σύμφωνα με το σχόλιο του Lukáš Bajer.

Το δίκτυο Dalton βοηθά τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να αποκτήσουν επίκαιρα εργαλεία Dalton και τους ενεργοποιεί να ανταλλάζουν λαμπρές ιδέες χρησιμοποιώντας απλές συνδέσεις internet ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς ή ακόμα και τάξεις. Έχει γίνει συνήθεια των

εκπαιδευτικών να φέρνουν μια σειρά εργαλείων για πολλές συνεδρίες που πραγματοποιούνται μετά από τα εργαστήρια, όπου εμπορεύονται τα ενημερωτικά δελτία τους κι έτσι κατανοούν πλήρως την αποστολή του Διεθνούς Δικτύου Dalton (Dalton International). *“Δεν είναι ασυνήθιστο οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούν την προσωπική επαφή σε λιγότερο ανεπίσημα επίπεδα: απλά επισκέπτονται ο ένας τον άλλο περιστασιακά μετά από τα μαθήματα. Και ξέρετε τι λένε για τους εκπαιδευτικούς: τοποθετήστε δύο από το ίδιο είδος σε ένα δωμάτιο και μέσα σε δέκα λεπτά θα μιλούν για δουλειά”* λέει ο Lukáš Bajer (Moškvanová, 2009: 11).

Το 2019 είναι προγραμματισμένο να πραγματοποιηθούν συνέδρια στα πλαίσια του διεθνούς δικτύου Dalton σε Κίνα και Γερμανία, ενώ το 2020 στην Δημοκρατία της Τσεχίας, την Αυστρία και την Ολλανδία. Ακόμα, την πρώτη βδομάδα του Μαΐου του 2019 θα οργανωθεί ένα Διεθνές Συνέδριο Dalton Forum από το κινεζικό τμήμα σε συνεργασία με το Shenzhen Daltonxinhua School (www.daltoninternational.org).

2.11 Η κάρτα Dalton

Η κάρτα Dalton (Dalton Card) είναι ένα προϊόν το οποίο δημιουργήθηκε από διάφορα τσέχικα σχολεία του Brno σε σεμινάρια τα οποία πραγματοποιήθηκαν από τους ειδικούς της μεθόδου Dalton, Hans Wenke και Roel Roehner, το ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010. Από την στιγμή που το Dalton δεν είναι ένα σύνολο από κανόνες και ο καθένας μπορεί να επιλέξει σε ποια από τα κομμάτια του θα δώσει έμφαση, ο κάθε εκπαιδευτικός έχει την προσωπική του έκδοση της μεθόδου Dalton. Σύμφωνα με τον Roehner, η μέθοδος Dalton δεν είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα για κάθε εκπαιδευτικό, επειδή αυτοί εργάζονται με διαφορετικά επίπεδα ηλικίας και δεν έχει ο κάθε εκπαιδευτικός την ίδια διάθεση σχετικά, με το πώς να δουλέψει με την μέθοδο Dalton. Γι αυτούς τους εκπαιδευτικούς είναι πιο δύσκολο να περιγράψουν την στρατηγική της μεθόδου Dalton που ακολουθεί το σχολείο τους με τον ίδιο τρόπο, κάτι το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις σε δημόσιο επίπεδο. Αυτή ήταν και η ώθηση που οδήγησε στην δημιουργία της κάρτας Dalton, για να δηλώσει σε μαθητές, γονείς και σε επιθεωρητές σχολείων τι ακριβώς είναι η εκπαίδευση μέσω αυτής της μεθόδου, σε κάθε ξεχωριστό σχολείο που την χρησιμοποιεί, και πώς αυτή εφαρμόζεται. Στην ουσία πρόκειται για μια συμπαγή λίστα τυπικών δραστηριοτήτων της μεθόδου Dalton, στις οποίες επικεντρώνεται το κάθε σχολείο. Έτσι, η κάθε σχολική μονάδα έχει και διαφορετική κάρτα. (Melkusová, 2011).

Όταν δημιούργησαν την λίστα, όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου συναντήθηκαν σε ένα σεμινάριο στο οποίο δέχτηκαν μια ερώτηση για να σκεφτούν και να απαντήσουν: *Συναντάς κάποιον στην είσοδο ενός ανελκυστήρα. Βρίσκεστε σε ένα κτίριο 12 ορόφων. Και οι δύο πηγαίνετε από το ισόγειο στον 12^ο όροφο. Το άτομο που συναντάς σου ζητάει να το πληροφορήσεις σχετικά με την εκπαίδευση μέσω της μεθόδου Dalton. Τι του λες κατά την διάρκεια αυτού του σύντομου ταξιδιού σας;* Αρχικά όλοι σκέφτηκαν την δική τους απάντηση και έπειτα οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι είχαν παρόμοιες ιδέες ομαδοποιήθηκαν ανάλογα για συζήτηση και τέλος κάθε ομάδα ψήφισε τις ιδέες και απόψεις που πίστευε πως ήταν οι πιο ακριβείς και αντιπροσωπευτικές του σχολείου τους. Θα χαρακτήριζαν την κατάσταση του εκάστοτε σχολείου εκείνη την στιγμή.

Η κάρτα Dalton πρόκειται για ένα εύκαμπτο προϊόν. Αν οι εκπαιδευτικοί νιώσουν την κατάσταση στο σχολείο τους να αλλάζει, μπορούν να υιοθετήσουν και να αλλάξουν απόψεις και οι ίδιοι. Είναι επίσης και ένας οδηγός ο οποίος ενοποιεί όλους τους εκπαιδευτικούς, δίνοντας έμφαση στις απόψεις τους και μπορεί να τους ακολουθήσει ακόμα και έξω από τα μαθήματα (Melkusová, 2011).

2.12 Ανασκόπηση ερευνών

2.12.1 Η έρευνα της Darina Babuscakova

Σε μελέτη της σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτικού και τον ρόλο του μαθητή στην μέθοδο Dalton, η Darina Babuscakova, από το Πανεπιστήμιο του Pardubice, το 2008, πραγματοποίησε μελέτη περίπτωσης σε ένα σχολείο του Βrno. Ο στόχος της έρευνας ήταν να συγκριθούν μαθήματα Αγγλικών μέσα στα πλαίσια της μεθόδου Dalton και εκτός αυτής, προκειμένου να ευρεθεί ποιοι μαθητές βρέθηκαν στις καταλληλότερες καταστάσεις για να αναπτύξουν την αυτονομία τους και την επικοινωνιακή συμμετοχή. Αναφέρει πως, σε συμπέρασμα από την βιβλιογραφική μελέτη της, η αυτονομία του εκπαιδευόμενου είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα στην διαδικασία της μάθησης. Ακόμα, στην έρευνα της αναφέρει πως είναι αδύνατο να εστιάσει η έρευνα της σε όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της αυτονομίας των μαθητών και έτσι, η ερευνήτρια σε επικεντρώθηκε στους παράγοντες του ρόλου του εκπαιδευτικού, της οργάνωσης, της ανάπτυξης διαφορετικών μερών της επικοινωνιακής συμμετοχής και σε γλωσσικές δεξιότητες. Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα πάνω στα οποία βασίστηκε η έρευνα της ήταν τα ακόλουθα:

1. Διαθέτουν οι εκπαιδευόμενοι τις κατάλληλες καταστάσεις για να αναπτύξουν την αυτονομία τους στα μαθήματα Dalton σε σχέση με την μορφή της οργάνωσης του σχολείου;
2. Διαθέτουν οι εκπαιδευόμενοι τις κατάλληλες καταστάσεις για να αναπτύξουν την αυτονομία τους στα μαθήματα Dalton σε σχέση με τον ρόλο του εκπαιδευτικού;
3. Ποιες γλωσσικές δεξιότητες αναπτύσσονται πιο συχνά στα μαθήματα Dalton;
4. Ποιο μέρος της επικοινωνιακής ικανότητας αναπτύσσεται πιο συχνά στα μαθήματα Dalton;

Παρακολούθησε 24 μαθήματα του ίδιου εκπαιδευτικού, για τρεισήμισι μήνες, εκ των οποίων τα 12 ήταν μαθήματα στα πλαίσια της μεθόδου Dalton ενώ τα υπόλοιπα 12 όχι, σε μαθητές από 11 έως 14 ετών. Ο εκπαιδευτικός του οποίου τα μαθήματα παρακολουθήθηκαν από την ερευνήτρια ήταν ένας έμπειρος στην μέθοδο Dalton εκπαιδευτικός. Στο δείγμα υπήρχαν 21 μαθητές του βαθμού του 6, 17 μαθητές του βαθμού του 8 και 18 μαθητές του βαθμού του 9.

Η Babuscakova χρησιμοποίησε την μελέτη περίπτωσης για την υλοποίηση της έρευνας της, αναφέροντας τον ορισμό των Švařiček and Šed'ová (2007, p. 99, 101), οι οποίοι λένε πως η μελέτη περίπτωσης είναι ένας εμπειρικός τρόπος έρευνας ο οποίος στοχεύει στην έρευνα και την κατανόηση μιας απλής περίπτωσης ή πολλών περιπτώσεων. Συμπληρώνει λέγοντας πως ο πυρήνας της έρευνας είναι η συλλογή πραγματικών δεδομένων και πως η μελέτη περίπτωσης χρησιμοποιείται όταν ο ερευνητής πρέπει να έχει μικρή ή καθόλου επιρροή μέσα στην κατάσταση η οποία παρατηρείται. Χρησιμοποίησε τριών ειδών εργαλεία για την συλλογή δεδομένων της έρευνας της: την παρατήρηση, την συνέντευξη και την ανάλυση του σχολικού εκπαιδευτικού προγράμματος του σχολείου της έρευνας. Η παρατήρηση έγινε από την ίδια η οποία βρισκόταν εντός της τάξης κατά την διάρκεια των μαθημάτων. Η συνέντευξη έγινε στον εκπαιδευτικό της έρευνας με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Η ανάλυση του σχολικού εκπαιδευτικού προγράμματος διεξήχθη προκειμένου να βρεθούν τα δεδομένα που αφορούν την εκτέλεση των αρχών της μεθόδου Dalton και τις στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν από το σχολείο για να αναπτυχθούν ικανότητες – κλειδιά, όπως τις χαρακτηρίζει η ερευνήτρια, σε σχέση με την αυτονομία και την επικοινωνιακή ικανότητα στο σχολείο της έρευνας.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι οι συνθήκες είναι πιο κατάλληλες για την ανάπτυξη της αυτονομίας των μαθητών στην περίπτωση που εφαρμόζεται στα μαθήματα η

μέθοδος Dalton σε σύγκριση με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας. Σύμφωνα με την ερευνήτρια αυτό οφείλεται στο γεγονός πως στα πλαίσια αξιοποίησης της συγκεκριμένης μεθόδου εφαρμόζεται η κατάλληλη οργανωτική δομή, ενώ παράλληλα δεν επικρατεί το δασκαλοκεντρικό μοντέλο. Επίσης, στα πλαίσια της διδασκαλίας με την αξιοποίηση της μεθόδου Dalton αναπτύσσονται ρεαλιστικές και κοινωνιογλωσσικές ικανοτήτων. Επιπροσθέτως, διαπιστώθηκε πως το σχέδιο Dalton παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα διαφοροποίησης και ενεργοποίησης των εκπαιδευομένων, ώστε να αναπτύξουν τη συνεργασία. Στο τέλος δεν παραβλέπει να σημειώσει πως η έρευνα της παρουσιάζει αποτελέσματα στην περίπτωση ενός μόνο εκπαιδευτικού. (Babuscakova, 2008).

2.12.2 Η έρευνα των Weichhart, G., Stary, C., & Appel, M.

Οι Weichhart et al. (2018) πραγματοποίησαν έρευνα με στόχο την κατανόηση των απαιτήσεων και την εφαρμογή του σχεδίου Dalton στην ηλεκτρονική μάθηση και πιο συγκεκριμένα στήριξαν την έρευνα τους στα ακόλουθα ερευνητικά θέματα:

- **Μεταβίβαση των εργαλείων της μεθόδου Dalton στην ηλεκτρονική μάθηση.** Κατανόηση των απαιτήσεων και πραγματοποίηση μιας περιεκτικής εκτέλεσης των μέσων της μεθόδου Dalton στην ηλεκτρονική μάθηση. Τα μέσα της μεθόδου Dalton θεωρήθηκαν μέρη του λογισμικού. Η ποιότητα των στόχων-επιτευγμάτων καθορίστηκε από την διαδικασία που υποστήριξε την μέθοδο Dalton σε περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης.
- **Υποστήριξη της ηλεκτρονικής μάθησης για την μεταφορά γνώσης μέσω της αυτό-οργανωμένης μάθησης.** Η επίτευξη αυτού του στόχου μετρήθηκε με την ποιότητα της υποστήριξης των αρχών της μεθόδου Dalton (ελευθερία, συνεργασία, ατομική προσπάθεια).

Για την κατανόηση των αναγκών και των απαιτήσεων αξιοποιήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και η ποιοτική έρευνα μέσω της υλοποίησης συνεντεύξεων σε σπουδαστές. Οι συνεντεύξεις έπρεπε να ολοκληρωθούν εντός 3 μηνών. Οι δύο από τις συνεντεύξεις έγιναν στα γραφεία των ερευνητών και μία συνέντευξη διεξήχθη τηλεφωνικά. Ο χρόνος διάρκειας των συνεντεύξεων ανήλθε στα 60 - 90 λεπτά

Τα εμπειρικά αποτελέσματα της έρευνας ενθαρρύνουν την ενσωμάτωση περαιτέρω προσεγγίσεων προοδευτικής εκπαίδευσης με αυτόν τον τρόπο, καθώς αναδεικνύεται η αποτελεσματικότητα σχεδίου Dalton σε χαρακτηριστικά ηλεκτρονικής μάθησης. Συγκεκριμένα, αναγνωρίστηκαν οι δυνατότητες που παρέχει το σχέδιο Dalton όσον αφορά τη διάρθρωση της απόκτησης γνώσης καθώς επίσης και την υποστήριξη της αυτοοργάνωσης των διαδικασιών μάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι χρειάζονται κάποια εισαγωγή για να συνηθίσουν αυτό το είδος υποστήριξης αφού έχουν κοινωνικοποιηθεί σε παραδοσιακά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Οι δάσκαλοι πρέπει να ξανασκεφτούν τον τρόπο με τον οποίο προετοιμάζουν την τάξη τους, ακολουθώντας τη δομή που παρέχεται από το σχέδιο Dalton. Ακόμη, πρέπει να συνηθίσουν να διαπραγματεύονται ατομικά βήματα μάθησης, προκειμένου να επιτρέψουν στους μαθητές να επιτύχουν τους κοινούς μαθησιακούς στόχους. Ωστόσο, το μέγεθος του δείγματος των ημι-δομημένων συνεντεύξεων ήταν μικρό και αποτελεί περιορισμό αυτής της μελέτης. Ως εκ τούτου, περαιτέρω εμπειρικές έρευνες θα μπορούσαν να προσελκύσουν τους εκπαιδευτικούς ώστε να εφαρμόσουν τη μέθοδο Dalton στα πλαίσια της ηλεκτρονικής μάθησης (Weichhart et al, 2018).

2.12.3 Η έρευνα της Viola Moškvanová

Το 2009 η Viola Moškvanová πραγματοποίησε έρευνα στο Brno με στόχο να παρέχει πληροφορίες για την μέθοδο Dalton, εστιάζοντας στην επιρροή που εμφανίζεται στην ανάπτυξη της αυτονομίας και της επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών στην μάθηση των Αγγλικών. Ακόμα, η ερευνήτρια της εν λόγω έρευνας θέλησε να αποδείξει πως η ελευθερία, η συνεργασία και η προσωπική προσπάθεια (οι 3 αρχές της μεθόδου Dalton) επηρεάζουν την διαδικασία της μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, αποπειράθηκε να απαντήσει στα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

- Είναι η διδασκαλία και η μάθηση των Αγγλικών διαφορετική σε σχολεία που χρησιμοποιούν την μέθοδο Dalton ή όχι;
- Πως επηρεάζουν οι βασικές αρχές της μεθόδου Dalton την εκπαίδευση;

Τα εργαλεία που χρησιμοποίησε στην έρευνα της η Moškvanová, προκειμένου να απαντήσει στα ερευνητικά ερωτήματα που έθεσε, ήταν η βιβλιογραφική ανασκόπηση και στο πρακτικό κομμάτι της έρευνας της, οι συνεντεύξεις, η παρατήρηση και τα ερωτηματολόγια προκειμένου να

συγκρίνει τα μαθήματα Αγγλικών σε σχολεία Dalton και σε σχολεία που δεν ανήκουν σε αυτό το δίκτυο.

Πολλοί από τους Τσέχους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις δεν ήταν ευχαριστημένοι με την δημιουργία παρόμοιων τακτικών με αυτών των Ολλανδικών σχολείων Dalton. Είπαν πως ο Τσέχοι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δημιουργήσουν το δικό τους εκπαιδευτικό υλικό το οποίο θα απαιτήσει χρόνο και κόπο. Ακόμα, αναφέρει πως μια διαφορά κλειδί ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς είναι πιθανώς η προσωπική διάθεση και η προσωπική επένδυση για διδασκαλία, όπως επίσης ρόλο παίζει και η ανθρωπιστική προσέγγιση και το άγχος που συνοδεύει τον σχεδιασμό της. Η ικανότητα των εκπαιδευτικών πάντα αναπτύσσεται μέσα σε ένα θετικό περιβάλλον και τα σχολεία Dalton παρέχουν ένα τέτοιο περιβάλλον. Η επίδραση που έχει η μέθοδος Dalton στο σχολεία, παρατηρήθηκε πως απέφερε ένα νέο άρωμα στην διδασκαλία των Αγγλικών και στα σχολεία που χρησιμοποιούν την εν λόγω μέθοδο. Ακόμα, η διαδικασία της αξιολόγησης φάνηκε να είναι πιο ξεκάθαρη στα σχολεία Dalton. Αξίζει να σημειωθεί η αναφορά της Μοšκβανόνα στα λεγόμενα του Roehner, ο οποίος λέει πως θα πρέπει να αφαιρεθούν οι πρόσθετες εργασίες καθώς δημιουργούν αρνητική διάθεση στους μαθητές, διότι αυτοί που κάνουν την εργασία τους πιο αποτελεσματικά ανταμείβονται με επιπλέον εργασία. Έτσι προτείνεται η χρήση ενός συστήματος με εργασίες ελεύθερης επιλογής και η αλλαγή της πρόσθετης εργασίας με επιλεκτική ή προαιρετική εργασία (Μοšκβανόνα, 2009).

2.12.4 Η έρευνα του Tavershima Timothy Hanior

Η εν λόγω έρευνα, η οποία δημοσιεύτηκε το 2017, εξετάζει την επίδραση που έχει η μέθοδος Dalton και στα επιτεύγματα των μαθητών στις κοινωνικές επιστήμες. Ειδικότερα, ο ερευνητής της εν λόγω έρευνας παραθέτει τα ερευνητικά του ερωτήματα

- Ποια είναι η διαφορά στα επιτεύγματα των μαθητών που διδάχτηκαν μέσω της μεθόδου Dalton και εκείνων που διδάχθηκαν με την μέθοδο των διαλέξεων;

- Ποια είναι η κύρια διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα στους μαθητές που διδάχτηκαν με την χρήση της μεθόδου Dalton;

Το δείγμα της έρευνας του αποτελούνταν από δύο ομάδες των 448 μαθητών και μαθητριών των κοινωνικών επιστημών σε δημόσια σχολεία κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2013 – 2014 και διήρκησε για μία περίοδο έξι εβδομάδων. Κατά την διάρκεια των δύο πρώτων εβδομάδων ο εκπαιδευτικός εκπαιδεύτηκε για να μπορεί να διαχειρίζεται πιο αποτελεσματικά την μέθοδο των διαλέξεων. Τα μαθήματα με την μέθοδο Dalton τα διαχειρίστηκε ο ερευνητής. Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την συλλογή δεδομένων ήταν ένα τεστ επιτευγμάτων στις κοινωνικές επιστήμες (SOSAT – social studies achievement Test) το οποίο αναπτύχθηκε από τον ερευνητή και περιείχε ερωτήσεις σχετικές με ένα συγκεκριμένο θέμα. Οι δύο ομάδες διδάχθηκαν με την χρήση Dalton η μία και την κλασική μέθοδο των διαλέξεων η άλλη.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποκάλυψαν πως δεν υπήρχε σημαντική διαφορά ανάμεσα στους μαθητές που διδάχθηκαν σύμφωνα με την μέθοδο Dalton και τους μαθητές που διδάχθηκαν με την κλασική μέθοδο των διαλέξεων. Ακόμα, δεν σημειώθηκε σημαντική διαφορά ούτε ανάμεσα στα αποτελέσματα τα οποία πάρθηκαν με βάση το φύλο των μαθητών. Ωστόσο, η έρευνα συμπεραίνει πως οι εκπαιδευτικοί των κοινωνικών επιστημών θα πρέπει να χρησιμοποιούν και τη μέθοδο Dalton για να διευκολύνουν την διεξαγωγή του μαθήματος και την μάθηση των κοινωνικών επιστημών (Hanior, 2017).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 3. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα που πραγματοποιείται στα πλαίσια της υλοποίησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας έχει ως σκοπό της την διερεύνηση του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton. Ειδικότερα, έχει σα στόχο την καταγραφή των εκπαιδευτικών διαδικασιών, των συνθηκών εφαρμογής και των παραγόντων που συμβάλουν στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton και τα χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής διαδικασίας που επηρεάζονται από τα παραπάνω.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι της έρευνας παρουσιάζονται πιο κάτω με την μορφή ερευνητικών ερωτημάτων:

- Ποιοι παράγοντες και συνθήκες επηρεάζουν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton;
- Ποια χαρακτηριστικά της οργάνωσης και της λειτουργίας των σχολείων Dalton επηρεάζονται από αυτούς τους παράγοντες;
- Πως επηρεάζουν τα παραπάνω την αυτονομία των μαθητών;

Μέσα στις παραγράφους που ακολουθούν γίνεται η εξήγηση του τρόπου και του σκεπτικού με το οποίο καθορίστηκαν αυτά τα ερευνητικά ερωτήματα. Φυσικά, με την βιβλιογραφική ανασκόπηση να παίζει σημαντικό ρόλο, η μελέτη κάποιων ερευνών στον τομέα της μεθόδου Dalton, των οποίων ανασκόπηση υπάρχει στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, έδωσε τα εναύσματα για να διερευνηθούν πτυχές οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο εξέτασης από άλλους ερευνητές. Ωστόσο, το έργο τους ανέδειξε την σημασία αυτών των πτυχών και την ανάγκη μελέτης τους σε μια νέα έρευνα.

Στην έρευνά της η Babuscakova εξέτασε το αν οι εκπαιδευόμενοι διαθέτουν τις κατάλληλες καταστάσεις για την ανάπτυξη της αυτονομίας τους στα μαθήματα των σχολείων Dalton, σε σχέση με την οργάνωση του σχολείου και με τον ρόλο του εκπαιδευτικού. Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας απαντούν στο κατά πόσο και σε ποια σημεία αναπτύσσεται η αυτονομία των μαθητών των σχολείων Dalton, πηγαίνοντας την έρευνα της Babuscakova ένα βήμα παραπέρα σε

αυτό το κομμάτι. Ακόμα, εκείνη η έρευνα εξετάζει την αυτονομία σε σχέση με τους παράγοντες του εκπαιδευτή και της οργάνωσης, ενώ η παρούσα εργασία διερευνά και τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του σχολείου που επηρεάζονται από τους παράγοντες "οργάνωση και καθηγητής", όπως επίσης και άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την λειτουργία αλλά και την οργάνωση των σχολείων Dalton. Κάποιοι παράγοντες και χαρακτηριστικά της έρευνας, που περιλαμβάνονται στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και στον τρόπο που αυτές διαμορφώθηκαν, προέρχονται ύστερα από μελέτη της έρευνας των Weichhart, G., Stary, C., και Appel, M., οι οποίοι μελέτησαν στην εφαρμογή της μεθόδου Dalton στην ηλεκτρονική μάθηση. Η έρευνα της παρούσας εργασίας μελετά περαιτέρω τη χρήση των ΤΠΕ σαν παράγοντα επιρροής της αυτονομίας των μαθητών και της οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton, αλλά και σαν χαρακτηριστικό της λειτουργίας και της οργάνωσης των σχολείων Dalton, το οποίο διαμορφώνεται σύμφωνα με κάποιους παράγοντες που έχουν επιρροή στην οργάνωση και λειτουργία του εκάστοτε σχολείου. Λαμβάνουμε υπόψη ότι στο ευρύτερο πλαίσιο των ΤΠΕ περιέχεται και η ηλεκτρονική μάθηση.

Η διαδικασία της μάθησης, οι εργασίες και δραστηριότητες αποτελούν μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η έρευνα της Viola Moškvanová αποπειράται να παρατηρήσει αν η διδασκαλία και η μάθηση των Αγγλικών διαφέρει σε σχολεία Dalton σε σχέση με παραδοσιακά σχολεία, όπως επίσης και πως επηρεάζουν οι βασικές αρχές της μεθόδου Dalton την εκπαίδευση. Με την έρευνα της παρατήρησε πως επηρεάζεται θετικά η εκπαίδευση όταν γίνεται η χρήση της μεθόδου Dalton και πρότεινε λύσεις οι οποίες αυξάνουν την ελευθερία στον τρόπο της εκπαίδευσης. Η έρευνα της παρούσας εργασίας, παίρνοντας το αποτέλεσμα της προαναφερθείσας, διερευνά τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται αυτό, δηλαδή ποια είναι εκείνα τα χαρακτηριστικά της οργάνωσης και της λειτουργίας του σχολείου Dalton που οδηγούν στα πιο θετικά αποτελέσματα της εκπαίδευσης και στην άνοδο της αυτονομίας και της ελευθερίας, αλλά και των άλλων αρχών της Parkhurst, στις σχολικές μονάδες. Ακόμα, επειδή η εν λόγω έρευνα δεν διερευνά τους παράγοντες που οδηγούν στα αποτελέσματα που παρουσιάζει, είναι ακόμα ένας λόγος για την ερευνητήρια της παρούσας εργασίας να ασχοληθεί με αυτούς.

Τέλος, η έρευνα του Tavershima Timothy Hanior, η οποία περιλαμβάνει το ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τα επιτεύγματα μεταξύ των μαθητών σε Dalton και μη Dalton σχολεία, είναι ακόμα ένας λόγος ώθησης της μελέτης της αυτονομίας των σχολείων Dalton. Όπως και σε άλλες έρευνες στις οποίες έκανε ανασκόπηση η παρούσα εργασία, δεν γίνεται παρατήρηση στα

χαρακτηριστικά της λειτουργίας και της οργάνωσης των σχολείων τα οποία οδηγούν στα θετικά αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για αυτό τον λόγο και αυτά είναι κομμάτι των ερευνητικών ερωτημάτων της έρευνας.

Η μελέτη όλων των παραπάνω χαρακτηριστικών αυτών των ερευνών συντέλεσε στον καθορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων της παρούσας εργασίας, τα οποία παρουσιάστηκαν στην αρχή αυτής της ενότητας της εργασίας.

Κεφάλαιο 4. ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Πληθυσμός

Στάλθηκαν ερωτηματολόγια σε 109 σχολεία Dalton για συμπλήρωση από τους διευθυντές τους και επιστράφηκαν 79 συμπληρωμένα τα οποία αποτέλεσαν και το τελικό δείγμα της έρευνας. Τα σχολεία Dalton στα οποία στάλθηκαν τα ερωτηματολόγια εδρεύουν σε χώρες σε όλο τον κόσμο.

Είδος έρευνας

Για να πραγματοποιηθεί το ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε η πρωτογενής ποσοτική έρευνα, στο πλαίσιο της οποίας έγινε χρήση ερωτηματολογίου. Αφού τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τους διευθυντές των σχολείων Dalton, έγινε στατιστική επεξεργασία των δεδομένων με την χρήση του στατιστικού προγράμματος IBM SPSS Statistics Version 23, με σκοπό να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τέθηκαν.

Ερωτηματολόγιο

Προκειμένου να συγκεντρωθούν οι απαραίτητες πληροφορίες για την πραγματοποίηση της έρευνας στάλθηκαν ερωτηματολόγια σε σχολεία Dalton σε διάφορες χώρες του κόσμου για να απαντηθούν από τους διευθυντές τους. Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο Παράρτημα I της εργασίας μεταφρασμένο στην ελληνική γλώσσα, προκειμένου να είναι πιο κατανοητό από τους αναγνώστες της, καθώς αυτό το οποίο στάλθηκε προς συμπλήρωση κατά την διαδικασία της έρευνας ήταν γραμμένο στα Αγγλικά.

Η επιλογή του ερωτηματολογίου σαν εργαλείο της έρευνας έγινε διότι καμία από τις προηγούμενες έρευνες σχετικά με την μέθοδο Dalton, που αναφέρθηκαν στην ενότητα 2.12, δεν πραγματοποίησε πρωτογενή ποσοτική έρευνα. Έτσι, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των ερωτηματολογίων με ερωτήσεις κλειστού τύπου για να παρατηρηθεί αν τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας συμβαδίζουν με αποτελέσματα άλλων ερευνών, παρόλο που διαφέρει το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε. Επίσης, τα ερωτηματολόγια ήταν ο πιο προσιτός τρόπος συλλογής δεδομένων, από την στιγμή που ολόκληρο το δείγμα βρίσκεται εκτός συνόρων. Σε περιπτώσεις όπου θα γινόταν χρήση συνεντεύξεων ή παρατήρησης, σαν εργαλεία της έρευνας, η δημιουργία δείγματος θα ήταν αδύνατο να συμβεί στα πλαίσια της παρούσας έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε από την ερευνήτρια στα πλαίσια της παρούσας εργασίας. Για τις ερωτήσεις που απαρτίζουν το ερωτηματολόγιο, το περιεχόμενο αυτού, τον τρόπο διατύπωσης των ερωτήσεων, το είδος τους αλλά και για την εγκυρότητα του πραγματοποιήθηκε εκτενής βιβλιογραφική ανασκόπηση (Babuščáková, 2008; Baily, 1986; Chiu & Li, 2016; De Jong et al., 2012; Eichelberger et al., 2008; Friedman & Deek, 2003; Hanior, 2017; Harmer, 2007; Imran et al., 2016; Melkusová, 2011; Moškvanová, 2009; Paurová, 2009; Parkhurst, 1922; Pol & Bohumíra, 1999; Popp, 1995; Průcha, 2001; Roehner & Wenke, 2000; Rýdl, 1998; Weichhart, 2014; Yuan et al., 2016).

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 2 βασικές ενότητες:

A. Χαρακτηριστικά του σχολείου

B. Οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιέχει 8 ερωτήματα τα οποία αφορούν διάφορα χαρακτηριστικά του σχολείου, όπως τα δημογραφικά στοιχεία της περιοχής στην οποία βρίσκεται, τους μαθητές οι οποίοι φοιτούν σε αυτό και την επιρροή που του ασκούν οι γονείς και οι κηδεμόνες. Αυτό το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου δημιουργήθηκε για να σχηματιστεί το προφίλ των σχολείων, των οποίων λαμβάνουν μέρος στην έρευνα, και να μελετηθεί κατά πόσο αυτό το προφίλ αποτελεί παράγοντα επιρροής του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton. Τα ερωτήματα είναι κλειστού τύπου, εκτός από την ερώτηση 1, η οποία αφορά την χώρα στην οποία εδρεύει το σχολείο και την ερώτηση 4, η οποία αφορά τη βαθμίδα εκπαίδευσης του σχολείου.

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από 30 ερωτήματα και υποερωτήματα, τα οποία αφορούν συγκεκριμένους τρόπους και μεθόδους, όσον αφορά την οργάνωση και την λειτουργία των σχολείων, με σκοπό την παρατήρηση αυτών. Ακόμα, το δεύτερο αυτό μέρος περιέχει και ερωτήματα που αποσκοπούν στην παρατήρηση της αυτονομίας των μαθητών σε αυτά τα σχολεία και ειδικότερα, ερωτήματα που αφορούν τον τρόπο αξιολόγησης, του προγράμματος σπουδών και το ρυθμό μελέτης. Πιο συγκεκριμένα, τα χαρακτηριστικά που διερευνώνται σε αυτό το μέρος του ερωτηματολογίου διαχωρίζονται σε 6 υποενότητες οι οποίες είναι:

- B1. Η ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα (ερωτήσεις 10.1 έως 10.6)
- B2. Η εκπαιδευτική διαδικασία (ερωτήσεις 11, 12, 13 και 14)
- B3. Η χρήση ΤΠΕ (ερωτήσεις 15, 16 και 17)
- B4. Οι εργασίες (ερωτήσεις 18, 19, 20 και 21)
- B5. Οι δραστηριότητες (ερωτήσεις 22, 23 και 24)
- B6. Η αυτονομία των μαθητών (ερωτήσεις 25, 26 και 27)

Η πρώτη υποενότητα αποτελείται από 6 υποερωτήματα κλειστού τύπου, οι οποίες αφορούν την ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα και πιο συγκεκριμένα τους παράγοντες που οδηγούν σε αυτόν τον διαχωρισμό. Κάθε ερώτηση μετريέται με την εξής κλίμακα: Α = Ποτέ ή σπάνια, Β = κάποιες φορές, Γ = συχνά ή πάντα.

Η δεύτερη υποενότητα αποτελείται από 4 ερωτήσεις κλειστού τύπου και ασχολείται με την εκπαιδευτική διαδικασία της διδασκαλίας. Οι ερωτήσεις αυτές αφορούν τη συχνότητα των μαθημάτων, την ύπαρξη τμημάτων στα πλαίσια των εργασιών, το χώρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και το πρόγραμμα το οποίο ακολουθούν οι μαθητές.

Η τρίτη υποενότητα σχετίζεται με τη χρήση των ΤΠΕ στα σχολεία. Περιλαμβάνει 3 ερωτήσεις κλειστού τύπου, η μία εκ των οποίων περιέχει 7 υποερωτήματα, κάθε ένα εκ των οποίων απευθύνεται σε ξεχωριστή χρήση ΤΠΕ. Οι άλλες δύο ερωτήσεις σχετίζονται με την ύπαρξη γενικής χρήσης ΤΠΕ και την ύπαρξη ηλεκτρονικής εκπαίδευσης.

Η τέταρτη υποενότητα αφορά τις εργασίες, οι οποίες αναλαμβάνονται από τους μαθητές και περιέχει 4 ερωτήσεις κλειστού τύπου. Οι εν λόγω ερωτήσεις ερευνούν αν ανατίθεται ίδιος βαθμός δυσκολίας στις εργασίες όλων των μαθητών, αν το περιεχόμενό τους είναι προκαθορισμένο, αν

υπάρχουν σιωπηλές ζώνες ή σιωπηλά δωμάτια στο σχολείο και το είδος του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιείται.

Η Πέμπτη υποενότητα αποτελείται από 3 ερωτήσεις κλειστού τύπου και εστιάζει στις δραστηριότητες του σχολείου και ειδικότερα αν αυτές είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου, αν είναι ίδιες για όλα τα τμήματα και αν το σχολείο επικοινωνεί με άλλα σχολεία στο πλαίσιο αυτών.

Η έκτη και τελευταία υποενότητα αποτελείται από 3 ερωτήσεις κλειστού τύπου που παρατηρούν την αυτονομία των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα ερευνά κατά πόσο οι μαθητές μπορούν να έχουν έλεγχο στην αξιολόγηση, το πρόγραμμα σπουδών και τον ρυθμό μελέτης τους.

Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου συνδέονται με τα ερευνητικά ερωτήματα ως εξής:

<i>Ερευνητικά ερωτήματα</i>	<i>Ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο</i>
<i>1^ο: Ποιοι παράγοντες και συνθήκες επηρεάζουν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων Dalton;</i>	<i>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10</i>
<i>2ο: Ποια χαρακτηριστικά της οργάνωσης και της λειτουργίας των σχολείων Dalton επηρεάζονται από τους παράγοντες;</i>	<i>11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24</i>
<i>3^ο: Πως επηρεάζουν τα παραπάνω την αυτονομία των μαθητών;</i>	<i>25, 26, 27</i>

Διαδικασία και ηθικά ζητήματα

Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή, μέσω email και γραμμένα στο πρόγραμμα Microsoft Word, σε σχολεία Dalton, τα οποία εδρεύουν σε διάφορες χώρες του κόσμου, για συμπλήρωση από τους διευθυντές των σχολείων. Η αποστολή και η λήψη των email που περιλαμβάνουν τα ερωτηματολόγια και τα σχετικά μηνύματα έγινε από την ερευνήτρια μέσω του προσωπικού της λογαριασμού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η εν λόγω διαδικασία πραγματοποιήθηκε το Φθινόπωρο και τον Χειμώνα του έτους 2018 – 2019. Θα πρέπει σε αυτό

σημείο να αναφερθεί ο βαθμός δυσκολίας που εμφάνισε η εργασία, όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων και τη δημιουργία του δείγματος. Καθώς δεν υπάρχουν σχολεία που να χρησιμοποιούν την μέθοδο Dalton στην Ελλάδα, τα ερωτηματολόγια έπρεπε να συμπληρωθούν από διευθυντές σχολείων που εδρεύουν μόνο σε χώρες του εξωτερικού. Ωστόσο, από τα 109 σχολεία, στα οποία στάλθηκαν ερωτηματολόγια, λήφθηκε απάντηση από μόλις 79 εξ αυτών. Υπήρξε προσπάθεια από μέρος της ερευνήτριας για αύξηση του πληθυσμού της έρευνας, έτσι ώστε να υπάρξουν πιο κατατοπιστικά και αξιόπιστα αποτελέσματα, ωστόσο αυτό δεν κατορθώθηκε. Με αυτό τον τρόπο, τα σχολεία τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα και αποτέλεσαν το δείγμα αυτής ανέρχονται στα 79.

Είναι πολύ κρίσιμο να αναφερθεί σε αυτό το σημείο πως η παρούσα έρευνα δεν περιέχει κινδύνους σε σχέση με την άρση του απορρήτου των συμμετεχόντων, καθώς διατηρείται η ανωνυμία αυτών και των σχολείων στα οποία ανήκουν, όπως επίσης υφίσταται και τήρηση εχεμύθειας. Ακόμα, η συμμετοχή στην έρευνα με την συμπλήρωση ερωτηματολογίων ήταν εθελοντική και όχι υποχρεωτική και οι ερωτηθέντες ενημερώθηκαν πλήρως για τον σκοπό της έρευνας, στην οποία επρόκειτο να συμμετέχουν. Τέλος, τα ερωτηματολόγια μετά το πέρας της έρευνας θα καταστραφούν και θα μπορούν να αξιοποιηθούν μόνο τα στατιστικά δεδομένα για επιστημονικούς λόγους.

Κεφάλαιο 5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πριν ξεκινήσει η παρουσίαση των αποτελεσμάτων σε γραφήματα, θα πρέπει να σημειωθεί πως στο Παράρτημα II περιέχονται οι αντίστοιχοι πίνακες των γραφημάτων που απεικονίζονται σε αυτό το κεφάλαιο της εργασίας, οι οποίοι περιέχουν αναλυτικά τις συχνότητες και τα ποσοστά των απαντήσεων.

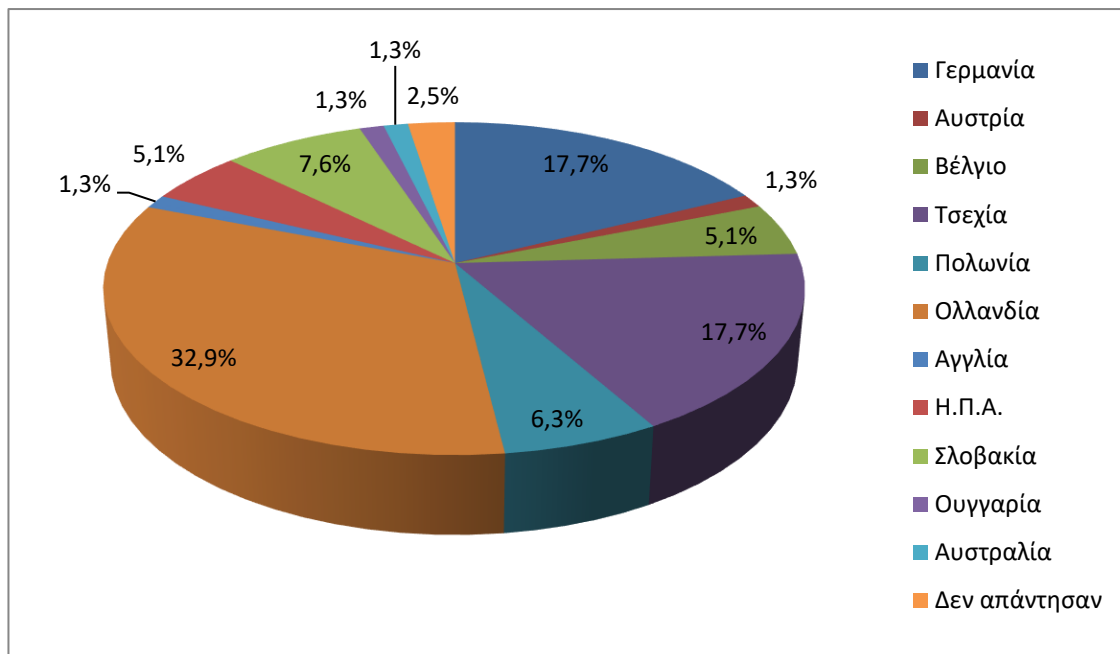
A. 1^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω αφορούν το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 1 έως 9).

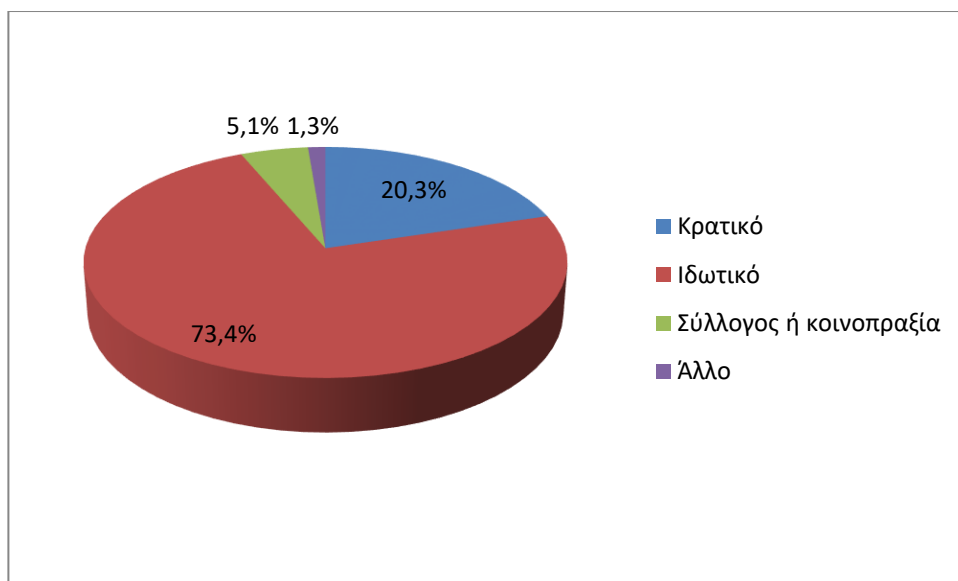
Το Γράφημα 1 δείχνει πως από τα 79 ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν, στην ερώτηση που αφορούσε την χώρα στην οποία εδρεύει το σχολείο οι δύο συμμετέχοντες (2.5%) δεν απάντησαν. Ακόμα, βλέπουμε πως από το δείγμα, το 17.7% των σχολείων εδρεύουν στην Γερμανία, το 1.3% στην Αυστρία, το 5.1% στο Βέλγιο, το 17.7% στην Τσεχία, το 6.3% στην Πολωνία, το 32.9, που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό, στην Ολλανδία, το 1.3% στην Αγγλία, το 5.1% στις Η.Π.Α., το 7.6% στην Σλοβακία, το 1.3% στην Ουγγαρία και ακόμα 1.3% στην Αυστραλία.

Γράφημα 1: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 1 «Σε ποια χώρα ανήκει το σχολείο σας;».

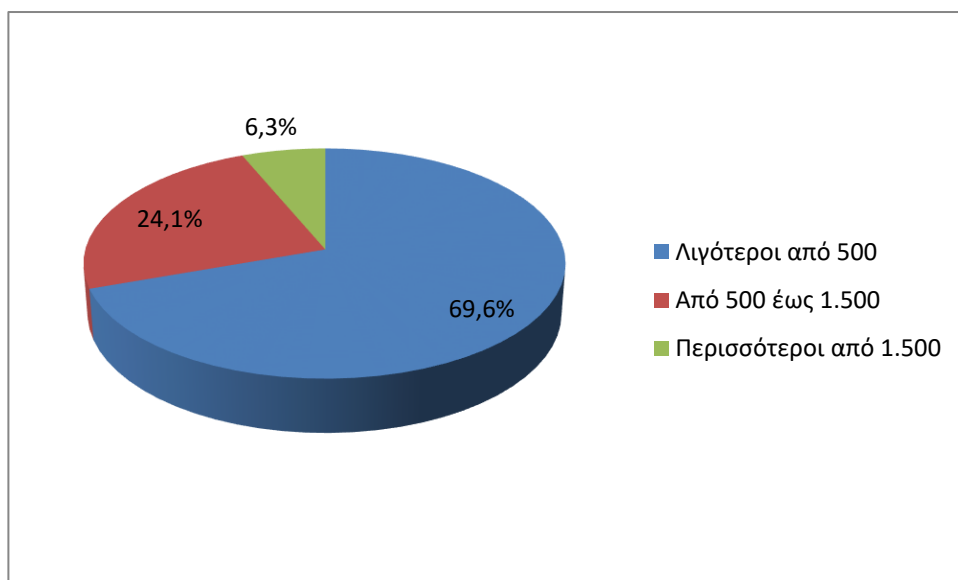

Το Γράφημα 2, το οποίο απεικονίζει τα αποτελέσματα της ερώτησης 2 του ερωτηματολογίου, μας δείχνει πως το 20.3% των σχολείων του δείγματος είναι κρατικά σχολεία, το 73.4% είναι ιδιωτικά σχολεία, το 5.1% είναι σύλλογοι ή κοινοπραξίες και το 1.3% είναι άλλου είδους οργανισμοί.

Γράφημα 2: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 2 «Το σχολείο στο οποίο ανήκετε είναι:»

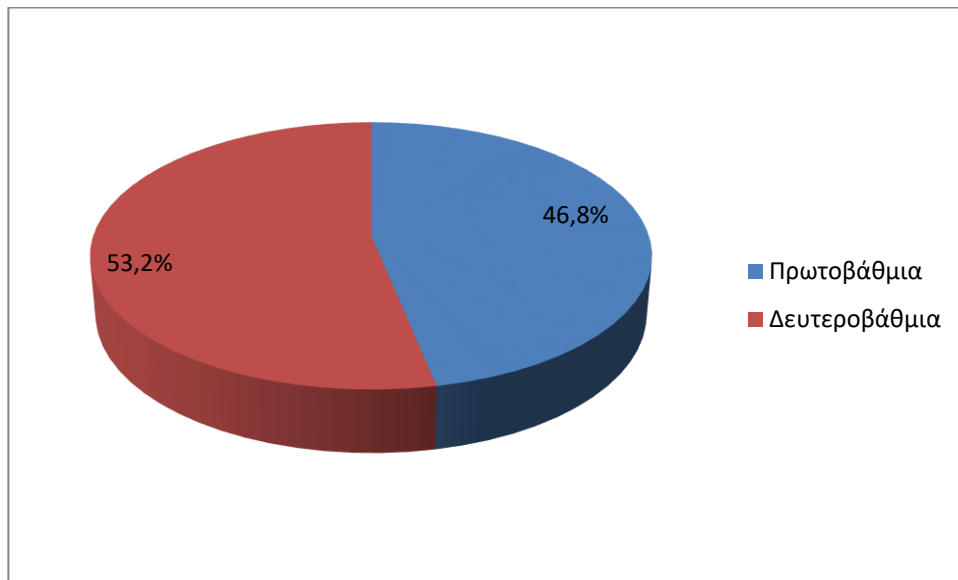
Γράφημα 3: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 3 «Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο σας;»

Το Γράφημα 3, το οποίο απεικονίζει τα αποτελέσματα της ερώτησης 3 του ερωτηματολογίου, μας δείχνει πως από το συνολικό δείγμα της έρευνας, το 69.6% είναι σχολεία στα οποία φοιτούν λιγότεροι από 500 μαθητές, το 24.1% είναι σχολεία στα οποία φοιτούν από 500 έως 1.500 μαθητές και το 6.3% είναι σχολεία στα οποία φοιτούν περισσότεροι από 1.500 μαθητές.

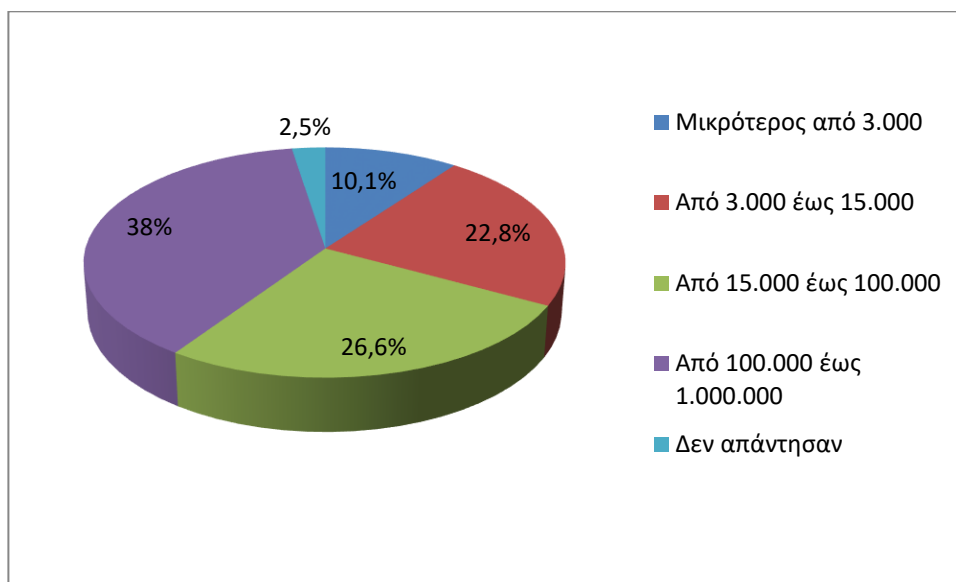
Το Γράφημα 4, το οποίο απεικονίζει τα αποτελέσματα της ερώτησης 4 του ερωτηματολογίου, δείχνει πως από τα σχολεία που έλαβαν μέρος στην έρευνα, το 46.8% απευθύνεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενώ το 53.2% απευθύνεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Γράφημα 4: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 4 «Σε ποια βαθμίδα εκπαίδευσης απευθύνεται το σχολείο σας;»

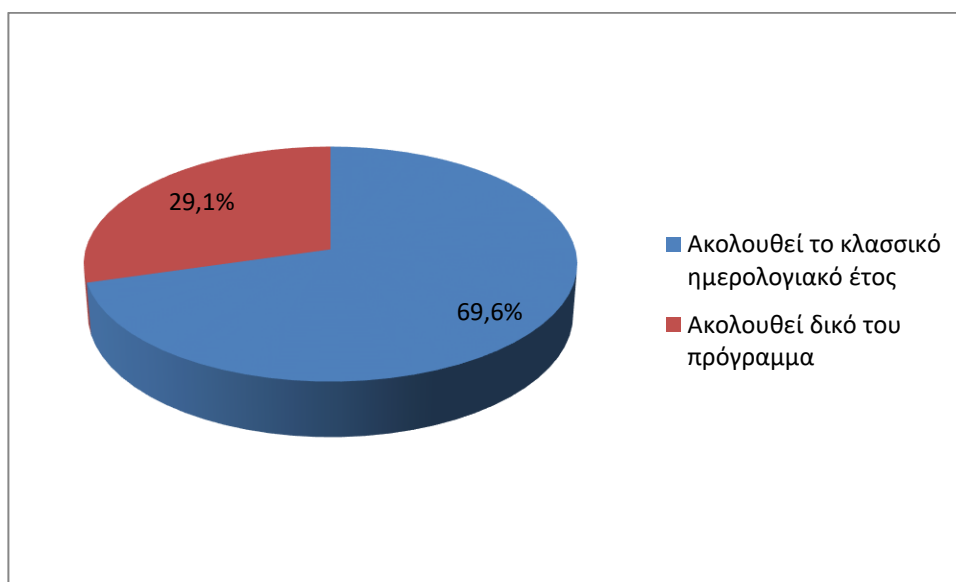
Το Γράφημα 5 απεικονίζει τα αποτελέσματα της ερώτησης 5 του ερωτηματολογίου και αναδεικνύει ότι από το σύνολο των σχολείων που έλαβαν μέρος στην έρευνα, το 10.1% έδρευε σε περιοχή η οποία αποτελείται από λιγότερους από 3.000 κατοίκους, το 22.8% έδρευε σε περιοχή αποτελούμενη από 3.000 έως 15.000 κατοίκους, το 26.6% έδρευε σε περιοχή αποτελούμενη από 15.000 έως 100.000 κατοίκους και το 38% σε περιοχή με πληθυσμό μεγαλύτερο από 100.000. Υπήρχε ένα ποσοστό 2.5% το οποίο δεν απάντησε στην εν λόγω ερώτηση.

Γράφημα 5: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 5 «Ο πληθυσμός της περιοχής στην οποία εδρεύει το σχολείο σας είναι:».

Στο Γράφημα 6, στο οποίο απεικονίζονται τα αποτελέσματα της ερώτησης 6 του ερωτηματολογίου διαφαίνεται πως το 69.6% του συνόλου των σχολείων που πήραν μέρος στην έρευνα ακολουθούν το κλασικό ημερολογιακό έτος, ενώ το 29.1% των σχολείων του δείγματος ακολουθεί δικό του πρόγραμμα.

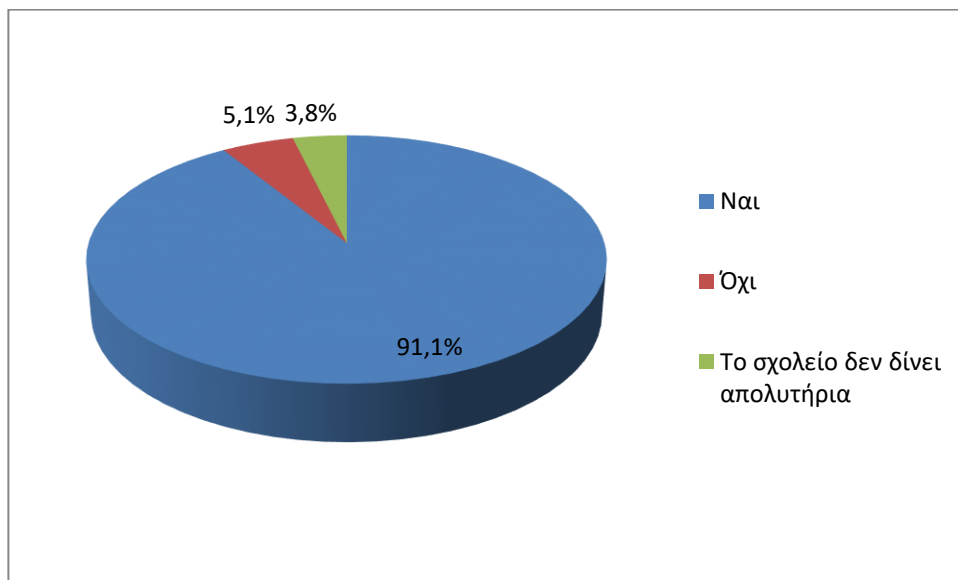
Γράφημα 6: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 6 «Τι πρόγραμμα ακολουθεί το σχολείο σας;»

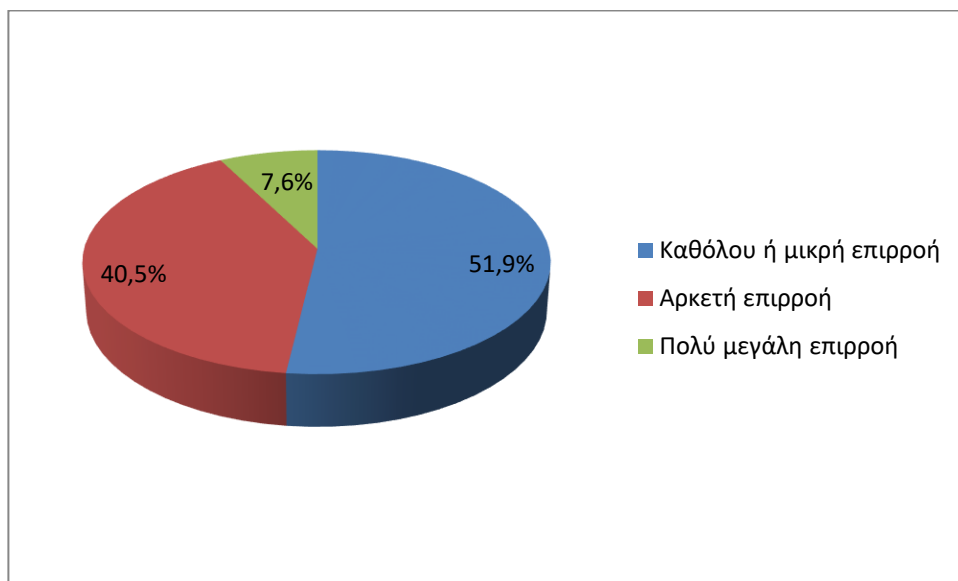
Μέσα από το Γράφημα 7, μας παρέχονται απτές πληροφορίες σχετικά με την ερώτηση 7 του ερωτηματολογίου, οι οποίες μας ενημερώνουν πως στο 91.1% των σχολείων του δείγματος δίνει

στους μαθητές του απολυτήριου ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης, το 5.1% δεν δίνει απολυτήριο ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης, ενώ το 3.8% των σχολείων της έρευνας δεν δίνουν κανένα απολυτήριο στους μαθητές τους.

Γράφημα 7: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 7 «Το απολυτήριο του σχολείου σας είναι ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης;».

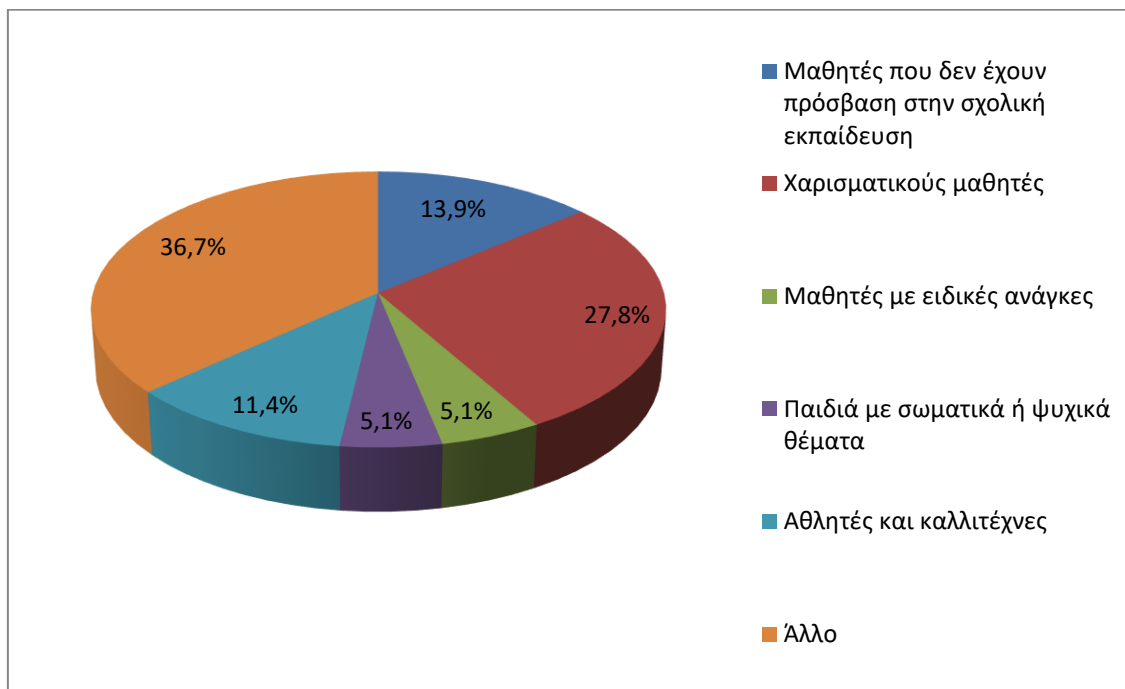

Γράφημα 8: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 8 «Οι γονείς και οι κηδεμόνες ασκούν στο σχολείο:».

Από το Γράφημα 8, στο οποίο απεικονίζονται τα αποτελέσματα της ερώτησης 8 του ερωτηματολογίου, μπορούμε να συμπεράνουμε πως από στο δείγμα, το 51.9% των σχολείων δεν δέχεται καμία ή δέχεται πολύ μικρή επιρροή από τους γονείς και τους κηδεμόνες, το 40.5% δέχεται αρκετή επιρροή, ενώ στο 7.6% των σχολείων ασκείται πολύ μεγάλη επιρροή από τους γονείς και τους κηδεμόνες.

Γράφημα 9: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 9 «Σε ποιες ομάδες μαθητών απευθύνεται το σχολείο σας;».

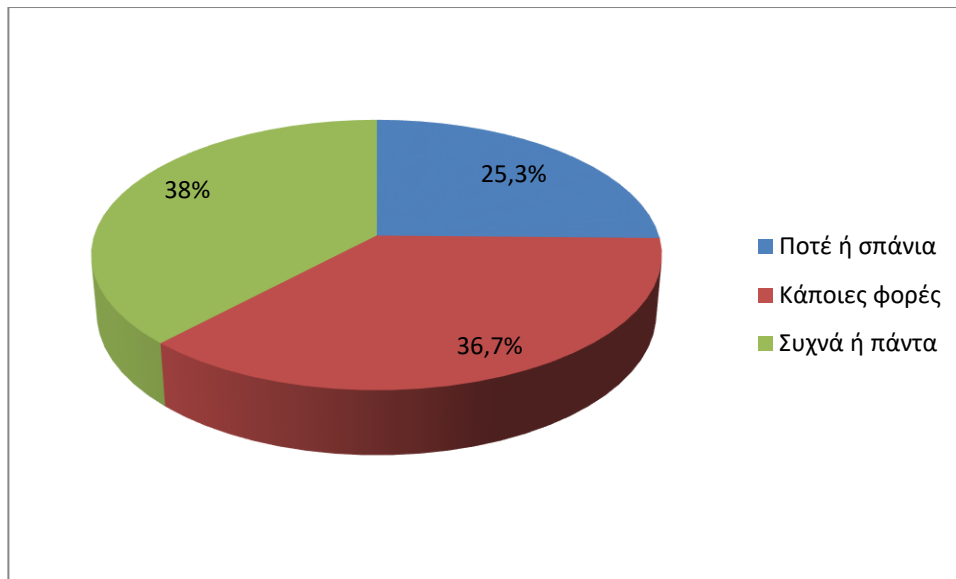

Από το Γράφημα 9, στο οποίο απεικονίζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 9, βλέπουμε πως από το σύνολο των σχολείων της έρευνας, το 13.9% αυτών απευθύνονται σε μαθητές που δεν έχουν πρόσβαση στην σχολική εκπαίδευση, το 27.8% αυτών απευθύνεται σε χαρισματικούς μαθητές, το 5.1% απευθύνεται σε μαθητές με ειδικές ανάγκες, το 5.1% απευθύνεται σε παιδιά με σωματικά ή ψυχικά θέματα, το 11.4% απευθύνεται σε αθλητές ή καλλιτέχνες και το 36.7% απευθύνεται σε κάποια άλλη ομάδα μαθητών.

B. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

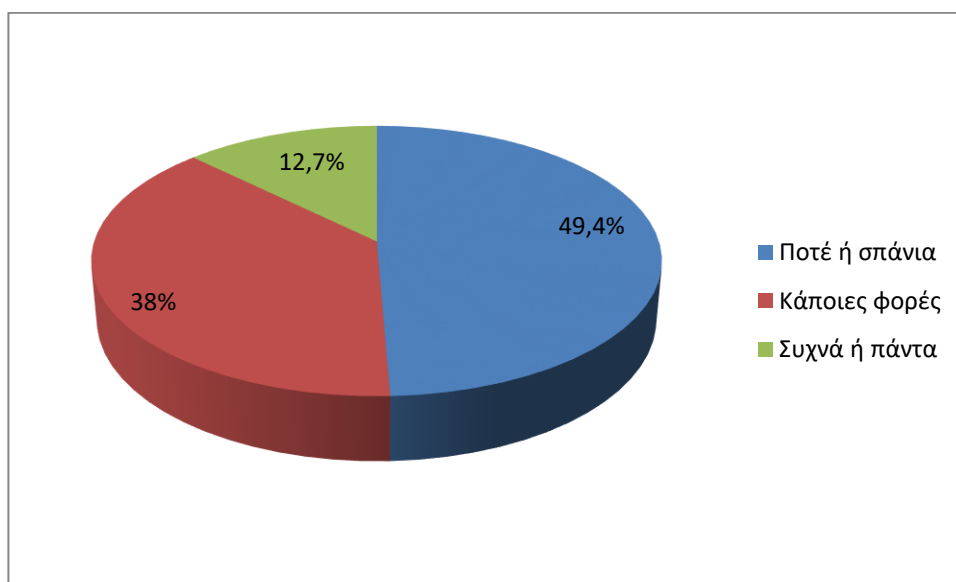
Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω αφορούν το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 10 έως 27).

Γράφημα 10: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 10.1 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα τυχαία».

Το Γράφημα 10, το οποίο σχετίζεται με τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 10.1, αποδεικνύει ότι το 25.3% του δείγματος δεν ταξινομεί ποτέ ή έστω ταξινομεί σπάνια τους μαθητές του με τυχαίο τρόπο, το 36.7% τους ταξινομεί τυχαία κάποιες φορές και το 38% τους ταξινομεί συχνά ή πάντα με τυχαίο τρόπο.

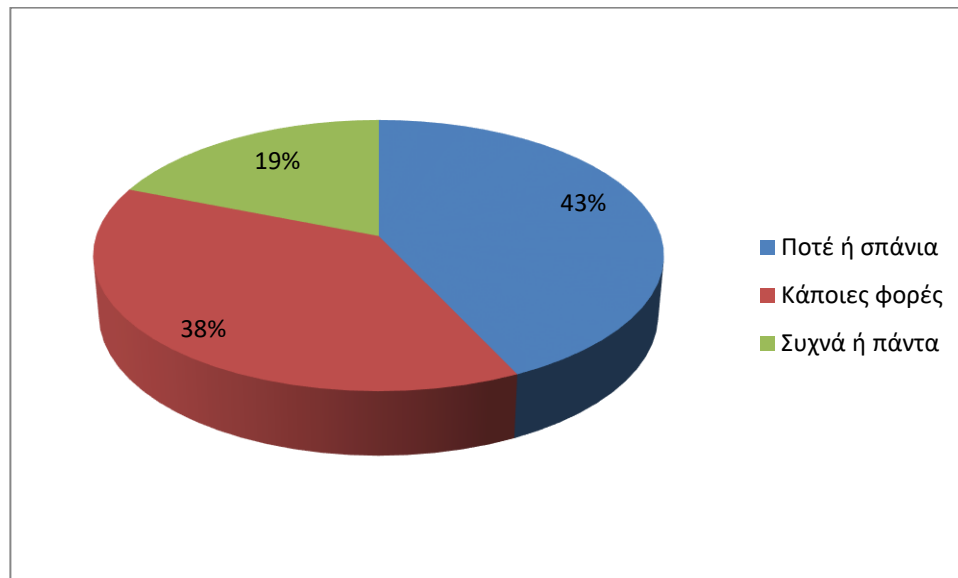
Γράφημα 11: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.2 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με παρόμοια επίπεδα δεξιοτήτων».

Παρακάτω, στο Γράφημα 11 παρέχονται στοιχεία που αφορούν τα αποτελέσματα της ερώτησης 10.2 και μέσω αυτών είναι εύκολο να δούμε πως το 49.4% των σχολείων που πήραν

μέρος στην έρευνα δεν ταξινομούν ποτέ ή ταξινομούν σπάνια τους μαθητές στα τμήματα σύμφωνα με παρόμοια επίπεδα δεξιοτήτων, το 38% τους ταξινομεί κάποιες φορές με αυτό τον τρόπο, ενώ το 12.7% χρησιμοποιεί πολύ συχνά ή πάντα αυτόν τον τρόπο ταξινόμησης των μαθητών.

Γράφημα 12: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 10.3 «Οι μαθητές ταξινομούνται έτσι ώστε τα τμήματα να περιέχουν πλήθος διαφορετικών επιπέδων δεξιοτήτων».

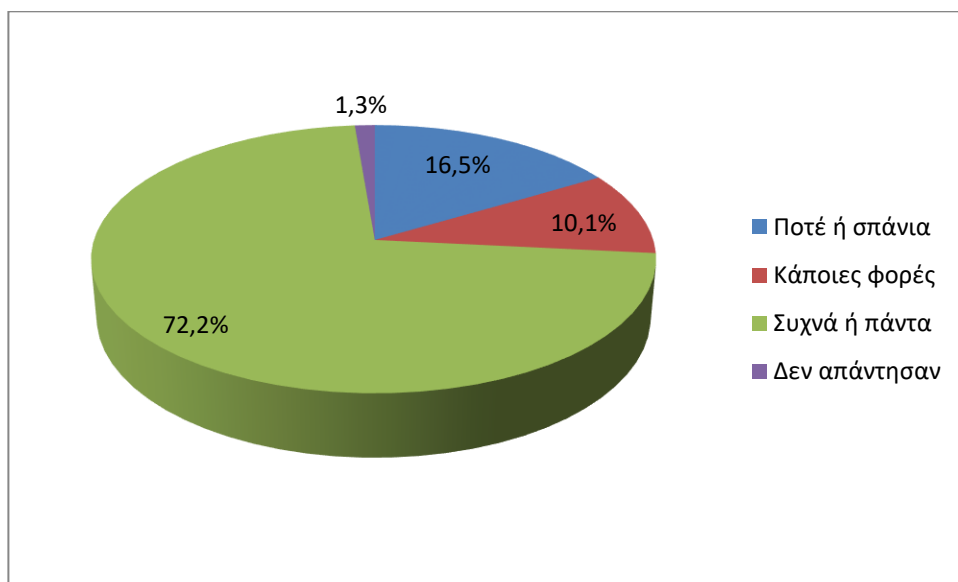

Το Γράφημα 12, το οποίο αποτελεί γραφική απεικόνιση των απαντήσεων στην ερώτηση 10.3, δείχνει ότι στο 43% των περιπτώσεων του δείγματος τα σχολεία δεν ταξινομούν τους μαθητές τους ποτέ ή τους ταξινομούν σπάνια, έτσι ώστε τα τμήματα να περιέχουν πλήθος διαφορετικών δεξιοτήτων. Στο 38% η ταξινόμηση γίνεται κάποιες φορές με αυτόν τον τρόπο και στο 19% ισχύει συχνά ή πάντα αυτός ο τρόπος ταξινόμησης.

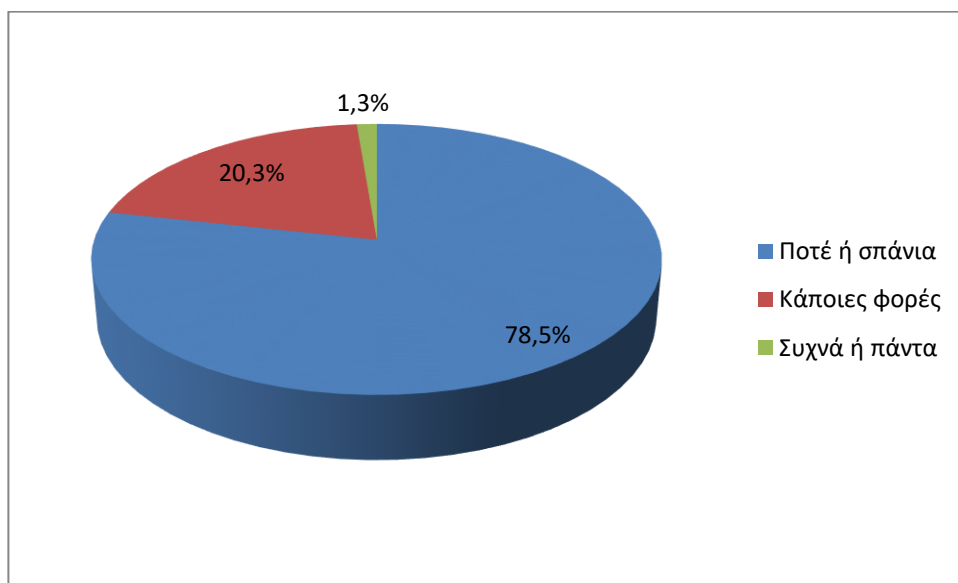
Στο Γράφημα 13, στο οποίο απεικονίζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.4, μπορούμε να διαπιστώσουμε πως από το συνολικό δείγμα της έρευνας, το 16.5% δεν ταξινομεί ποτέ ή ταξινομεί σπάνια τους μαθητές στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους, του 10.1% τους ταξινομεί κάποιες φορές στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους και το 72.2% δήλωσε πως ταξινομεί συχνά ή πάντα τους μαθητές στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους. Το 1.3% των ερωτηθέντων, ωστόσο, δεν απάντησε στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Γράφημα 13: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.4 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους».

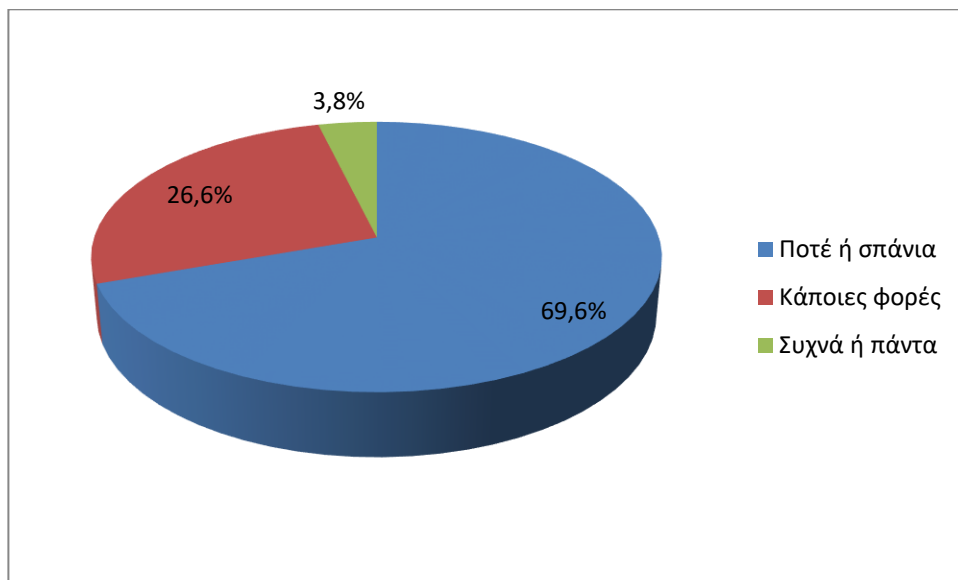

Γράφημα 14: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.5 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με αιτήσεις γονέων ή κηδεμόνων».

Στο Γράφημα 14, το οποίο παρέχει την εικόνα των αποτελεσμάτων στην ερώτηση 10.5, φαίνεται πως το 78.5% των σχολείων δεν ταξινομεί ποτέ ή ταξινομεί σπάνια τους μαθητές στα τμήματα σύμφωνα με αιτήσεις γονέων ή κηδεμόνων, το 20.3% τους ταξινομεί με αυτό τον τρόπο κάποιες φορές και το 1.3 χρησιμοποιεί αυτόν τον τρόπο ταξινόμησης πολύ συχνά ή πάντα.

Γράφημα 15: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 10.6 «Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την κατάρτιση του εκπαιδευτικού».

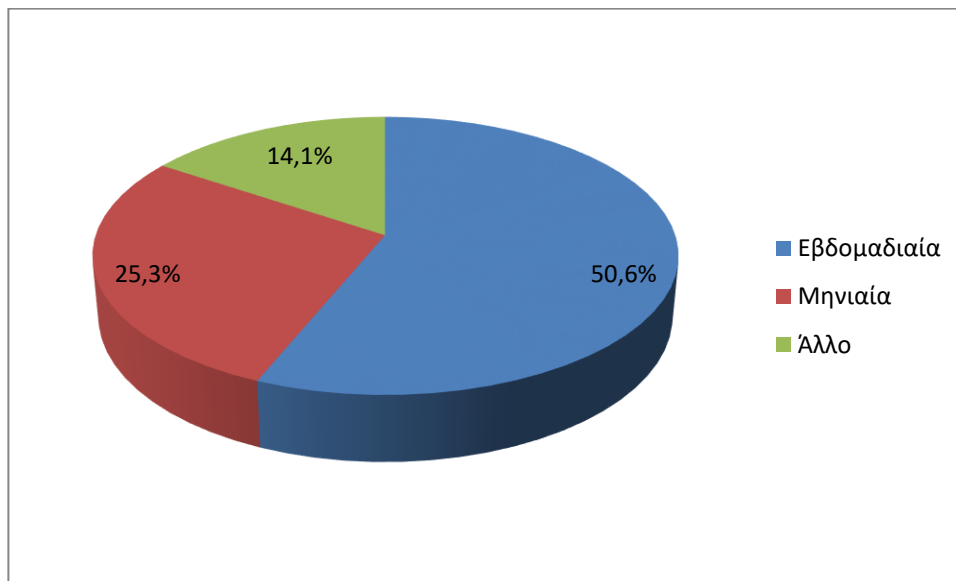

Στο Γράφημα 15, στο οποίο βλέπουμε την γραφική απεικόνιση των αποτελεσμάτων στην ερώτηση 10.6, φαίνεται πως το 69.9% δεν ταξινομεί ποτέ ή ταξινομεί σπάνια τους μαθητές στα τμήματα σύμφωνα με την κατάρτιση του εκπαιδευτικού, το 26.6% χρησιμοποιεί κάποιες φορές αυτόν τον τρόπο ταξινόμησης και το 3.8% ταξινομεί συχνά ή πάντα τους μαθητές σύμφωνα με αυτόν τον τρόπο.

B. 2^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

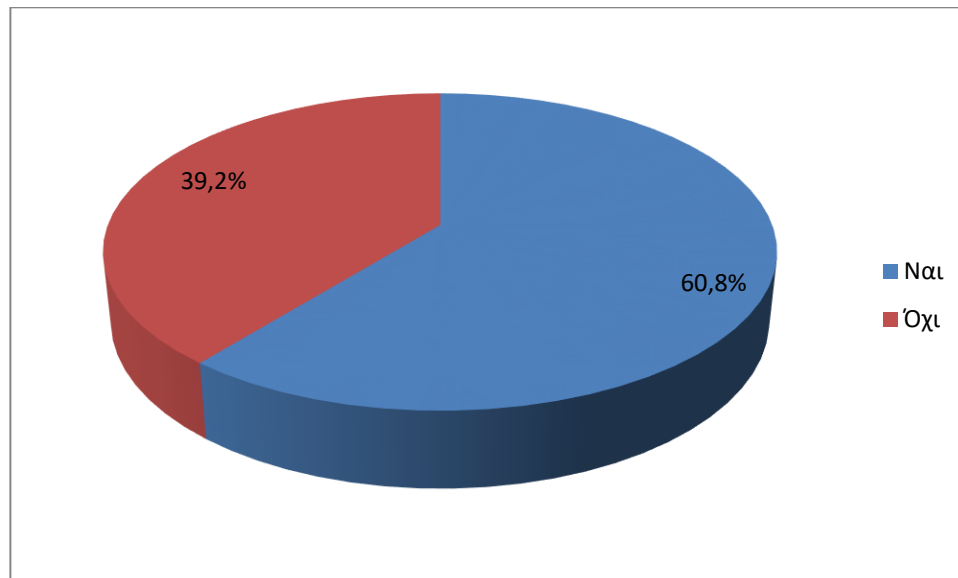
Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω αφορούν το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα.

Γράφημα 16: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 11 «Τα διάφορα μέρη του προγράμματος διδάσκονται:».

Στο Γράφημα 16, το οποίο απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 11, βλέπουμε ότι στο 50.6% των περιπτώσεων τα διάφορα μέρη του προγράμματος διδάσκονται εβδομαδιαία, στο 25.3% των περιπτώσεων διδάσκονται μηνιαία και ενώ μόνο στο 14.1% διδάσκονται με κάποιο άλλο χρονικό τρόπο.

Γράφημα 17: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 12 «Υπάρχουν εβδομαδιαία (ή μηνιαία κ.α.) τμήματα εργασίας στο σχολείο σας;».

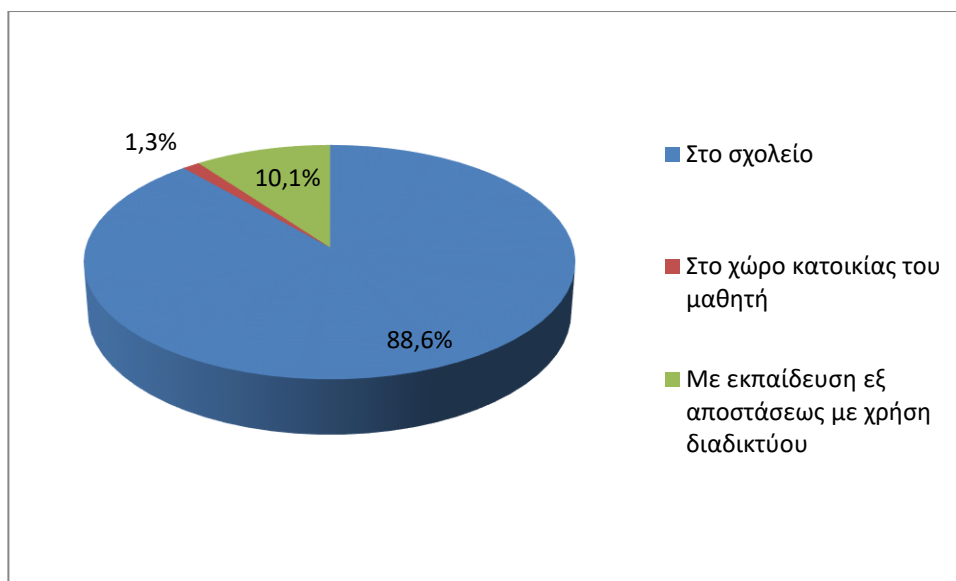

Το Γράφημα 17, το οποίο αποτελεί γραφική απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 12 του ερωτηματολογίου, βλέπουμε πως το 60.8% των σχολείων του δείγματος χρησιμοποιεί τμήματα εργασίας, στα πλαίσια των εργασιών- γεγονός αναμενόμενο για τα σχολεία που ακολουθούν το Dalton Plan- ενώ το 39.2% όχι.

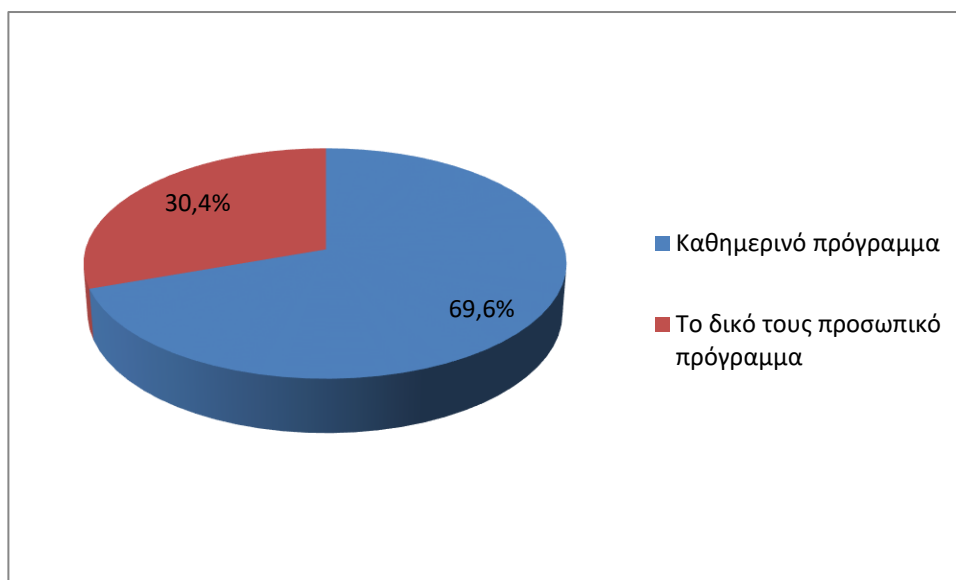
Στο Γράφημα 18 μπορούμε να δούμε τα αποτελέσματα της ερώτησης 13 του ερωτηματολογίου. Ειδικότερα, μπορούμε να διακρίνουμε πως στο 89.6% των περιπτώσεων πραγματοποιείται η διαδικασία της διδασκαλίας στον χώρο του σχολείου, στο 1.3% των περιπτώσεων στον χώρο κατοικίας του μαθητή και στο 10.1% των περιπτώσεων με εκπαίδευση εξ αποστάσεως με βασική χρήση το διαδίκτυο.

Το Γράφημα 19, το οποίο μας παρέχει μια γραφική απεικόνιση των απαντήσεων στην ερώτηση 14, φέρνει στο φως πως στο 69.6% των σχολείων του δείγματος οι μαθητές ακολουθούν καθημερινό πρόγραμμα, ενώ το 30.4% των μαθητών των σχολείων Dalton ακολουθούν το δικό τους προσωπικό πρόγραμμα.

Γράφημα 18: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 13 «Που πραγματοποιείται η διαδικασία της διδασκαλίας;».

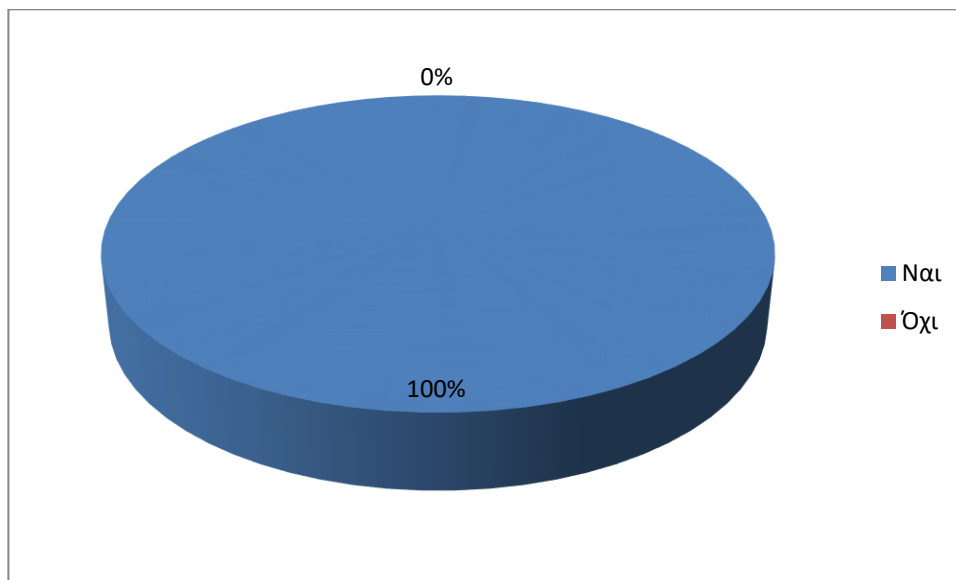

Γράφημα 19: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 14 «Τι πρόγραμμα ακολουθούν οι μαθητές;».

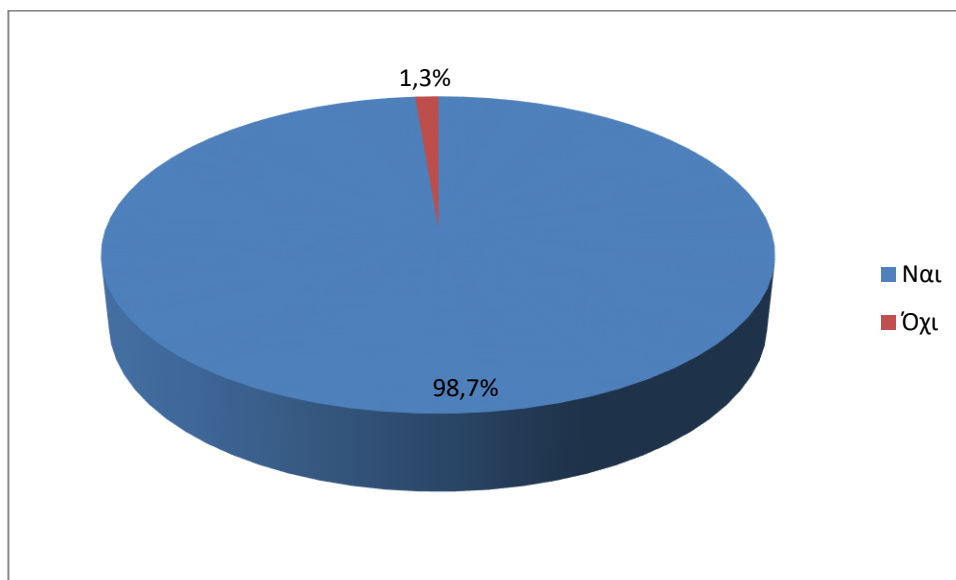
Το Γράφημα 20, που μας δείχνει τα γραφικά αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 15, κάνει φανερό πως η παροχή ΤΠΕ για χρήση από τους μαθητές ή τους εκπαιδευτικούς υφίσταται στο 100% του δείγματος, δηλαδή σε όλα τα σχολεία τα οποία έλαβαν μέρος στην έρευνα.

Γράφημα 20: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 15 «Το σχολείο σας παρέχει ΤΠΕ για χρήση από μαθητές ή εκπαιδευτικούς;».

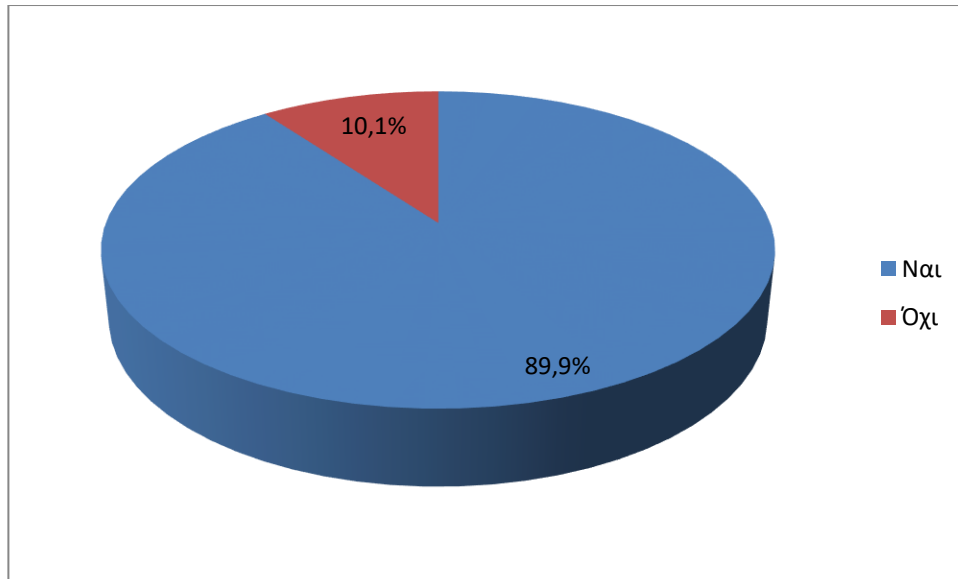
Το Γράφημα 21 απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.1 και δείχνει πως το 98.7% χρησιμοποιεί υπολογιστή στα πλαίσια δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το 1.3% όχι.

Γράφημα 21: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.1 «Χρήση υπολογιστή».

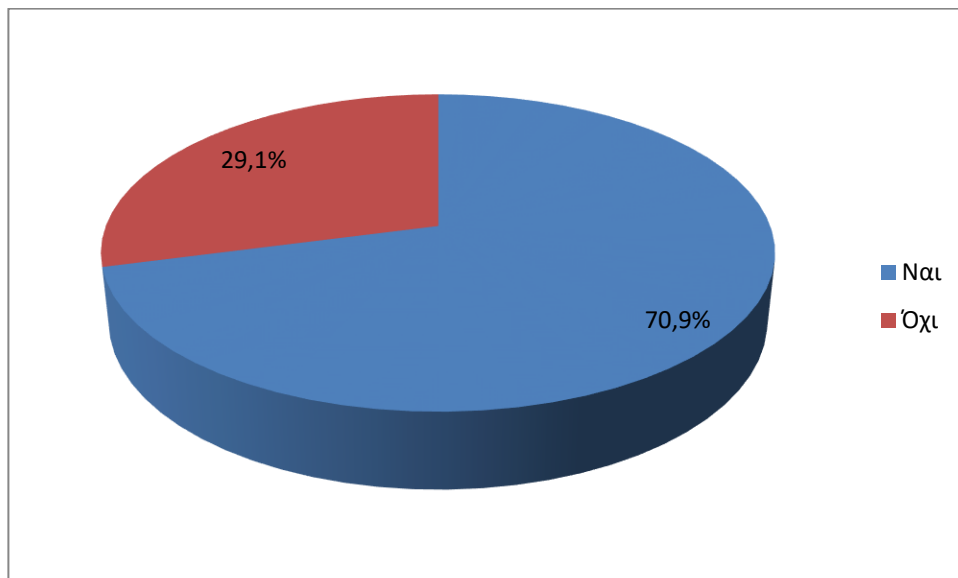
Πιο συγκεκριμένα, όπως αποκαλύπτει και το Γράφημα 22, που αφορά τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.2, το 89.9% χρησιμοποιεί Word για συγγραφή εγγράφων στα πλαίσια εργασιών και δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το μόνο το 10.1% όχι.

Γράφημα 22: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 16.2 «Συγγραφή εγγράφων με χρήση Word».

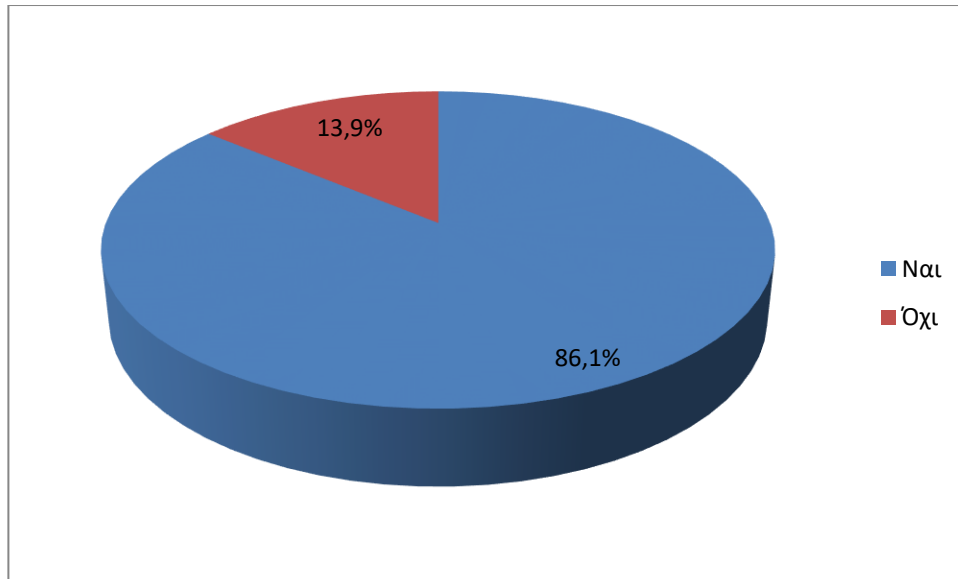
Το Γράφημα 23 απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.3 και δείχνει πως το 70.9% χρησιμοποιεί γραφικά προγράμματα για δημιουργία εικόνων στα πλαίσια δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το 29.1% όχι.

Γράφημα 23: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.3 «Δημιουργία εικόνων με χρήση γραφικών προγραμμάτων».

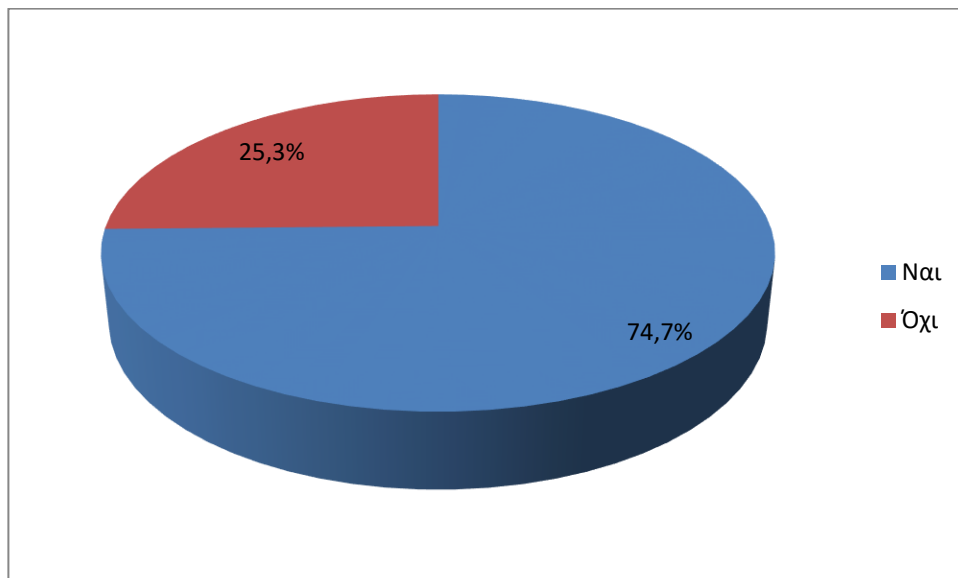
Το Γράφημα 24 απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.4 και δείχνει πως το 86.1% υλοποιεί την δημιουργία προγραμμάτων στα πλαίσια δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το 13.9% όχι.

Γράφημα 24: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.4 «Δημιουργία προγραμμάτων».

Το Γράφημα 25 απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.5 και μας δείχνει πως το 74.7% κάνει χρήση email για να επικοινωνήσει με εκπαιδευτικούς ή με άλλους μαθητές στα πλαίσια δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το 25.3% όχι.

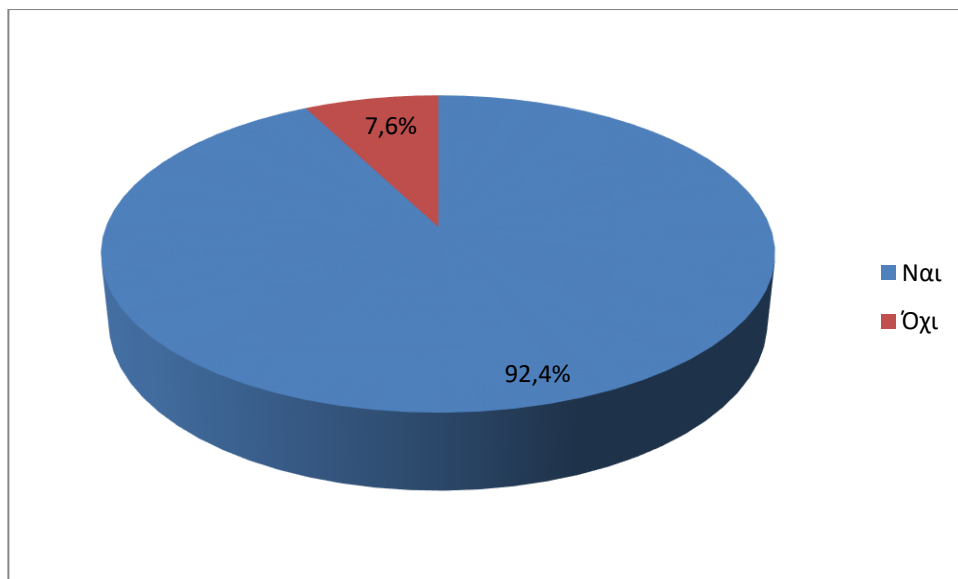
Γράφημα 25: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.5 «Επικοινωνία με εκπαιδευτικούς ή άλλους μαθητές με χρήση email».

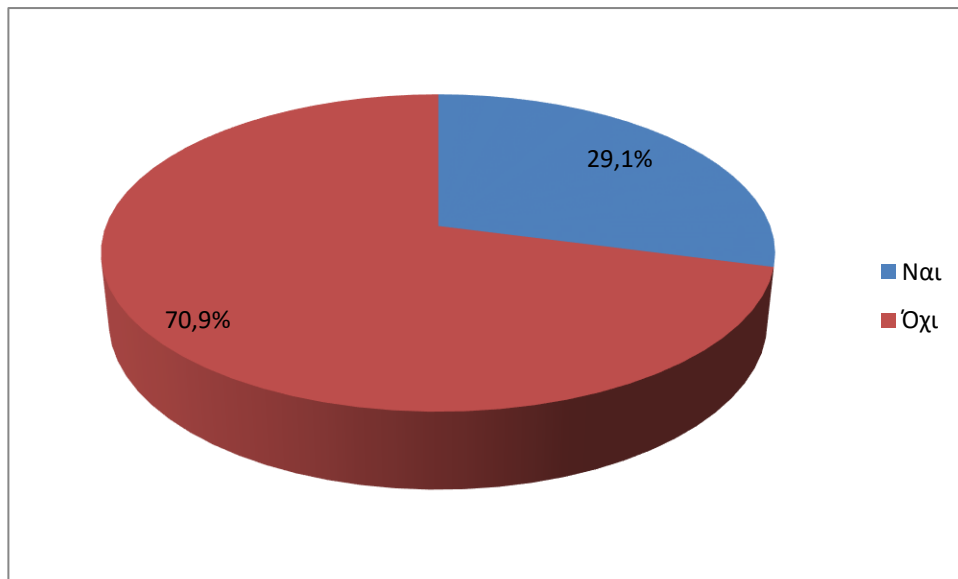
Το Γράφημα 26 αποκαλύπτει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.6, δείχνοντας πως το 92.4% χρησιμοποιεί εκπαιδευτικό λογισμικό στα πλαίσια δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το 7.6% όχι.

Γράφημα 26: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 16.6 «Χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού».

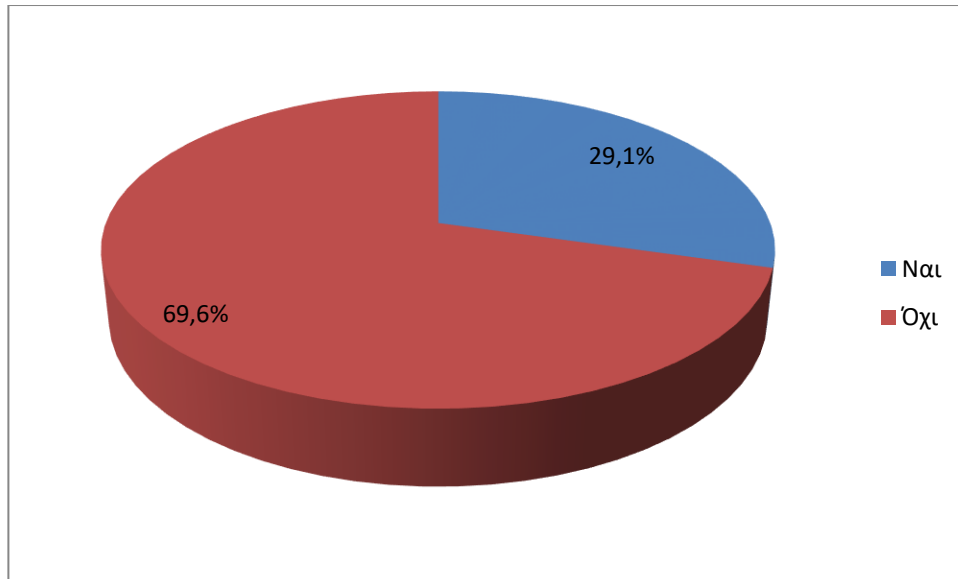
Γράφημα 27: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 16.7 «Αναζήτηση πληροφοριών με χρήση διαδικτύου».

Το Γράφημα 27 απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 16.7 και δείχνει πως το 29.1% κάνει αναζήτηση πληροφοριών με χρήση διαδικτύου στα πλαίσια δραστηριοτήτων με χρήση ΤΠΕ, ενώ το 70.9% όχι.

Το Γράφημα 28 απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση 17 και δείχνει πως στο 29.1% των σχολείων του δείγματος υφίσταται εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ το 70.9% όχι.

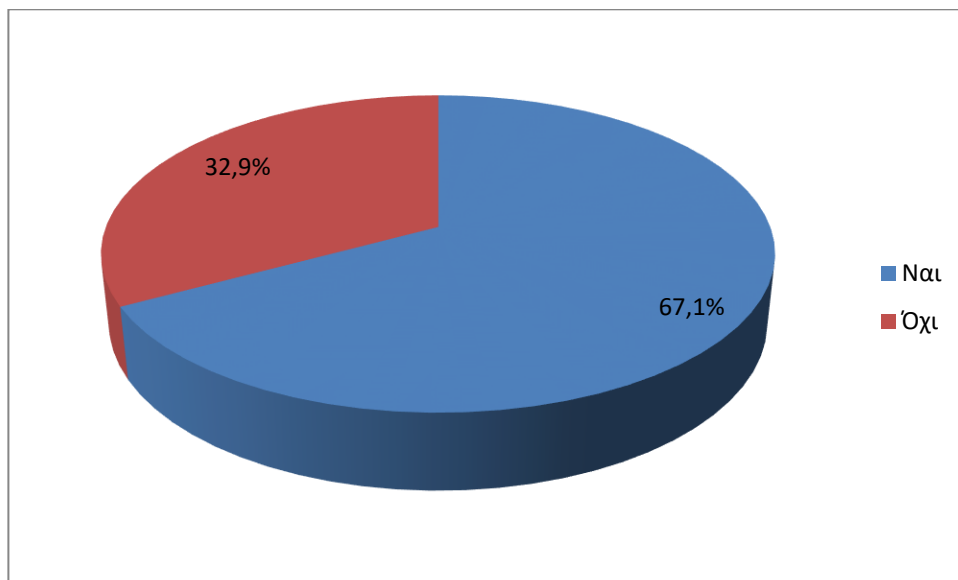
Γράφημα 28: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 17 «Υφίσταται εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο σχολείο σας;».

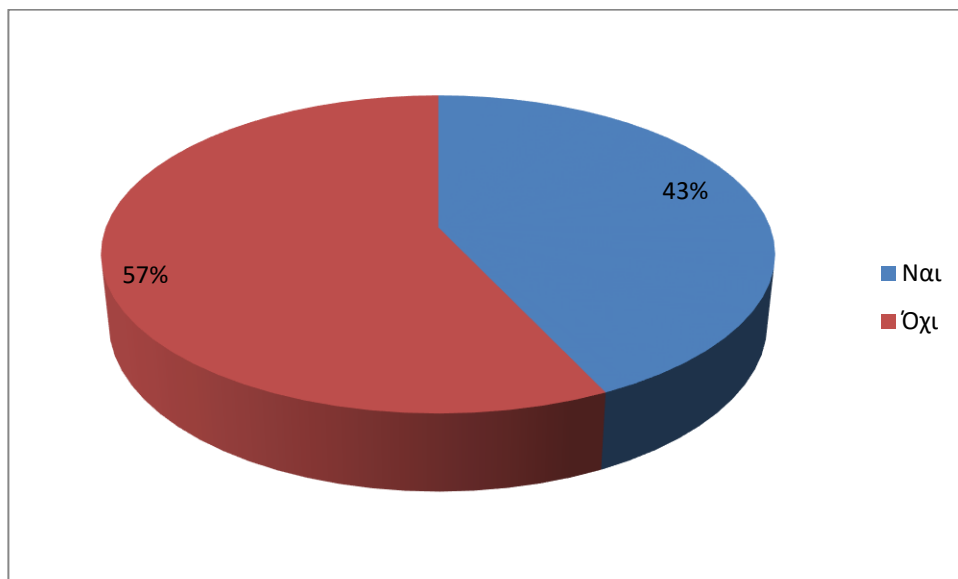
Το Γράφημα 29 αποτελεί μια γραφική απεικόνιση των αποτελεσμάτων των απαντήσεων της ερώτησης 18. Από το σχήμα μπορούμε να δούμε πως το 67.1% από το σύνολο των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα αναθέτει εργασίες με ίδιο βαθμό δυσκολίας σε όλους τους μαθητές, ενώ το 32.9% των σχολείων όχι.

Στο Γράφημα 30, στο οποίο βλέπουμε γραφικά των αποτελέσματα στην ερώτηση 19, φαίνεται ότι το 43% των σχολείων της έρευνας έχει προκαθορισμένο το περιεχόμενο και το βαθμό δυσκολίας των εργασιών που ανατίθενται στους μαθητές, ενώ το 57% αυτών των σχολείων προσαρμόζει το περιεχόμενο και τη δυσκολία των εργασιών που αναθέτει ανάλογα με τους μαθητές κατά την περίοδο της διδασκαλίας.

Γράφημα 29: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 18 «Ανατίθενται εργασίες ίδιου βαθμού δυσκολίας σε όλους τους μαθητές;».

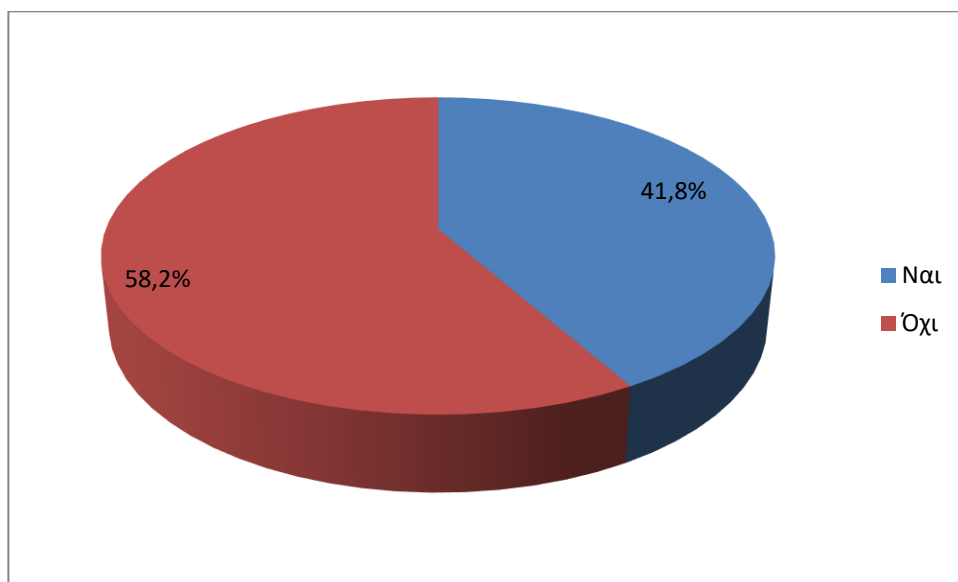

Γράφημα 30: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 19 «Το περιεχόμενο και η δυσκολία των εργασιών που ανατίθενται είναι προκαθορισμένο;».

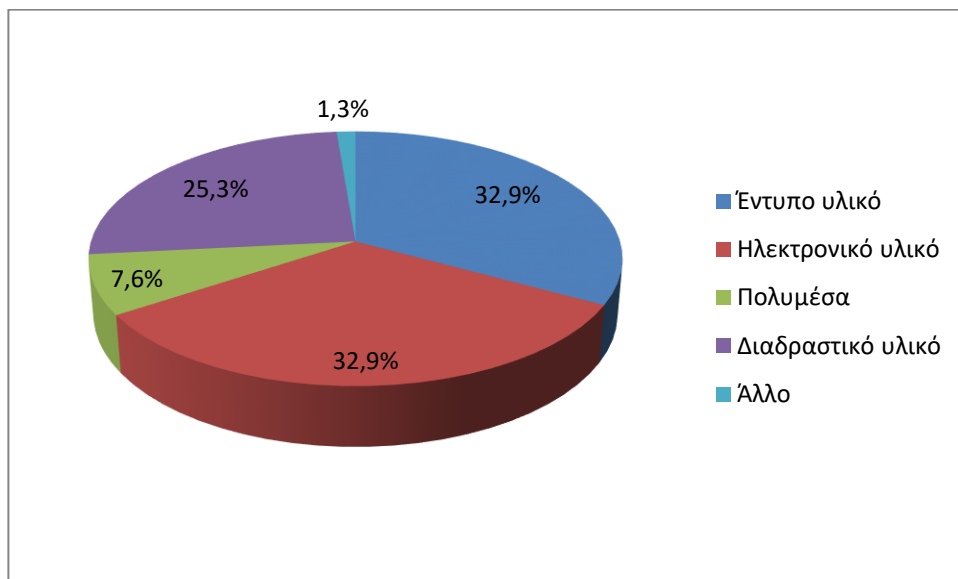

Το Γράφημα 30 σχετίζεται με τα αποτελέσματα της ερώτησης 20 και αναδεικνύει ότι το 41.8% των σχολείων της έρευνας παρέχει σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες για χρήση από τους μαθητές, σε αντίθεση με το 58.2% που δεν διαθέτει τέτοιου είδους χώρους.

Γράφημα 31: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 20 «Στο σχολείο σας υπάρχουν σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες για τους μαθητές;».

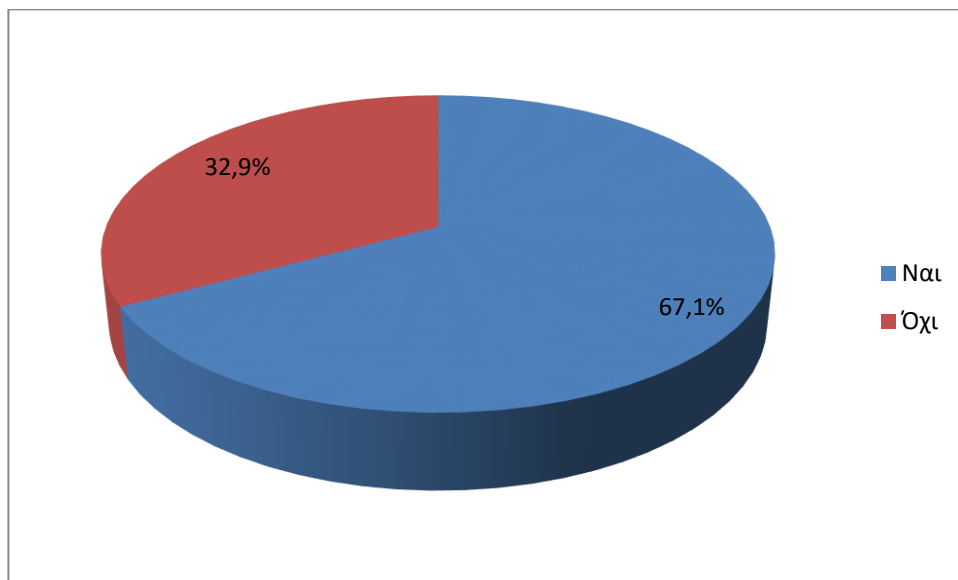

Γράφημα 32: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 21 «Τι είδους εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται από το σχολείο σας;».

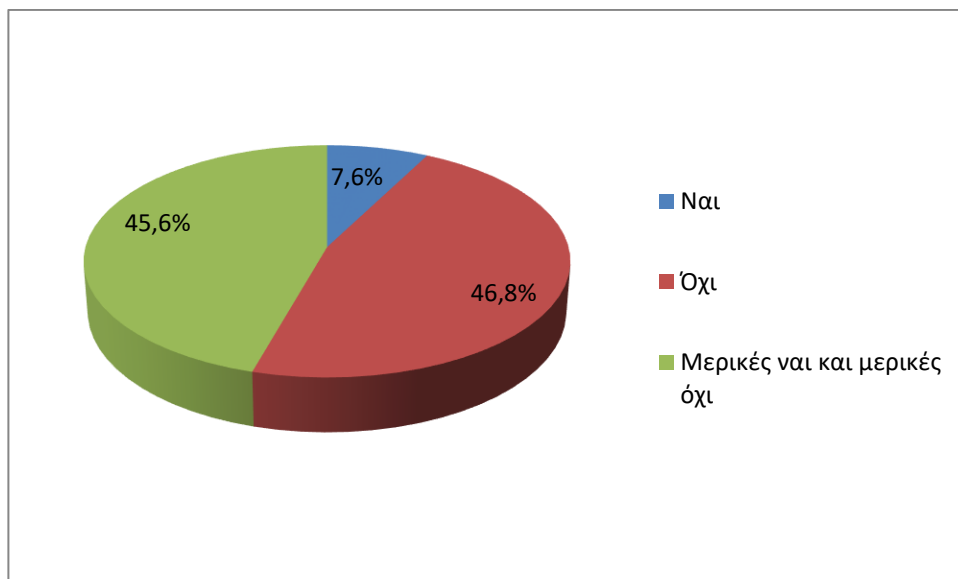
Το Γράφημα 32 παριστάνει τα γραφικά αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 21. Μπορούμε να δούμε από το σχήμα πως το 32.9% των σχολείων που πήραν μέρος στην έρευνα κάνει χρήση έντυπου υλικού, το 32.9% κάνει χρήση ηλεκτρονικού υλικού, το 7.6% κάνει χρήση πολυμέσων, το 25.3% κάνει χρήση διαδραστικού υλικού και το 1.3% κάνει χρήση άλλου είδους εκπαιδευτικού υλικού.

Γράφημα 33: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 22 «Το σχολείο σας επικοινωνεί με άλλα σχολεία στα πλαίσια δραστηριοτήτων;».

Στο Γράφημα 33, το οποίο αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων της ερώτησης 22, βλέπουμε πως το 67.1% από τα σχολεία του δείγματος επικοινωνεί με άλλα σχολεία στα πλαίσια δραστηριοτήτων και το 32.9% δεν επικοινωνεί.

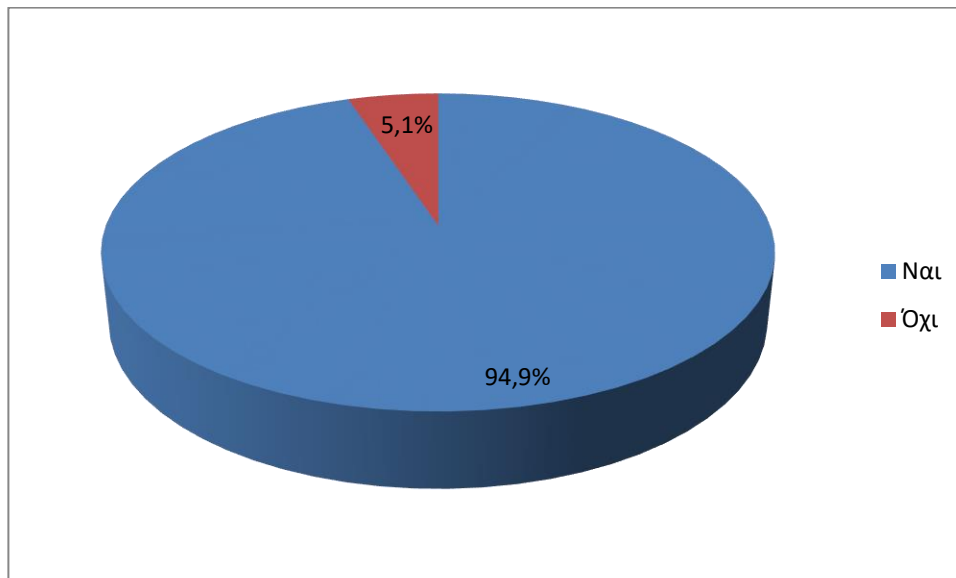
Γράφημα 34: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 23 «Οι δραστηριότητες είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου;».

Το Γράφημα 34 αφορά την ερώτηση 23 και τα αποτελέσματα αυτής. Βλέπουμε ότι το 7.6% του δείγματος δήλωσε πως οι διάφορες δραστηριότητες που διεξάγονται στο σχολείο είναι

προκαθορισμένες από την έναρξη της σχολικής περιόδου, το 46.8% του δείγματος δήλωσε πως οι δραστηριότητες δεν είναι προκαθορισμένες και το 45.6% δήλωσε ότι κάποιες από τις δραστηριότητες είναι προκαθορισμένες και κάποιες άλλες όχι.

Γράφημα 35: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 24 «Υπάρχουν διαφορετικές δραστηριότητες μαθητών για κάθε τμήμα;».

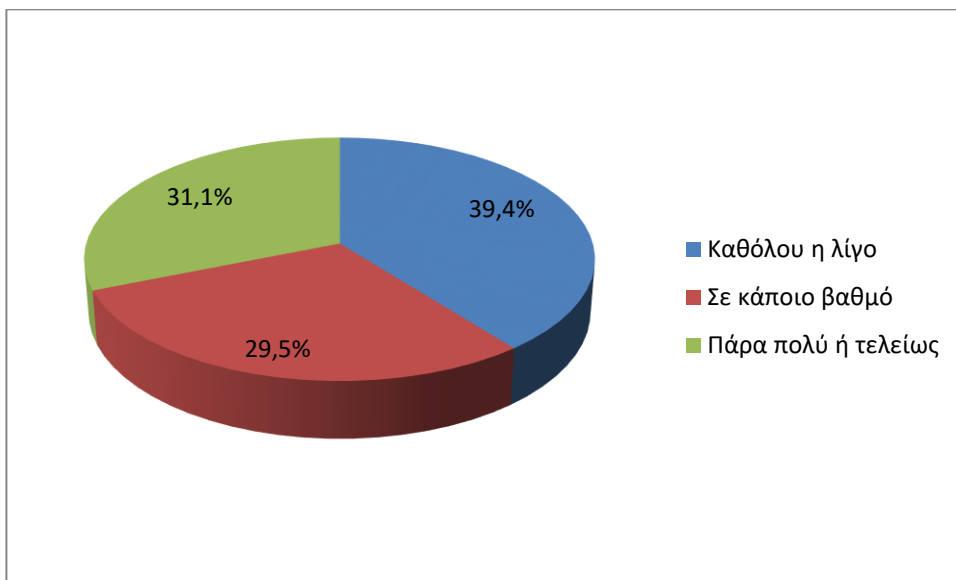

Το Γράφημα 35, το οποίο αποτελεί απεικόνιση των απαντήσεων στην ερώτηση 24, μας δείχνει πως το 94.9% των σχολείων που έλαβαν μέρος στην έρευνα πραγματοποιεί διαφορετικές δραστηριότητες για κάθε τμήμα και το 5.1% πραγματοποιεί τις ίδιες δραστηριότητες για όλα τα τμήματα.

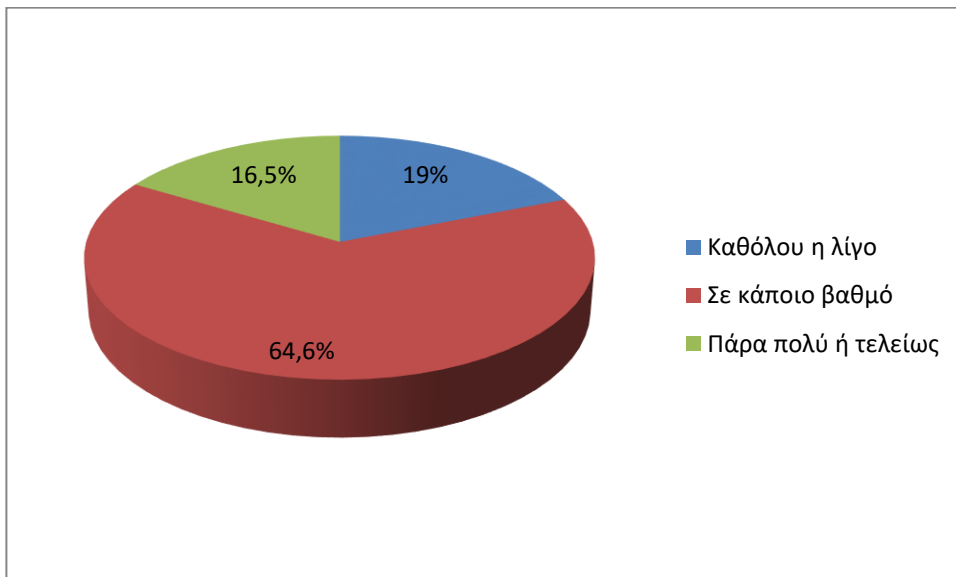
Γ. 3^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Το Γράφημα 36 αποτελεί την γραφική απεικόνιση των απαντήσεων στην ερώτηση 25 του ερωτηματολογίου και μας δείχνει πως το 39.4% του δείγματος δήλωσε ότι στο σχολείο του ο μαθητής δεν επιλέγει καθόλου ή επιλέγει ελάχιστο τους στόχους, τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης της μάθησης και της μελέτης, το 29.5% δήλωσε πως ο εκπαιδευόμενος επιλέγει σε κάποιο βαθμό όλα αυτά, ενώ το 31.1% δήλωσε πως ο μαθητής επιλέγει σε πολύ μεγάλο βαθμό όλα τα παραπάνω ή αυτά εξαρτώνται τελείως από αυτόν.

Γράφημα 36: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 25 «Τους στόχους, τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης της μάθησης και της μελέτης τα επιλέγει ο εκπαιδευόμενος».

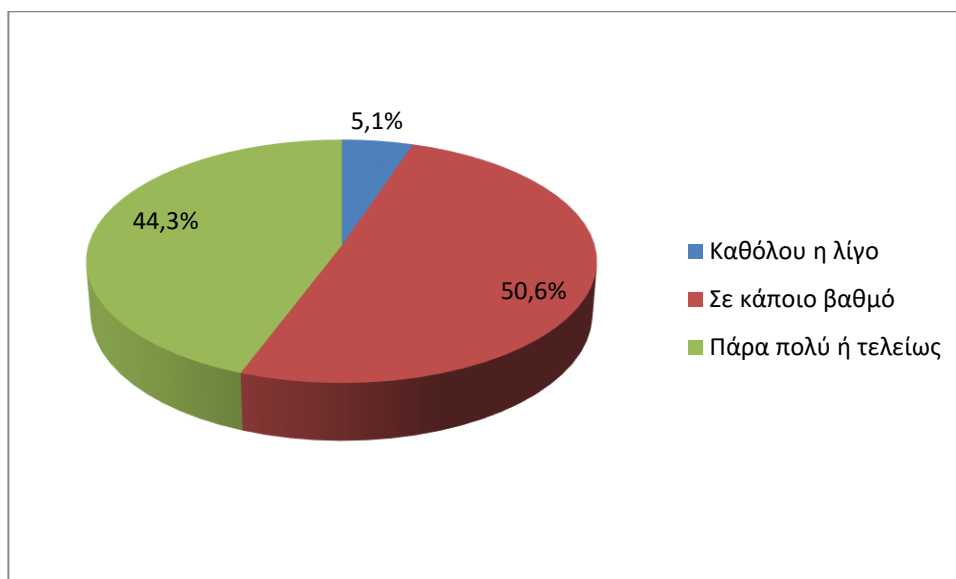

Γράφημα 37: Αποτελέσματα απαντήσεων στην ερώτηση 26 «Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να δομήσει το πρόγραμμα των σπουδών του;».

Το Γράφημα 37, το οποίο απεικονίζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 26 του ερωτηματολογίου, μας δείχνει πως στο 19% των σχολείων της έρευνας ο εκπαιδευόμενος συμβάλει λίγο ή καθόλου στην δόμηση του προγράμματος σπουδών του, στο 64.6% των σχολείων ο εκπαιδευόμενος συμβάλει σε κάποιο βαθμό στην δόμηση του προγράμματος σπουδών του και στο 16.5% των σχολείων ο εκπαιδευόμενος συμβάλει πάρα πολύ στην δόμηση του προγράμματος σπουδών του ή η δόμηση εξαρτάται εξ ολοκλήρου από αυτόν.

Γράφημα 38: Αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 27 «Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να επιλέξει τον ρυθμό μελέτης του;».

Στο Γράφημα 38 φαίνεται η απεικόνιση των απαντήσεων στην ερώτηση 27 του ερωτηματολογίου της έρευνας, στοιχεία που αποδεικνύουν πως στο 5.1% των σχολείων της έρευνας ο εκπαιδευόμενος δεν επιλέγει καθόλου ή επιλέγει έστω σε μικρό βαθμό τον ρυθμό μελέτης του. Ακόμη στο 50.6% των σχολείων ο εκπαιδευόμενος μπορεί να επιλέξει σε κάποιο βαθμό τον ρυθμό μελέτης του και στο 44.3% των σχολείων ο εκπαιδευόμενος επιλέγει σε πολύ μεγάλο βαθμό την ρυθμό μελέτης του ή ο ρυθμός μελέτης του εξαρτάται αποκλειστικά από τον ίδιο.

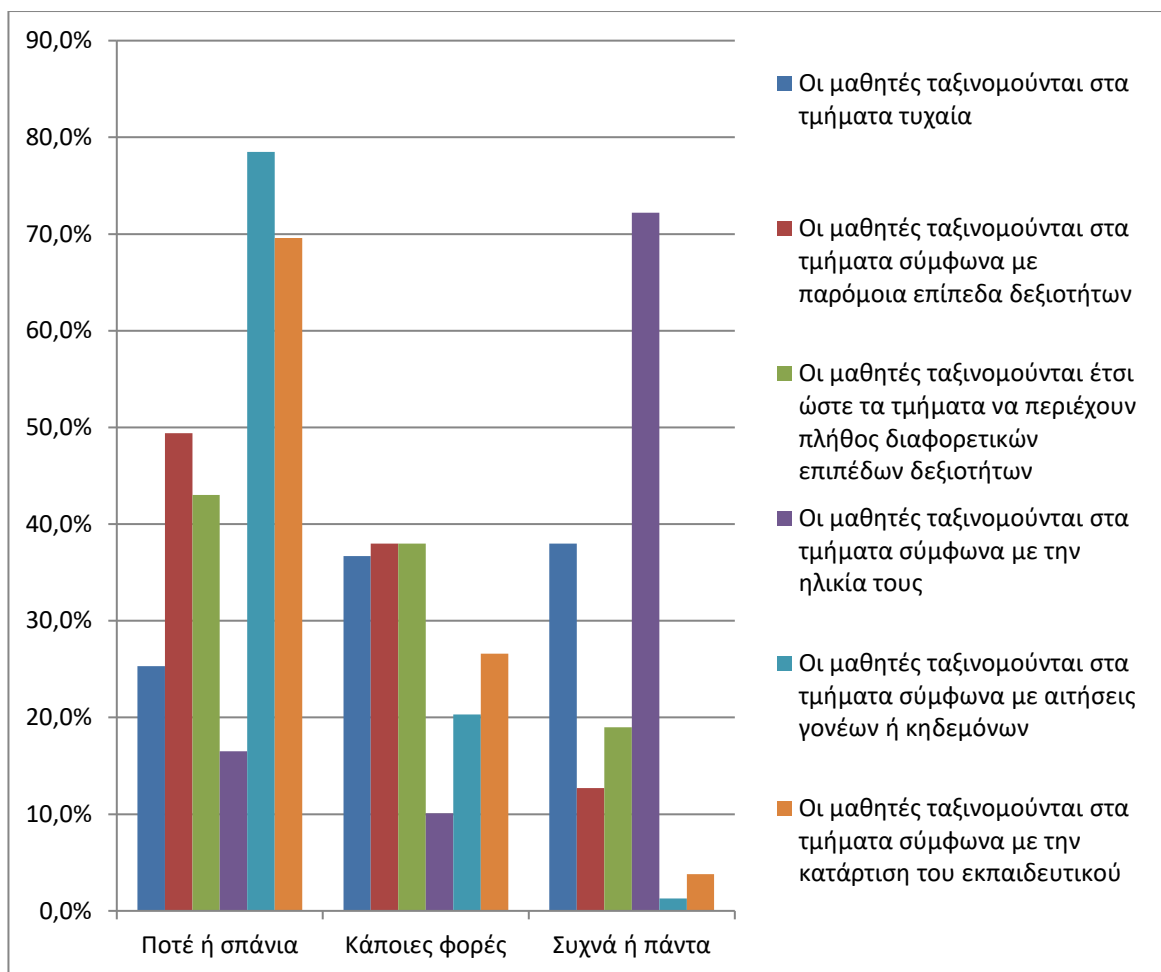
Δ. ΤΕΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Παρακάτω παρουσιάζονται τα γραφήματα με τα τελικά αποτελέσματα ανά ομάδων ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

Το Γράφημα 39 μας δείχνει συνολικά τις απαντήσεις στις ερωτήσεις που σχετίζονται με την ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω ομάδα ερωτήσεων αποτελείται από τα υποερωτήματα 10.1 έως 10.6 του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου.

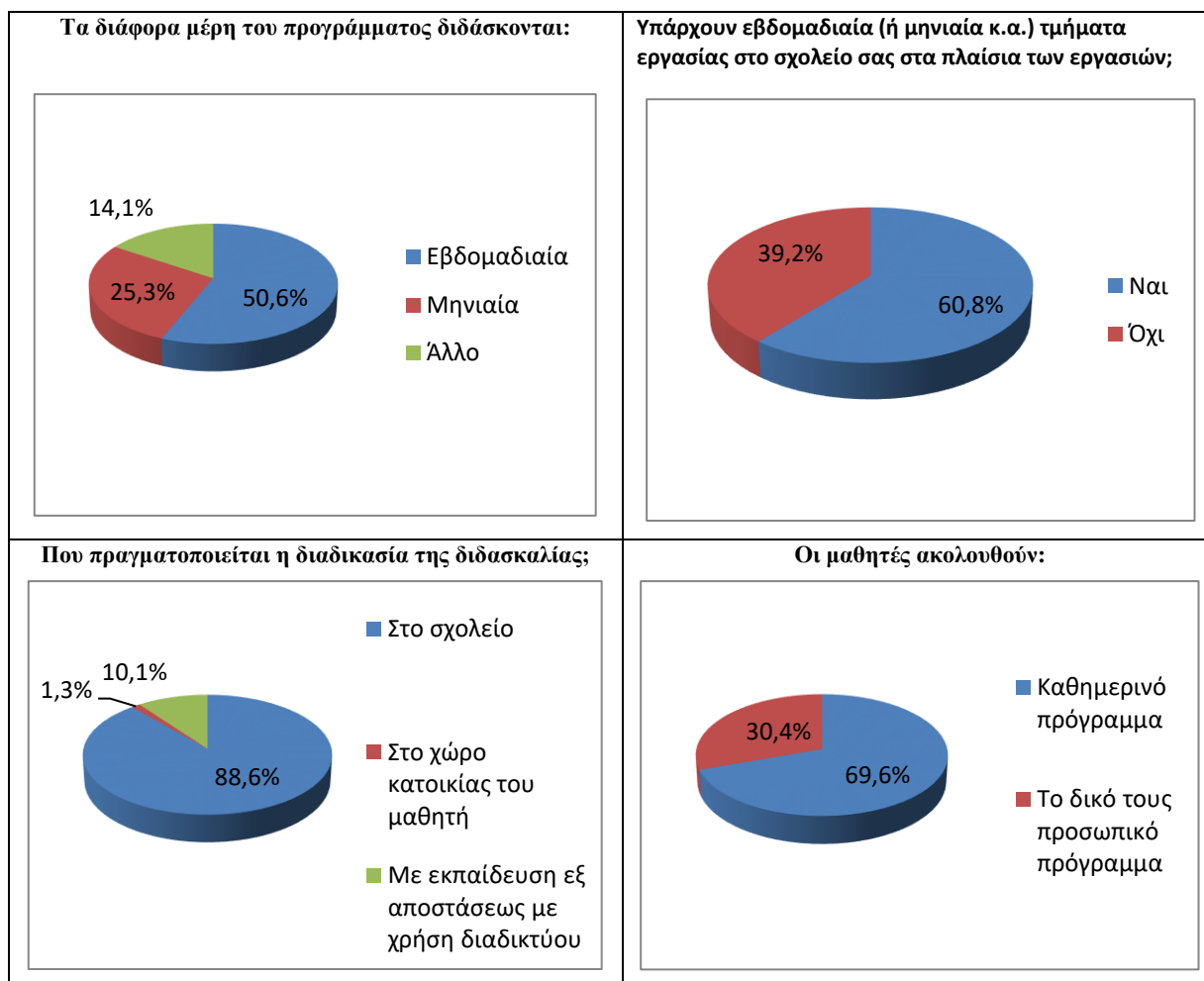
Γράφημα 39: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με την ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα.

Ο Πίνακας 1, ο οποίος περιέχει τα γραφήματα 16, 17, 18 και 19, μας δείχνει τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ομάδα απαντήσεων του ερωτηματολογίου που σχετίζονται με την εκπαιδευτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις αυτές είναι οι 11, 12, 13 και 14 από το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου. Τα εν λόγω γραφήματα απεικονίζονται και πιο πάνω, ωστόσο εντός του πίνακα εμφανίζονται όλα μαζί για να αποτελέσουν μέρος της αντίστοιχης ομάδας ερωτήσεων.

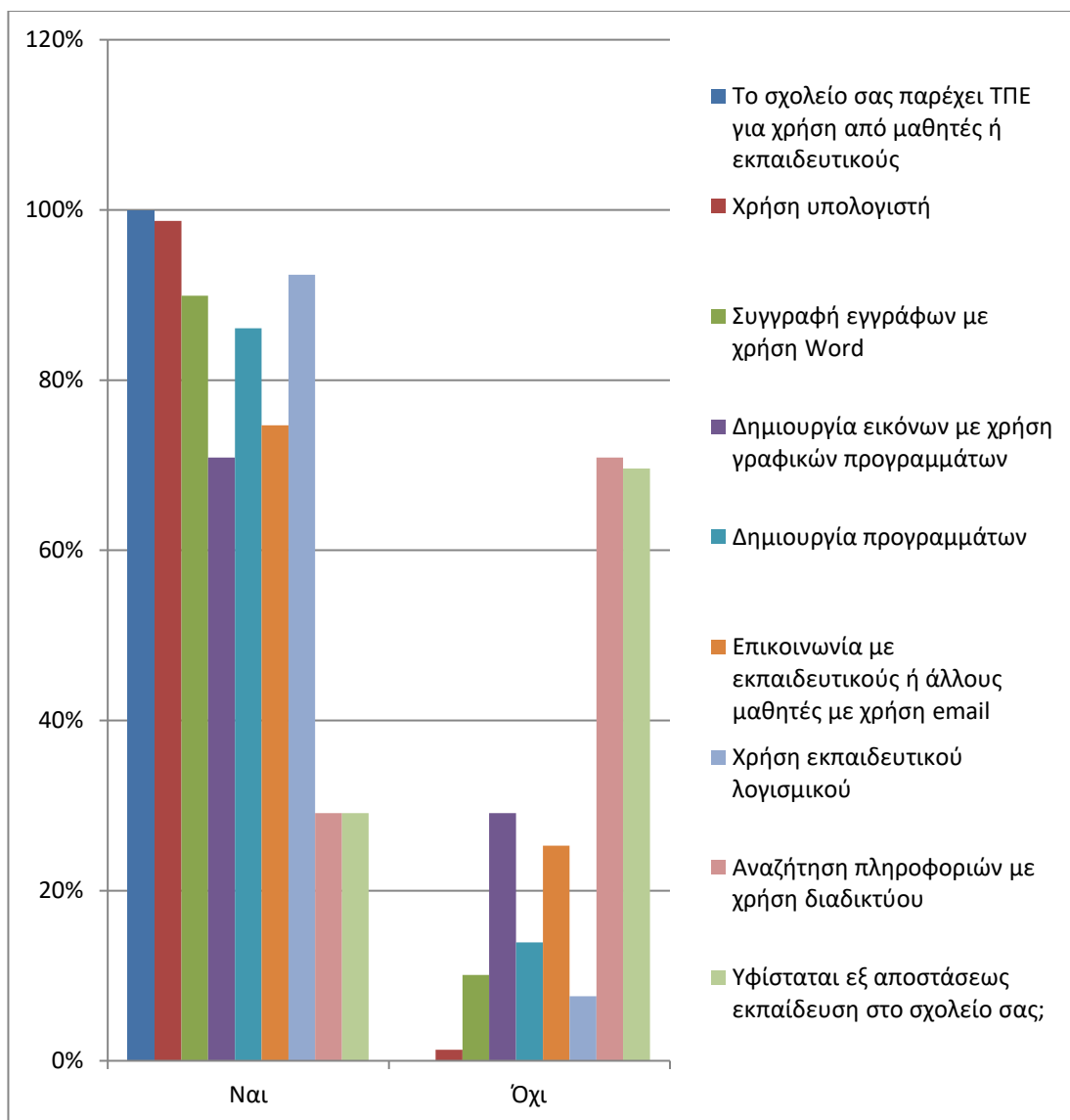
Το Γράφημα 40 μας δείχνει συνολικά τις απαντήσεις στις ερωτήσεις που σχετίζονται με την χρήση ΤΠΕ στα σχολεία Dalton που συμμετείχαν στην έρευνα. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω ομάδα ερωτήσεων αποτελείται από τα τις ερωτήσεις 15, 16 και 17 του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 1: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με την διαδικασία της μάθησης.

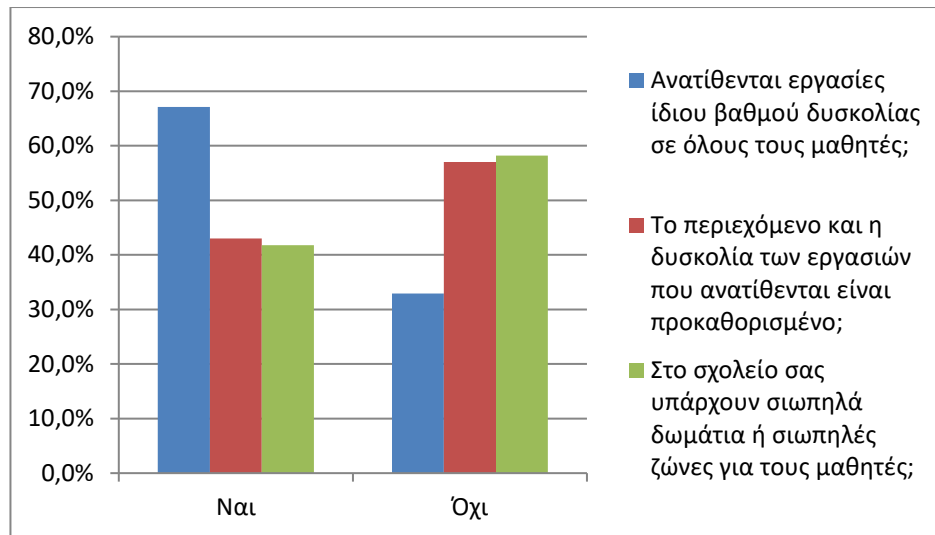
Επίσης, το Γράφημα 41 μας δείχνει τα τελικά ποσοστά των απαντήσεων σε εκείνη την ομάδα ερωτήσεων που σχετίζεται με τις εργασίες των μαθητών που φοιτούν στα συγκεκριμένα σχολεία Dalton. Ειδικότερα, η ομάδα αυτή αποτελείται από τις ερωτήσεις 18, 19, 20 και 21 του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου. Να σημειωθεί ότι από το Γράφημα 41 λείπει η ερώτηση 21, η οποία έχει να κάνει με το είδος του υλικού που χρησιμοποιείται στις εργασίες και αυτό πραγματοποιείται λόγω του ότι το είδος αυτής της ερώτησης διαφέρει από τις υπόλοιπες τρεις της ίδιας ομάδας. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει η γραφική απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης αυτής στο Γράφημα 32, το οποίο είναι αναρτημένο σε προηγούμενο σημείο της εργασίας.

Γράφημα 40: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με χρήση ΤΠΕ.

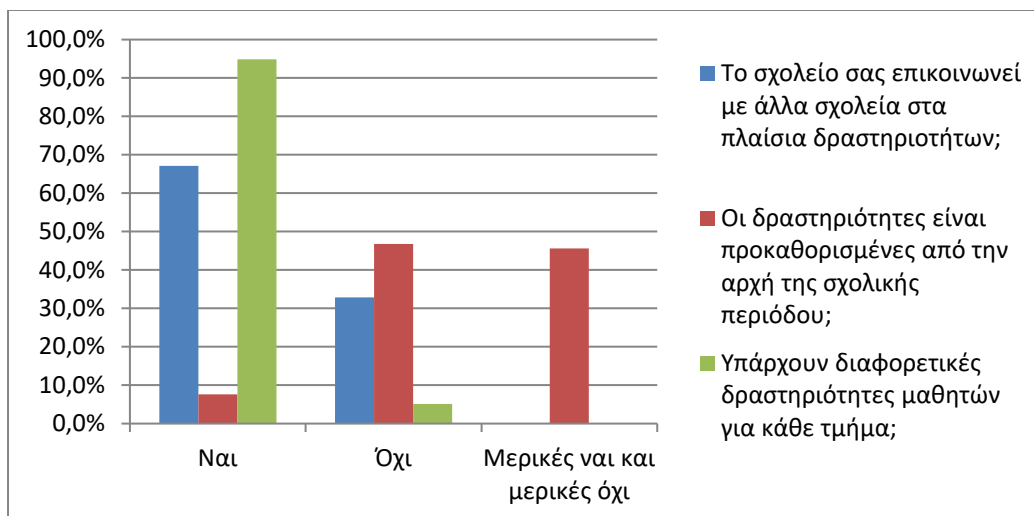

Επιπλέον, το Γράφημα 42 μας δείχνει αναλυτικότερα τα τελικά ποσοστά των απαντήσεων στην ομάδα ερωτήσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες. Ειδικότερα, η ομάδα αυτή αποτελείται από τις ερωτήσεις 22, 23 και 24 του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου.

Γράφημα 41: Τελικά ποσοστά απαντήσεων στις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις εργασίες.

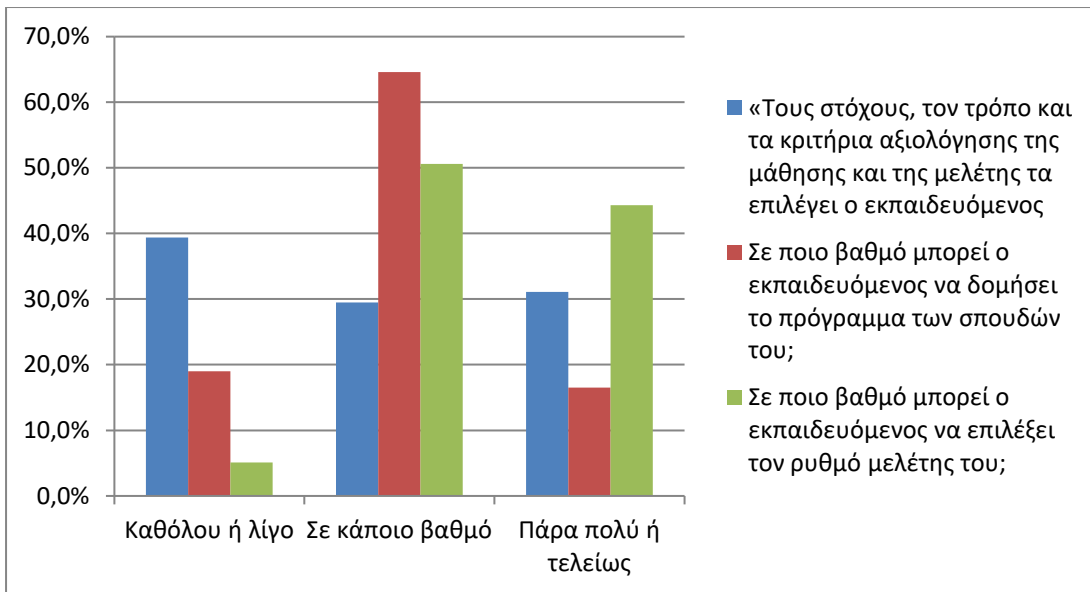

Γράφημα 42: Τελικά ποσοστά απαντήσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες.

Το Γράφημα 43 μας δείχνει τα τελικά ποσοστά των απαντήσεων στην ομάδα ερωτήσεων που σχετίζονται με την αυτονομία των μαθητών στα σχολεία Dalton τα οποία έλαβαν μέρος στην έρευνα. Ειδικότερα, η ομάδα αυτή αποτελείται από τις ερωτήσεις 25, 26 και 27 του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου.

Γράφημα 43: Τελικά ποσοστά απαντήσεων που σχετίζονται με την αυτονομία των μαθητών.

Κεφάλαιο 6. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

A. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Όπως έχει προαναφερθεί, η συλλογή δεδομένων σχετικά με ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο είναι τελείως απών από την Ελλάδα, αποτελεί δύσκολο έργο για έναν εγχώριο ερευνητή. Η ανταπόκριση από τα σχολεία στα οποία ζητήθηκε να λάβουν μέρος στην έρευνα δεν ήταν μεγάλη. Ωστόσο, το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα αρκεί για να δημιουργηθεί μια εικόνα σχετικά με τα αποτελέσματα.

Ξεκινώντας με το προφίλ των σχολείων του δείγματος, βλέπουμε πως το συντριπτικό ποσοστό αυτών των σχολείων εδρεύει στην Ολλανδία. Στην συνέχεια παρατηρούμε πως η Τσεχία και η Γερμανία καταλαμβάνουν ένα ίσο ποσοστό της τάξεως του 17.7% στο δείγμα και όλες οι υπόλοιπες χώρες καταλαμβάνουν ποσοστό μικρότερο από το 7% η κάθε μία. Ένας βασικός παράγοντας ο οποίος έπαιξε ρόλο σε αυτό είναι φυσικά και το γεγονός πως τα περισσότερα ερωτηματολόγια στάλθηκαν σε σχολεία Dalton της Ολλανδίας, τα οποία ήταν πιο εύκολο να βρεθούν σε σχέση με σχολεία άλλων χωρών. Στην συνέχεια, επιβεβαιώνεται αυτό το οποίο παρατηρήθηκε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση και είναι ότι το σύστημα Dalton έχει ριζώσει κυρίως στο συνολικό εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας και της Τσεχίας και αυτές είναι οι χώρες με τα περισσότερα σχολεία που χρησιμοποιούν την εν λόγω μέθοδο. Ακόμα, άξιο αναφοράς είναι το γεγονός πως, εκτός από τις Η.Π.Α. και την Αυστραλία, όλες οι υπόλοιπες χώρες του δείγματος είναι Ευρωπαϊκές. Θα πρέπει να σημειωθεί πως στάλθηκαν ερωτηματολόγια σε σχολεία χωρών της Ασίας, όπως η Κίνα και η Ιαπωνία, δίχως ωστόσο ανταπόκριση. Μπορούμε μέσα από αυτή την παρατήρηση να δούμε το πόσο έχει επιδράσει στην Ευρωπαϊκή εκπαίδευση η μέθοδος Dalton, αλλά, όπως είναι και γραμμένο στην βιβλιογραφία, στις Η.Π.Α. Επίσης, μπορούμε να διακρίνουμε την ρίζα της εκπαιδευτικής αυτής μεθόδου στην Αυστραλία.

Στην συνέχεια της παρατήρησης των χαρακτηριστικών των σχολείων της έρευνας, διαπιστώνουμε πως το πολύ μεγάλο ποσοστό αυτών είναι ιδιωτικά σχολεία. Αυτό μας κατευθύνει προς την σκέψη ότι η εναλλακτική εκπαίδευση δεν βρίσκει χώρο στον δημόσιο τομέα καθώς ο παραδοσιακός τρόπος εκπαίδευσης καταλαμβάνει την εκπαίδευση με δυνατά θεμέλια. Παρά το γεγονός πως η Τσεχία και η Ολλανδία αποτελούν τις περισσότερες χώρες του δείγματος, στις οποίες η μέθοδος Dalton έχει διεισδύσει σε μεγάλο βαθμό στην εκπαίδευση, ο ιδιωτικός τομέας

καταλαμβάνει το δείγμα. Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στο γεγονός πως ο εναλλακτικός τρόπος εκπαίδευσης, μέρος του οποίου αποτελεί και η μέθοδος Dalton, δεν εμπνέει εμπιστοσύνη από τα κράτη και χρειάζεται ιδιωτική χρηματοδότηση προκειμένου να ισχύσει. Επίσης, αυτό μπορεί να αποτελεί ακόμα ένα χαρακτηριστικό της δυσκολίας των συστημάτων για αλλαγή. Όπως μπορούμε να διαβάσουμε στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, οι γονείς κοιτούν με δυσπιστία κάποια βασικά χαρακτηριστικά της μεθόδου Dalton, όπως είναι η αρχή της ελευθερίας και έτσι αυτό μπορεί να αποτελεί ακόμα ένα εμπόδιο μετατροπής των δημόσιων σχολείων σε σχολεία που χρησιμοποιούν την μέθοδο Dalton στην εκπαιδευτική διαδικασία τους ή κάποια άλλη μέθοδο εναλλακτικής εκπαίδευσης.

Παρατηρούμε ότι τα σχολεία τα οποία πήραν μέρος στην έρευνα έχουν, στην μεγάλη πλειοψηφία τους, λιγότερους από 500 εγγεγραμμένους μαθητές. Σε σύγκριση με το είδος του οργανισμού των σχολείων, βλέπουμε και εδώ ένα χαρακτηριστικό το οποίο μπορεί να οφείλεται στην δυσπιστία των γονέων για εναλλακτικές μεθόδους εκπαίδευσης. Το γεγονός πως οι περιοχές στις οποίες εδρεύουν τα σχολεία της έρευνας είναι περιοχές που αποτελούνται από περισσότερους από 15.000 και μάλιστα οι περισσότερες με περισσότερους από 100.000 κατοίκους, ενισχύει αυτή την πεποίθηση. Τα σχολεία Dalton εδρεύουν κυρίως σε μεγάλες πόλεις. Οι περιοχές με μικρό πληθυσμό ίσως δεν στείλουν μαθητές σε σχολεία Dalton καθώς τα σχολεία που χρησιμοποιούν παραδοσιακούς τρόπους εκπαίδευσης αποτελούν την κύρια επιλογή. Η παρατήρηση που υπάρχει εδώ είναι πως, κατά γενική εικόνα, τα σχολεία Dalton δεν αποτελούν πρωταρχική επιλογή για τους μαθητές. Αυτό μάλιστα ισχύει την ίδια στιγμή που το απολυτήριο σχεδόν όλων των σχολείων του δείγματος είναι ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα. Αυτό δημιουργεί δύο σκέψεις. Η πρώτη σκέψη αφορά το είδος του απολυτηρίου, το οποίο με τη σειρά του αποτελεί τον κύριο παράγοντα του γονέων όταν έρχεται η ώρα να αποφασίσουν για το σχολείο των παιδιών τους και όχι η ίδια η εκπαίδευση. Η δεύτερη σκέψη σχετίζεται με το γεγονός πως στις χώρες του δείγματος η μέθοδος Dalton έχει αξία ίση με την κλασική εκπαιδευτική διαδικασία. Ωστόσο, ακόμα και έτσι, αποτελεί λιγότερο έμπιστη μέθοδο από την πλευρά των γονέων και των κηδεμόνων. Οι γονείς αναφέρονται στην επιλογή του σχολείου καθώς έχουμε να κάνουμε με σχολεία στα οποία επικρατεί μοίρασμα των εκπαιδευτικών βαθμίδων σε δύο σχεδόν ίσα μέρη, ανάμεσα σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ένα επίσης ενδιαφέρον στοιχείο όσον αφορά την δημιουργία του προφίλ των σχολείων είναι η επιρροή που ασκούν οι γονείς και οι κηδεμόνες σε αυτό. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν από τους διευθυντές των σχολείων της έρευνας μας αποδεικνύουν πως σχεδόν σε όλα τα σχολεία υπάρχει επιρροή από τους γονείς και τους κηδεμόνες και μάλιστα σε πάνω από τις μισές περιπτώσεις η επιρροή αυτή είναι πολύ μεγάλη. Αυτό θα μπορούσε να στηριχτεί ως ένα βασικό κριτήριο των γονέων, προκειμένου να εγγραφούν τα παιδιά τους σε ένα σχολείο που ξεφεύγει από το πλαίσιο της κλασικής εκπαίδευσης. Η επιθυμία για έλεγχο και επιρροή διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο. Θα μπορούσαμε ακόμα να το εκλάβουμε ως έναν παράγοντα λειτουργίας των σχολείων Dalton, στις εν λόγω περιπτώσεις. Προκειμένου να έρθουν οι μαθητές σε αυτά τα σχολεία, θα πρέπει να γνωρίζουν οι γονείς πως θα έχουν την ανάλογη επιρροή στο σχολείο και, άρα, θα πρέπει ένα σχολείο να το προσφέρει αυτό για να καταφέρει να εγγραφούν μαθητές στο μητρώο του. Ακόμα, από την στιγμή που πρόκειται για ιδιωτική εκπαίδευση στην πλειοψηφία του ίσως να υπάρχουν δίδακτρα τα οποία δίνουν στους γονείς την πεποίθηση να ασκούν επιρροή στο σχολείο. Τέλος, θα μπορούσαμε να πούμε πως η έντονη αυτή επιθυμία πηγάζει και από μία άλλη ακόμη περίπτωση, από εκείνη της μειωμένης εμπιστοσύνης που έχει το κοινό για την νέα αυτή μέθοδο εκπαίδευσης.

Μια ακόμα συνιστώσα συμβάλλει στην επιρροή των γονέων και κηδεμόνων στο σχολείο. Αυτή είναι το είδος των μαθητών που φοιτούν στα σχολεία της έρευνας. Όπως βλέπουμε από τα αποτελέσματα της έρευνας, η πλειοψηφία των μαθητών των σχολείων του δείγματος ανήκει σε ειδικές κατηγορίες, όπως μαθητές με ειδικές ανάγκες ή αθλητές/καλλιτέχνες. Οι εν λόγω ομάδες μαθητών, που αναφέρονται στην αντίστοιχη ερώτηση του ερωτηματολογίου, διακρίνονται από χαρακτηριστικά τα οποία κάνουν τους γονείς να συμπεριφέρονται με εντονότερη προσοχή στην εκπαίδευση των παιδιών. Επίσης, βλέπουμε για άλλη μια φορά πως τα σχολεία που χρησιμοποιούν την μέθοδο Dalton στην εκπαιδευτική διαδικασία τους δεν αποτελούν την πρώτη επιλογή, αλλά μια εναλλακτική για μαθητές που δεν βρίσκονται στην ίδια ομάδα χαρακτηριστικών και γνωρισμάτων με την πλειοψηφία των μαθητών. Αυτή η πιο συνηθισμένη ομάδα μαθητών, η οποία δεν παρουσιάζει κανένα ιδιαίτερο γνώρισμα, περιλαμβάνεται κατά πάσα πιθανότητα στην κατηγορία «άλλο» της ερώτησης, η οποία αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος, αν το συγκρίνουμε με κάθε άλλη μία κατηγορία ξεχωριστά.

Αυτό το οποίο μπορούμε να παρατηρήσουμε από τα αποτελέσματα σχετικά με το προφίλ των σχολείων είναι πως τα σχολεία τα οποία κάνουν χρήση της μεθόδου Dalton δεν αποτελούν πρωταρχική επιλογή, αλλά υπάρχουν διάφορα άλλα κριτήρια που ωθούν την εγγραφή των μαθητών σε τέτοιου είδους σχολεία. Η μέθοδος Dalton δεν εμπνέει την ίδια εμπιστοσύνη που εμπνέει η κλασική μέθοδος διδασκαλία.

B. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Η πρώτη παρατήρηση έχει να κάνει με την ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα. Εδώ βλέπουμε πως ισχύει σε αρκετές περιπτώσεις η ταξινόμηση των μαθητών με τυχαίο τρόπο και σχεδόν πάντα με βάση την ηλικία τους. Ένα σημαντικό ποσοστό δήλωσε πως οι μαθητές ταξινομούνται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να υπάρχουν παρόμοια επίπεδα δεξιοτήτων στα τμήματα και ένα αντίστοιχο ποσοστό δήλωσε πως οι μαθητές ταξινομούνται με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε τμήμα να παρουσιάζει πλήθος διαφορετικών δεξιοτήτων. Μικρά ήταν τα ποσοστά που δήλωσαν πως η ταξινόμηση γίνεται με βάση την επιρροή των γονέων και κηδεμόνων ή με βάση την κατάρτιση του εκπαιδευτικού. Η παρατήρηση αυτών των αποτελεσμάτων μας δείχνει πως στα σχολεία Dalton δεν υπάρχει κύρια διαφορά όσον αφορά την ταξινόμηση των μαθητών σε σχέση με τα υπόλοιπα σχολεία, καθώς ο πιο συνηθισμένος τρόπος ταξινόμησης είναι με βάση την ηλικία, ακόμα και σε σχολεία με λίγους μαθητές. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η παρατήρηση από την πλευρά των δεξιοτήτων, καθώς αυτές λαμβάνονται αρκετά υπόψη στην ταξινόμηση των μαθητών. Ο διαχωρισμός ανάλογα με τις δεξιότητες δεν αποτελεί ασυνήθιστο φαινόμενο καθώς και σε άλλα σχολεία, όπως και στην Ελλάδα, είναι συνηθισμένο το φαινόμενο των μαθητών σε προχωρημένους και μη προχωρημένους. Στα σχολεία Dalton ωστόσο, πέρα από το επίπεδο της δεξιότητας, λαμβάνεται υπόψη και το είδος της δεξιότητας, κάτι πολύ βασικό αν αναλογιστεί κανείς πως μεγάλο ποσοστό των σχολείων του δείγματος απασχολούν μαθητές με ιδιαίτερα γνωρίσματα. Ακόμα πιο ενδιαφέρουσα διαπίστωση είναι ο διαχωρισμός των μαθητών με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει πλήθος διαφορετικών δεξιοτήτων σε ένα τμήμα. Σε κάθε περίπτωση, βλέπουμε πως οι δεξιότητες και η ηλικία είναι οι κυρίαρχοι παράγοντες ταξινόμησης των μαθητών στα τμήματα, παράγοντες οι οποίοι θα μπορούσαν να καταστήσουν πιο εύκολη την συνεργασία των μαθητών σε κάθε περίπτωση, η οποία αποτελεί και βασική αρχή της μεθόδου Dalton. Ακόμα και από την

πλευρά των δεξιοτήτων, είτε ο ένας τρόπος είτε ο άλλος, εξυπηρετεί αυτή την αρχή, ανάλογα φυσικά και με το είδος των εργασιών που ανατίθενται.

Όσον αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία, βλέπουμε πως τα διάφορα μέρη του προγράμματος διδάσκονται κυρίως εβδομαδιαία, όπως επίσης εβδομαδιαία είναι και τα τμήματα εργασίας (τμήματα τα οποία διεξάγονται κατά την διάρκεια των εργασιών με στόχο να λυθούν απορίες ή να δοθούν πιθανές διευκρινίσεις στους μαθητές). Ακόμα, βλέπουμε πως εκτός από τον χώρο του σχολείου, λίγες είναι οι εναλλακτικές επιλογές σχετικά με τον χώρο διεξαγωγής των μαθημάτων. Ο εν λόγω χώρος αποτελεί το κύριο μέρος διδασκαλίας κάθε εκπαιδευτικού συστήματος, οπότε δεν αποτελεί έκπληξη το συγκεκριμένο ποσοστό. Οι γονείς των μαθητών ίσως να μην αντιμετώπιζαν με εμπιστοσύνη ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο διεξάγει τα μαθήματά του εκτός σχολικού χώρου, πόσο μάλλον σε μικρές ηλικίες που αποτελούν τον πληθυσμό της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Όσον αφορά το πρόγραμμα των μαθητών, αυτό είναι καθημερινό, όπως και στην παραδοσιακή εκπαίδευση. Η μειωμένη λειτουργία της αρχής της ελευθερίας, η οποία είναι βασική αρχή της μεθόδου Dalton, βλέπουμε πως στερείται σε αυτή την περίπτωση, όπως και σε προαναφερθείσες.

Όσον αφορά τις ΤΠΕ, αυτό που γίνεται κατευθείαν φανερό είναι πως όλα τα σχολεία του δείγματος τις χρησιμοποιούν. Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς βρισκόμαστε σε ένα χρονικό σημείο όπου κάθε πτυχή της ζωής συνδυάζεται με αυτές, πόσο μάλλον η εκπαίδευση που αποτελεί βασικό κομμάτι της ζωής του ανθρώπου. Βέβαια, αυτή η πλήρης χρήση της θα μπορούσε να είναι και συνέπεια του γεγονότος πως έχουμε να κάνουμε με ένα είδος εναλλακτικής εκπαίδευσης, το οποίο συνεχώς εξελίσσεται, κάτι το οποίο δεν θα μπορούσε να μην συμπεριλαμβάνει την ένταξη των ΤΠΕ στην εξέλιξη αυτή. Στην συνέχεια, βλέπουμε πως τα μεγαλύτερα κομμάτια του δείγματος καλύπτονται από την χρήση διάφορων χρήσεων της τεχνολογίας, ωστόσο πολύ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη αρνητική απάντηση στην αναζήτηση πληροφοριών μέσω του διαδικτύου. Ακόμα, επίσης μεγάλο αρνητικό ποσοστό υφίσταται και στην ερώτηση για το αν υφίσταται εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο σχολείο. Κάτι τελείως λογικό, στην περίπτωση της παρούσας εργασίας, αν αναλογιστούμε πως λίγα σχολεία της έρευνας χρησιμοποιούν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση για την εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι παρατηρήσεις αυτές συμβαδίζουν με τα αποτελέσματα της έρευνας των Weichhart et al. η οποία έδειξε πως οι εκπαιδευόμενοι δεν είναι εξοικειωμένοι με την ηλεκτρονική μάθηση στην

εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς έχουν συνηθίσει τις παραδοσιακές μεθόδους. Παρόλο που το δείγμα εκείνης της έρευνας αναφέρεται πως είναι περιορισμένο, φαίνεται πως τα αποτελέσματά της βρίσκονται στην ίδια κατεύθυνση με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, σε σχέση με το μικρό ποσοστό που κάνει χρήση της ηλεκτρονικής μάθησης. Μπορούμε να παρατηρήσουμε πως οι παραδοσιακές μέθοδοι δεν επιτρέπουν πλήρη εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών, διότι έχουν προσκολληθεί το σύστημα στις δικές τους μεθόδους. Οι εκπαιδευόμενοι από την θέση τους δεν έχουν έρθει σε επαφή με τέτοιου είδους εκπαίδευση και χρειάζεται ειδική προετοιμασία για να τους εισάγει σε αυτή.

Στα αποτελέσματα των ερωτήσεων, που αφορούν τις εργασίες, βλέπουμε πως ανατίθενται εργασίες με ίδιο βαθμό δυσκολίας σε όλους τους μαθητές στις περισσότερες περιπτώσεις. Σε αυτό συνεισφέρει και ο παράγοντας πως η ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα γίνεται κυρίως με τυχαίο τρόπο ή με βάση την ηλικία. Επίσης, βλέπουμε πως το περιεχόμενο και η δυσκολία των εργασιών που ανατίθενται τις περισσότερες φορές δεν είναι προκαθορισμένο, αλλά προσαρμόζεται κατά τη διάρκεια της περιόδου διδασκαλίας. Αυτό το χαρακτηριστικό της λειτουργίας του σχολείου μπορεί να επηρεάζεται από το πλήθος των πολλών δεξιοτήτων ή των διαφορετικών ομάδων μαθητών στο σχολείο. Ακόμα, στα σχολεία της έρευνας βλέπουμε πως δεν υπάρχουν τόσο συχνά σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες και πως τα κύρια εκπαιδευτικά που χρησιμοποιούνται είναι το έντυπο και το ηλεκτρονικό, ενώ οι πιο εναλλακτικές μορφές εκπαιδευτικού υλικού δεν εμφανίζονται τόσο συχνά σε μια μέθοδο εναλλακτικής εκπαίδευσης.

Από την πλευρά των δραστηριοτήτων βλέπουμε πως υπάρχει αρκετή ευελιξία, καθώς ελάχιστοι διευθυντές απάντησαν πως αυτές είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου. Ακόμα, το γεγονός πως υπάρχουν διαφορετικές δραστηριότητες για κάθε τμήμα ενισχύει ακόμα περισσότερο την ευελιξία αυτή. Τέλος, βλέπουμε πως τα περισσότερα σχολεία επικοινωνούν με άλλα, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων. Γενικά, δημιουργείται μια εικόνα αντάξια με αυτή που δημιουργείται κατά την βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με την μέθοδο Dalton και δημιουργείται το αίσθημα πως όντως πρόκειται για ένα ευέλικτο σύστημα εναλλακτικής εκπαίδευσης. Σε κάποιο σχολείο, όμως, οι διάφορες δραστηριότητες δεν επηρεάζουν τόσο πολύ τον ίδιο τον κύκλο των μαθημάτων, αλλά την ανάπτυξη διάφορων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των μαθητών. Συμπεραίνοντας στις προηγούμενες ομάδες ερωτήσεων τον δισταγμό των γονέων για μια εξέλιξη στο εκπαιδευτικό σύστημα και μια προσκόλληση της

εκπαίδευσης στους παραδοσιακούς τρόπους, οδηγούμαστε στην σκέψη πως ο τομέας των δραστηριοτήτων, μιας και δεν περιλαμβάνει, κατά γενική έννοια, τα μαθήματα, έχει μεγαλύτερη ελευθερία να εντάξει μεθόδους που να προάγουν τις αρχές της μεθόδου Dalton.

Όσον αφορά την αυτονομία των μαθητών, παρατηρούμε πως και στις τρεις ερωτήσεις που τέθηκαν (σχετικά με την αξιολόγηση, το πρόγραμμα σπουδών και ιδιαίτερα στον ρυθμό μελέτης), υπάρχει αρκετή έως μεγάλη αυτονομία από την πλευρά των μαθητών. Οι προαναφερθείσες μέθοδοι στη διαδικασία της διδασκαλίας, τις εργασίες και τις δραστηριότητες και η χρήση ΤΠΕ είχε τα αποτελέσματα που αναμένει κανείς από τα σχολεία που χρησιμοποιούν την μέθοδο Dalton, δηλαδή την υψηλή αυτονομία των μαθητών. Η ίδια υψηλή αυτονομία παρατηρείται και στην έρευνα της Babuscakona, παρά το γεγονός πως σε εκείνη την περίπτωση το δείγμα αποτελούνταν από έναν μόνο εκπαιδευτικό. Και στις δύο περιπτώσεις διαπιστώνεται πως στα σχολεία που χρησιμοποιούν την μέθοδο Dalton είναι πιο πιθανό να υπάρξει υψηλή αυτονομία στους μαθητές. Οι παράγοντες σε συνάρτηση με τους οποίους εξετάστηκε η αυτονομία στην έρευνα της Babuscakona ήταν ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η μορφή της οργάνωσης του σχολείου. Έτσι, οδηγούμαστε στην σκέψη πως η οργάνωση του σχολείου, από τη στιγμή που και στην παρούσα εργασία φαίνεται να έχει την ίδια επιρροή στην αυτονομία των μαθητών, αυξάνει αυτή όταν γίνεται σύμφωνα με τον τρόπο της μεθόδου Dalton.

Γίνεται αντιληπτό πως οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν περισσότερο την οργάνωση και την λειτουργία του σχολείου έχουν να κάνουν με το είδος του οργανισμού, τον αριθμό των μαθητών του σχολείου από το πρόγραμμα που ακολουθεί, από το είδος της ομάδας των μαθητών και από το αν το απολυτήριο ισούται με εκείνο της δημόσιας εκπαίδευσης, όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που εμφανίζουν τα σχολεία της έρευνας. Όσον αφορά την ταξινόμηση, αυτή εξαρτάται από την ηλικία και τις δεξιότητες που κατέχει ένας μαθητής, αλλά και πολλές φορές στην τύχη. Η επιρροή των γονέων και κηδεμόνων στα σχολεία, παρόλο που είναι μεγάλη, δεν παίζει ρόλο στην ταξινόμηση των μαθητών στα τμήματα. Τα διάφορα χαρακτηριστικά, όπως οι δεξιότητες των μαθητών είναι ένας σημαντικός παράγοντας ο οποίος επίσης επηρεάζει την οργάνωση και λειτουργία των σχολείων Dalton. Ακόμα, ο τόπος στον οποίο πραγματοποιείται η διαδικασία της διδασκαλίας είναι παράγοντας επιρροής, όσον αφορά την χρήση ΤΠΕ και πιο συγκεκριμένα της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης. Η γενικότερη χρήση των ΤΠΕ φαίνεται να είναι ανεξάρτητο χαρακτηριστικό της μεθόδου Dalton, το οποίο υφίσταται σε κάθε περίπτωση και δεν

βρέθηκε κάποιος παράγοντας που να μπορεί να το επηρεάσει αυτό, εκτός ίσως από την ίδια την ύπαρξη της μεθόδου Dalton. Ακόμα, ο προγραμματισμός των μαθημάτων και η ταξινόμηση στα τμήματα, όπως επίσης και οι διάφορες δεξιότητες των μαθητών, είναι παράγοντες που επηρεάζουν τις διάφορες δραστηριότητες που εκτελούνται στο σχολείο, καθώς αυτές δεν είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου αλλά προσαρμόζονται κατά την διάρκεια της και δεν είναι ίδιες για κάθε τμήμα. Το ίδιο ισχύει και για τις εργασίες, οι οποίες επηρεάζονται από τις δεξιότητες των μαθητών και τον προγραμματισμό των μαθημάτων, καθώς παρατηρούμε ότι δεν αναλαμβάνουν όλοι οι μαθητές εργασίες με ίδιο βαθμό δυσκολίας, ούτε και αυτές είναι προκαθορισμένες από την αρχή της διδακτικής περιόδου. Η έρευνα της Μοškβανονά έδειξε πως οι αρχές της μεθόδου Dalton είναι παράγοντες που επηρεάζουν καθοριστικά την εκπαιδευτική διαδικασία. Ακόμα, όρισε σαν παράγοντες κλειδιά την προσωπική διάθεση και επένδυση για διδασκαλία, από την πλευρά των εκπαιδευτικών, όπως επίσης και το άγχος που τη συνοδεύει. Τόνισε ακόμα πως η αφαίρεση των πρόσθετων εργασιών αποφέρουν αρνητικότητα τους μαθητές και προτείνει ένα σύστημα με εργασίες ελεύθερης επιλογής. Παρατηρούμε πως ο φόρτος των εργασιών επιδρά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η έρευνα του Haniog έδειξε πως δεν υπάρχει ιδιαίτερη διαφορά στα επιτεύγματα των μαθητών των σχολείων Dalton και των μαθητών παραδοσιακών σχολείων. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός πως η έρευνα του διεξήχθη σε δημόσια σχολεία, ενώ το δείγμα της έρευνας αποτελείται στη συντριπτική πλειοψηφία του από ιδιωτικά σχολεία, έχουμε μια νέα παρατήρηση. Υφίσταται διαφορά ανάμεσα σε δημόσια και ιδιωτικά σχολεία η οποία, το πιθανότερο είναι να δημιουργεί και διαφορές στην οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων. Χωρίς να έχει μελετήσει η εργασία του Haniog την οργάνωση και την λειτουργία των σχολείων που έλαβαν μέρος στην έρευνα, μπορούμε να υποθέσουμε πως αυτός ο παράγοντας (ιδιωτικό ή δημόσιο σχολείο) επηρεάζει την οργάνωση και τη λειτουργία των σχολείων Dalton κατά πολύ και κατά συνέπεια την αποτελεσματικότητα των μαθητών. Φυσικά, θα πρέπει να διεξαχθεί και μια έρευνα που θα εξακριβώνει αυτήν εδώ την υπόθεση.

Οι παράγοντες και τα χαρακτηριστικά στην οργάνωση και λειτουργία του σχολείου και κατ' επέκταση η μέθοδος Dalton, στο δείγμα της έρευνας, φαίνεται ότι έχουν θετική επιρροή στην αυτονομία των μαθητών. Είναι φανερό πως τα χαρακτηριστικά που διακρίνουν την αυτονομία διακατέχονται από υψηλά ποσοστά στο δείγμα. Αυτό συμβαδίζει με τα αποτελέσματα της εργασίας

της Babuscakona, η οποία φανερώνει πως στα σχολεία Dalton υπάρχει μεγαλύτερη αυτονομία σε σχέση με τα παραδοσιακά σχολεία αλλά και γενικότερα υψηλότερη αυτονομία.

Μια σημαντική παρατήρηση, η οποία έγινε καθ' όλη την μελέτη των αποτελεσμάτων, είναι η δυσκολία εξέλιξης του παραδοσιακού συστήματος σε έναν εναλλακτικό τρόπο εκπαίδευσης, στην περίπτωση μας της μεθόδου Dalton. Μπορεί η αυτονομία να είναι υψηλή, ωστόσο αυτό οφείλεται στην ύπαρξη της μεθόδου Dalton στα σχολεία της έρευνας. Σύμφωνα με όσα αναλύθηκαν στο βιβλιογραφικό μέρος της εργασίας, παρά το γεγονός πως η μέθοδος Dalton τηρείται, δεν τηρείται στον βαθμό που θα κάνει την αλλαγή στα αποτελέσματα ακόμα πιο εμφανή. Η παρατήρηση αυτή οφείλεται στο μικρό ποσοστό σχολείων που διαθέτουν σιωπηλά δωμάτια, στο συνηθισμένο είδος υλικού που χρησιμοποιείται στα πλαίσια των εργασιών, στο μικρό ποσοστό σχολείων που πραγματοποιούν την διδασκαλία τους εκτός του σχολικού χώρου, στο συνηθισμένο κατά μέσο όρο πρόγραμμα μαθημάτων, στις ομάδες μαθητών που απασχολούν τα σχολεία, οι οποίες δεν αποτελούν την πιο συνηθισμένη κατηγορία παιδιών, τη μεγάλη επιρροή που έχουν οι γονείς και οι κηδεμόνες στο σχολείο και στον μικρό αριθμό μαθητών που είναι εγγεγραμμένοι στα σχολεία σε σχέση με τον πληθυσμό των περιοχών που εδρεύουν. Όλα αυτά δημιουργούν μια εικόνα δισταγμού η οποία καθηλώνει τις πρακτικές των σχολείων στις παραδοσιακές μεθόδους και δεν τα αφήνει να αφεθούν τελείως στις εναλλακτικές που έχουν ξεχωρίσει μέσα από την πορεία της μεθόδου Dalton στον χρόνο. Με αυτόν τον τρόπο φαίνεται λιγότερο πιθανή η πλήρης υλοποίηση του οράματος της Parkhurst, καθώς κάποιες πρακτικές στερούν την πλήρη τήρηση των αρχών που διέπουν την μέθοδο Dalton και ιδίως αυτή της ελευθερίας, χωρίς αυτό, βέβαια, να σημαίνει το ακριβώς αντίθετο.

Κεφάλαιο 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Υπάρχουν μερικές χώρες που έχουν εισχωρήσει σε μεγάλο βαθμό τη μέθοδο Dalton στο εκπαιδευτικό τους σύστημα, όπως η Τσεχία και η Ολλανδία. Πρόκειται για μία εναλλακτική μέθοδο εκπαίδευσης που κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος σε όλο τον κόσμο και οι αρχές που την διέπουν καθορίζουν τον τρόπο που οργανώνονται και λειτουργούν τα σχολεία με συνέπεια την καλύτερη απόδοση των μαθητών. Επομένως, αποτελεί μία μέθοδο που ωφελεί την εκπαίδευση, καθώς αυτή είναι πιο αποτελεσματική όσον αφορά την πλευρά των μαθητών αλλά και των καθηγητών. Ο τρόπος αυτός της εκπαίδευσης δεν υφίσταται καθόλου στην Ελλάδα, παρά το

μεγάλο ποσοστό των ευρωπαϊκών πόλεων που την έχουν υιοθετήσει. Ένα σύστημα εκπαίδευσης το οποίο δέχεται σκληρές κριτικές από πολλές πλευρές και πολύ συχνά, μετά από συνεχείς αλλαγές και προσπάθειες βελτίωσης, θα ήταν καλό να δοκίμαζε κάποιες εναλλακτικές μεθόδους. Η μη ύπαρξη της μεθόδου Dalton ούτε και στα ιδιωτικά σχολεία μας καταλήγει στο συμπέρασμα πως η λειτουργία και η οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας καθορίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τον δισταγμό στην δοκιμή νέων μεθόδων, στην τεράστια δυσκολία απόφασης αλλαγής που χαρακτηρίζει την κουλτούρα και νοοτροπία της χώρας μας, καθώς επίσης και από μια σειρά αξιοκρατικών ζητημάτων. Μία δοκιμή ενός συστήματος, το οποίο εφαρμόζεται αποτελεσματικά και αποδοτικά σε τόσα πολλά σχολεία στον κόσμο, θα μπορούσε να δοκιμαστεί αρχικά σε λίγες σχολικές μονάδες οι οποίες θα αποτελέσουν έναυσμα για την υιοθέτηση ακόμα περισσότερων σχολείων. Μία πιθανή περίπτωση εφαρμογής του Dalton Plan θα μπορούσε να είναι τα ολιγαθέσια ελληνικά σχολεία της επαρχίας ή το ολοήμερο πρόγραμμα των σχολικών μονάδων σε κάθε περιφέρεια της χώρας μας. Με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί ο δισταγμός και ο φόβος προς την νέα αυτή μέθοδο και φυσικά να πραγματοποιείται η εκπαίδευση μέσα από ένα παιδοκεντρικό σύστημα, το οποίο αυξάνει την αυτονομία και προωθεί τις αρχές της μεθόδου Dalton.

Η οργάνωση και η λειτουργία των σχολείων Dalton θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από κάποια συγκεκριμένα γνωρίσματα, τα οποία χρειάζεται να εξυπηρετούν τις τρεις πρωταρχικές αρχές αυτής της μεθόδου: την ελευθερία, την συνεργασία και την ατομική προσπάθεια. Τα γνωρίσματα αυτά είναι μερικές φορές ικανά να αλλάξουν τελείως την εκπαίδευση όπως είναι γνωστή με το παραδοσιακό σύστημα. Όσο πιο πολύ υιοθετεί τις συγκεκριμένες μεθόδους που συστήνονται από ειδικούς της μεθόδου Dalton, τόσο περισσότερο θα επιτυγχάνεται η αυτονομία των μαθητών και οι στόχοι που έχει θέσει αυτός ο τρόπος εκπαίδευσης. Υπάρχουν κάποιοι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και λειτουργεί ένα σχολείο Dalton. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που έγιναν στην έρευνα, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως, παρόλο που η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό, δεν έχει σταματήσει να εμποδίζει την εξέλιξή του η προσκόλληση στο παραδοσιακό σύστημα εκπαίδευσης. Ακόμα και ύστερα από τα τόσα πολλά χρόνια ύπαρξης αυτής της εκπαιδευτικής μεθόδου και με τα αποτελέσματα να ενθαρρύνουν τη χρήση της, η συνήθεια του ανθρώπου να χρησιμοποιεί το συνηθισμένο σύστημα και να φοβάται να εμπιστευτεί κάτι νέο, δεν αφήνουν τα σχολεία Dalton να εντάξουν στο έπακρο νέες μεθόδους. Μπορούμε από πολλά στοιχεία που αναλύθηκαν στο

κεφάλαιο 6 να διαπιστώσουμε πως, τις περισσότερες φορές, τα σχολεία Dalton είναι η εναλλακτική λύση και όχι η αρχική, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου αυτό προτιμάται εξ αρχής. Θα πρέπει λοιπόν οι ανθρώπινες αντιλήψεις και ανασφάλειες να σταματήσουν να εμποδίζουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα να χρησιμοποιεί πλήρως τις νέες μεθόδους του, οι οποίες παρουσιάζουν συνεχώς θετικά αποτελέσματα. Θα πρέπει να σταματήσει αυτός ο δισταγμός και να προτιμάται ένα σχολείο το οποίο προωθεί αρχές όπως η ελευθερία και η συνεργασία σαν πρώτη επιλογή. Η υιοθέτηση της μεθόδου από περισσότερα σχολεία, η συνεχής και σωστή ενημέρωση ίσως μπορούν να βοηθήσουν το κοινό να κατανοήσει σε βάθος τη μέθοδο Dalton και έτσι να εξαιρεθεί ο δισταγμός αυτών των ανθρώπων να εμπιστευτούν ένα σύστημα το οποίο δεν γνωρίζουν.

Αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν με την σειρά τους διάφορα χαρακτηριστικά της λειτουργίας και της οργάνωσης των σχολείων Dalton. Το σχολείο που αποφασίζει να χρησιμοποιήσει τις μεθόδους Dalton συστήνεται να κάνει κάθε κίνηση η οποία θα προάγει τις τρεις βασικές αρχές. Η αυτονομία θα πρέπει να είναι βασικός στόχος του σχολείου. Θα πρέπει στο σχολείο με την σειρά του να εξαλείψει τους δισταγμούς και να δοκιμάσει νέα πράγματα τα οποία θα επιτρέψουν στους μαθητές να κινήσουν οι ίδιοι την γνώση, όπως αποσκοπεί η μέθοδος Dalton και όχι αυτή να τους επιβάλλεται. Οι καθηγητές θα πρέπει να είναι ειδικά καταρτισμένοι για αυτό το έργο και ο χώρος του σχολείου να παρέχει τα κατάλληλα εργαλεία. Η χρήση νέων τεχνολογιών και οι διάφορες δραστηριότητες που κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών και τα παρακινούν να συνεργάζονται, να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια και να εργάζονται όπως αυτοί επιθυμούν επιβάλλουν ριζικές αλλαγές, που αποξενώνονται από το παραδοσιακό σύστημα, τις οποίες όμως αλλαγές το σχολείο δεν πρέπει να φοβηθεί να κάνει. Φυσικά και προϋπόθεση αυτού είναι αρχικά η εμπιστοσύνη της κοινωνίας. Με αυτή και με την ώθηση που μπορεί να δώσει οποιοσδήποτε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, με την προβολή και με τους κατάλληλους εκπαιδευτικούς, ένα σχολείο μπορεί να λειτουργήσει πλήρως κάτω από μεθόδους κατάλληλες για την απόλυτη τήρηση του συστήματος Dalton.

Συμπερασματικά, οι τρεις αρχές που έθεσε η Parkhurst είναι αυτές που θα πρέπει να κατακλύζουν κάθε κομμάτι της εκπαίδευσης Dalton, τα θεμέλια και τους στόχους της. Είναι οι αρχές με τις οποίες επιτυγχάνεται, πέρα από την εκπαίδευση και κάθε στόχος ζωής, όπως μπορούμε να συμπεράνουμε από τα λεγόμενα της δημιουργού αυτής της μεθόδου. Προκειμένου να επιτευχθεί

αυτή η αυτονομία και η κατάκτηση των στόχων, θα πρέπει η κοινωνία να γνωρίσει και να κατανοήσει το πνεύμα αυτής της μεθόδου, για να έχει το κίνητρο να την χρησιμοποιήσει και να την στηρίξει, έτσι τα σχολεία να μην διστάζουν να εντρυφήσουν κάθε κομμάτι τους σε ό,τι τη χαρακτηρίζει και να προσπαθούν να εισάγουν νέους τρόπους για να την τηρήσουν όσο γίνεται πιο πιστά. Ο φραγμός από τον φόβο του εναλλακτικού και η συνήθεια του παραδοσιακού θα εξαλειφθούν με αυτόν τον τρόπο, η μέθοδος Dalton θα μπορέσει να γίνει γνωστή και σε περιοχές με τις οποίες δεν υπάρχει καμία επαφή, όπως η Ελλάδα, έτσι ώστε η διαδικασία της εκπαίδευσης να αποτελεί πλέον στόχο και όχι επιβολή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Babuščáková, D. (2008). *The Dalton Plan in ELT: the role of teacher and the role of student*. Thesis Diploma, University of Pardubice Faculty of Arts and Philosophy
- Baily, M. A. (1986). *Ascham Remembered 1886-1986*. Sydney: The Fine Arts Press
- Chiu, P. H. P., & Li, R. K. Y. (2016). *Enhancing student motivation using LectureTools: A cloud-based teaching and learning platform*. Knowledge Management & ELearning, 7(2), 250–264.
- De Jong, T., Weinberger, A., Girault, I., Kluge, A., Lazonder, A. W., Pedaste, M., Zacharia, Z. C. (2012). *Using scenarios to design complex technology-enhanced learning environments*. Educational Technology Research and Development, 60(5), 883–901
- Eichelberger, H., Christian, L., Kohlberg, W.D., Stary, E. & Stary, C. (2008). *Reformpädagogik goes eLearning: Neue Wege zur Selbstbestimmung von virtuellem Wissenstransfer und individualisiertem Wissenserwerb*. München: Oldenbourg.
- Friedman, R. S., & Deek, F. P. (2003). *Innovation and education in the digital age: Reconciling the roles of pedagogy, technology, and the business of learning*. IEEE Transactions on Engineering Management, 50(4), 403–412
- Hanior, T. (2017). *Effect of Heuristic and Dalton Laboratory Plan on Students Academic Achievement in Social Studies*. Journal of Education and Practice, 8 (22), 1-4
- Harmer, J. (2007). *How to Teach English*. Harlow: Pearson Longman
- Imran, A. S., Cheikh, F. A., & Kowalski, S. J. (2016). *Automatic annotation of lecture videos for multimedia driven pedagogical platforms*. Knowledge Management & ELearning, 8(4), 550–580
- Melkusová, J. (2011). *Alternative Education Focusing on Dalton Plan*. Diploma Thesis, MASARYK UNIVERSITY BRNO
- Moškvanová, V. (2009). *Aspects of Dalton Plan in teaching English*. Bachelor Thesis, MASARYK UNIVERSITY BRNO

Paurová, B. (2019). *Co jsou alternativní vzdělávací programy*. Retrieved January 25, 2019, from <http://www.nicm.cz/en>

Parkhurst, H. (1922). *Education on the Dalton Plan*. New York: E.P. Dutton & Company.

Pol, M., and Bohumíra L. (1999). *Spolupráce učitelů - podmínka rozvoje školy*. Praha: Strom Praha.

Popp, S. (1995). *Der Daltonplan in Theorie und Praxis. Ein aktuelles reformpädagogisches Modell zur Forderung selbstständigen Lernens in der Sekundarstufe*. Innsbruck: Studienverlag.

Průcha, J. (2001). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál

Roehner, R. (2008). *Dalton International Leaflet*. Znojmo: Dalton International.

Roehner, R. & Wenke, H. (2000). *At' žije škola*. Brno: Paido

Rýdl, K. (1998). *Daltonský plán jako výzva*. Praha: Strom

Weichhart, G., Sary, C., & Appel, M. (2018). *The digital Dalton Plan: Progressive education as integral part of web-based learning environments*. Knowledge Management & E-Learning, 10(1), 25–52

Weichhart, G. (2014). *Der Dalton Plan im e-learning: Transformation einer reformpädagogik ins Web*. Reihe B. Linz: Trauner Verlag

Yuan, B. Wang, M., Kushniruk, A.W., & Peng, J. (2016). *Design of a computer-based learning environment to support diagnostic problem solving towards expertise development*. Knowledge Management & E-Learning, 8(4), 540–549.

Σοφός, Α., 2017, *Dalton Plan goes on line*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Π.Μ.Σ.: «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης, Ρόδος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ DALTON

I. Χαρακτηριστικά του σχολείου

1. Σε ποια χώρα ανήκει το σχολείο σας;

---

2. Το σχολείο στο οποίο ανήκετε είναι:

A) Κρατικό   B) Ιδιωτικό   Γ) Σύλλογος ή κοινοπραξία   Δ) Άλλο

3. Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο σας;

A) Λιγότεροι από 500   B) Από 500 έως 1.500   Γ) Περισσότεροι από 1.500

4. Σε ποια/ες βαθμίδα/ες εκπαίδευσης απευθύνεται το σχολείο σας;

---

5. Ο πληθυσμός της περιοχής στην οποία εδρεύει το σχολείο σας είναι:

A) λιγότερος από 3.000   B) από 3.000 έως 15.000   Γ) από 15.000 έως 100.000

Δ) από 100.000 έως 1.000.000

6. Τι πρόγραμμα ακολουθεί το σχολείο σας;

A) Ακολουθεί το κλασικό ημερολογιακό έτος   B) Ακολουθεί δικό του πρόγραμμα

7. Το απολυτήριο του σχολείου σας είναι ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης;

A) Ναι B) Όχι Γ) Το σχολείο δεν δίνει απολυτήρια

8. Οι γονείς και οι κηδεμόνες ασκούν στο σχολείο:

A) Καθόλου ή μικρή επιρροή   B) Αρκετή επιρροή   Γ) Πολύ μεγάλη επιρροή

9. Σε ποιες ομάδες μαθητών απευθύνεται το σχολείο σας;

A) Μαθητές που δεν έχουν πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση   B) Χαρισματικούς μαθητές

Γ) Μαθητές με ειδικές ανάγκες   Δ) Σε παιδιά με σωματικά ή ψυχικά θέματα   E) Αθλητές, καλλιτέχνες

ΣΤ) Άλλο

II. Οργάνωση και λειτουργία του σχολείου

10. Συμπληρώστε στις ακόλουθες ερωτήσεις με την πιο αντιπροσωπευτική απάντηση.

10.1 Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα τυχαία.

A) Ποτέ ή σπάνια   B) Κάποιες φορές   Γ) Συχνά ή πάντα

10.2 Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με παρόμοια επίπεδα δεξιοτήτων.

A) Ποτέ ή σπάνια   B) Κάποιες φορές   Γ) Συχνά ή πάντα

10.3 Οι μαθητές ταξινομούνται έτσι ώστε τα τμήματα να περιέχουν πλήθος διαφορετικών επιπέδων δεξιοτήτων.

A) Ποτέ ή σπάνια   B) Κάποιες φορές   Γ) Συχνά ή πάντα

10.4 Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους.

A) Ποτέ ή σπάνια   B) Κάποιες φορές   Γ) Συχνά ή πάντα

10.5 Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με αιτήσεις γονέων ή κηδεμόνων.

A) Ποτέ ή σπάνια   B) Κάποιες φορές   Γ) Συχνά ή πάντα

10.6 Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την κατάρτιση του εκπαιδευτικού.

A) Ποτέ ή σπάνια   B) Κάποιες φορές   Γ) Συχνά ή πάντα

11. Τα διάφορα μέρη του προγράμματος μαθημάτων διδάσκονται:

A) Εβδομαδιαία   B) Μηνιαία   Γ) Άλλο

12. Υπάρχουν εβδομαδιαία (ή μηνιαία κ.α.) τμήματα εργασίας στο σχολείο σας;

A) Ναι B) Όχι

13. Που πραγματοποιείται η διαδικασία της διδασκαλίας;

A) Στο σχολείο B) Στο χώρο κατοικίας του μαθητή   Γ) Με εκπαίδευση εξ αποστάσεως με χρήση διαδικτύου   Δ) Άλλο

14. Τι πρόγραμμα ακολουθούν οι μαθητές;

A) Καθημερινό πρόγραμμα   B) Το δικό τους προσωπικό πρόγραμμα

15. Το σχολείο σας παρέχει ΤΠΕ για χρήση από μαθητές ή εκπαιδευτικούς;

A) Ναι B) Όχι

16. Είναι οι παρακάτω σχετικές με ΤΠΕ δραστηριότητες συνηθισμένο κομμάτι των εργασιών των μαθητών στο σχολείο σας;

16.1 Χρήση υπολογιστή

A) Ναι B) Όχι

16.2 Συγγραφή εγγράφων με χρήση Word.

A) Ναι B) Όχι

16.3 Δημιουργία εικόνων με χρήση γραφικών προγραμμάτων

A) Ναι B) Όχι

16.4 Δημιουργία προγραμμάτων

A) Ναι B) Όχι

16.5 Επικοινωνία με εκπαιδευτικούς ή άλλους μαθητές με χρήση email

A) Ναι B) Όχι

16.6 Χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού

A) Ναι B) Όχι

16.7 Αναζήτηση πληροφοριών με χρήση διαδικτύου

A) Ναι B) Όχι

17. Υφίσταται εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο σχολείο σας;

A) Ναι B) Όχι

18. Ανατίθενται εργασίες ίδιου βαθμού δυσκολίας σε όλους τους μαθητές;

A) Ναι B) Όχι

19. Το περιεχόμενο και η δυσκολία των εργασιών που ανατίθενται είναι προκαθορισμένο;

A) Είναι προκαθορισμένο   B) Προσαρμόζεται κατά τη διάρκεια της περιόδου διδασκαλίας

20. Στο σχολείο σας υπάρχουν σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες για τους μαθητές;

A) Ναι B) Όχι

21. Τι είδος εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται από το σχολείο σας;

A) Έντυπο υλικό   B) Ηλεκτρονικό υλικό   Γ) Πολυμέσα   Δ) Διαδραστικό υλικό
E) Άλλο

22. Το σχολείο σας επικοινωνεί με άλλα σχολεία στα πλαίσια δραστηριοτήτων;

A) Ναι B) Όχι

23. Οι δραστηριότητες είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου.

A) Ναι B) Όχι   Γ) Μερικές ναι και μερικές όχι

24. Υπάρχουν διαφορετικές δραστηριότητες μαθητών για κάθε τμήμα;

A) Ναι B) Όχι

25. Τους στόχους, τον τρόπο και την τα κριτήρια αξιολόγησης της μάθησης και της μελέτης τους επιλέγει ο εκπαιδευόμενος;

A) Καθόλου ή λίγο   B) Σε κάποιο βαθμό   Γ) Πάρα πολύ ή τελείως

26. Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να δομήσει το πρόγραμμα σπουδών του;

A) Καθόλου ή λίγο   B) Σε κάποιο βαθμό   Γ) Πάρα πολύ ή τελείως

27. Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να επιλέξει τον ρυθμό μελέτης του;

A) Καθόλου ή λίγο   B) Σε κάποιο βαθμό   Γ) Πάρα πολύ ή τελείως

QUESTIONNAIRE

You can answer this questionnaire in any way you want (by circling, highlighting, coloring, etc.)

I. Characteristics of the school

1. In which country does your school belong?

.....

2. The school you belong to is:

- A) State   B) Private   C) Association or consortium
D) Other

3. How many students are attending your school?

.....

4. To what level of education does your school belong?

.....

5. The population of the area where your school is located is:

- A) less than 3,000   B) from 3,000 to 15,000   C) from 15,000 to 100,000
D) from 100,000 to 1,000,000

6. Your school:

- A) follows the classic calendar year   B) follows its own program

7. Is your school's diploma equivalent to that of public education?

- A) Yes   B) No   C) The school does not give a baccalaureate

8. Parents and guardians have at school:

A) No or little influence   B) Several influence   C) Very much influence

9. To which group is addressed your school?

- A) Students who have no access to school education
- B) Charismatic students
- C) Disabled pupils
- D) Children with physical or mental issues
- E) Athletes, artists
- F) Other

II. Organization and operation of the school

10. Fill in the following questions with the most representative answer.

10.1 Students are classified into the departments randomly.

A) Never or rarely   B) Sometimes   C) Often or always

10.2 Students are classified in the segments according to similar skill levels.

A) Never or rarely   B) Sometimes   C) Often or always

10.3 Students are classified so that the departments contain a variety of different skill levels.

A) Never or rarely   B) Sometimes   C) Often or always

10.4 Students are classified into sections according to their age.

A) Never or rarely   B) Sometimes   C) Often or always

10.5 Students are classified in the divisions according to parent or guardian's requests.

A) Never or rarely   B) Sometimes   C) Often or always

10.6 Students are classified into the departments according to the teacher's training.

A) Never or rarely   B) Sometimes   C) Often or always

11. The different parts of the curriculum are taught:

A) Weekly   B) Monthly   C) Other

12. Are there weekly (or monthly, etc.) sections of your work at your school?

A) Yes   B) No.

13. Where does the teaching process take place?

A) At school   B) At student's residence

C) By distance learning using internet   D) Other

14. What program do students follow?

A) Daily program   B) Their own personal program

15. Does your school provide ICT for use by students or teachers?

A) Yes   B) No.

16. Are the following ICT-related activities a common part of student work in your school?

A) Yes   B) No.

16.1 Use a computer

A) Yes   B) No

16.2 Writing documents using Word.

A) Yes   B) No

16.3 Creating images by using graphics programs

A) Yes   B) No

16.4 Creating Programs

A) Yes   B) No

16.5 Communication with teachers or other students using email.

A) Yes   B) No

16.6 Use of educational software

A) Yes   B) No

16.7 Search for information

A) Yes   B) No

17. Is there e- learning at your school?

A) Yes   B) No

18. Are tasks of the same degree of difficulty assigned to all students?

A) Yes   B) No

19. Is the content and difficulty of the tasks assigned predefined?

A) It is predetermined   B) Adapts during the teaching period

20. In your school there are silent rooms or silent zones for students?

A) Yes   B) No.

21. What type of educational material is used by your school?

A) Written material   B) Electronic material
C) Multimedia   D) Interactive material
E) Other

22. Does your school communicate with other schools in activities or co-operation?

A) Yes B) No

23. Activities are predetermined from the beginning of the school period.

A) Yes B) No C) some yes and some not

24. Are there different student activities for each department?

A) Yes B) No.

25. The objectives, the way and the criteria for assessing learning and study are chosen by teacher

A) Not at all or a little B) Enough C) Too much or totally

26. To what extent can a trainee structure his curriculum?

A) Not at all or a little B) Enough C) Too much or totally

27. To what extent can a trainee choose his / her pace of study?

A) Not at all or a little B) Enough C) Too much or totally

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.

Πίνακες αποτελεσμάτων

Σε ποια χώρα ανήκει το σχολείο σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γερμανία	14	17.7	18.2	18.2
	Αυστρία	1	1.3	1.3	19.5
	Βέλγιο	4	5.1	5.2	24.7
	Τσεχία	14	17.7	18.2	42.9
	Πολωνία	5	6.3	6.5	49.4
	Ολλανδία	26	32.9	33.8	83.1
	Αγγλία	1	1.3	1.3	84.4
	Η.Π.Α.	4	5.1	5.2	89.6
	Σλοβακία	6	7.6	7.8	97.4
	Ουγγαρία	1	1.3	1.3	98.7
	Αυστραλία	1	1.3	1.3	100.0
	Total	77	97.5	100.0	
	Missing	System	2	2.5	
Total		79	100.0		

Το σχολείο στο οποίο ανήκετε είναι:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κρατικό	16	20.3	20.3	20.3
	Ιδιωτικό	58	73.4	73.4	93.7
	Σύλλογος ή κοινοπραξία	4	5.1	5.1	98.7
	Άλλο	1	1.3	1.3	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Πόσοι μαθητές φοιτούν στο σχολείο σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιγότεροι από 500	55	69.6	69.6	69.6
	Από 500 έως 1.500	19	24.1	24.1	93.7
	Περισσότεροι από 1.500	5	6.3	6.3	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Σε ποια βαθμίδα εκπαίδευσης απευθύνεται το σχολείο σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρωτοβάθμια	37	46.8	46.8	46.8
	Δευτεροβάθμια	42	53.2	53.2	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Ο πληθυσμός της περιοχής στην οποία εδρεύει το σχολείο σας είναι:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μικρότερος από 3.000	8	10.1	10.4	10.4
	Από 3.000 έως 15.000	18	22.8	23.4	33.8
	Από 15.000 έως 100.000	21	26.6	27.3	61.0
	Από 100.000 έως 1.000.000	30	38.0	39.0	100.0
	Total	77	97.5	100.0	
Missing	System	2	2.5		
	Total	79	100.0		

Τι πρόγραμμα ακολουθεί το σχολείο σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ακολουθεί το κλασσικό ημερολογιακό έτος	55	69.6	70.5	70.5
	Ακολουθεί δικό του πρόγραμμα	23	29.1	29.5	100.0
	Total	78	98.7	100.0	
Missing	System	1	1.3		
Total		79	100.0		

Το απολυτήριο του σχολείου σας είναι ισότιμο με αυτό της δημόσιας εκπαίδευσης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	72	91.1	91.1	91.1
	Όχι	4	5.1	5.1	96.2
	Το σχολείο δεν δίνει απολυτήρια	3	3.8	3.8	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Οι γονείς και οι κηδεμόνες ασκούν στο σχολείο:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου ή μικρή επιρροή	41	51.9	51.9	51.9
	Αρκετή επιρροή	32	40.5	40.5	92.4
	Πολύ μεγάλη επιρροή	6	7.6	7.6	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα τυχαία.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ποτέ ή σπάνια	20	25.3	25.3	25.3
Κάποιες φορές	29	36.7	36.7	62.0
Συχνά ή πάντα	30	38.0	38.0	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με παρόμοια επίπεδα δεξιοτήτων.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ποτέ ή σπάνια	39	49.4	49.4	49.4
Κάποιες φορές	30	38.0	38.0	87.3
Συχνά ή πάντα	10	12.7	12.7	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Οι μαθητές ταξινομούνται έτσι ώστε τα τμήματα να περιέχουν πλήθος διαφορετικών επιπέδων δεξιοτήτων.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ποτέ ή σπάνια	34	43.0	43.0	43.0
Κάποιες φορές	30	38.0	38.0	81.0
Συχνά ή πάντα	15	19.0	19.0	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την ηλικία τους.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ποτέ ή σπάνια	13	16.5	16.7	16.7
	Κάποιες φορές	8	10.1	10.3	26.9
	Συχνά ή πάντα	57	72.2	73.1	100.0
	Total	78	98.7	100.0	
Missing	System	1	1.3		
Total		79	100.0		

Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με αιτήσεις γονέων ή κηδεμόνων.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ποτέ ή σπάνια	62	78.5	78.5	78.5
	Κάποιες φορές	16	20.3	20.3	98.7
	Συχνά ή πάντα	1	1.3	1.3	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

**Οι μαθητές ταξινομούνται στα τμήματα σύμφωνα με την κατάρτιση του
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ.**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ποτέ ή σπάνια	55	69.6	69.6	69.6
	Κάποιες φορές	21	26.6	26.6	96.2
	Συχνά ή πάντα	3	3.8	3.8	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Τα διάφορα μέρη του προγράμματος μαθημάτων διδάσκονται:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Εβδομαδιαία	40	50.6	50.6	50.6
	Μηνιαία	20	25.3	25.3	75.9

Άλλο	19	24.1	24.1	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Υπάρχουν εβδομαδιαία (ή μηνιαία κ.α.) τμήματα εργασίας στο σχολείο σας στα πλαίσια των εργασιών;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	48	60.8	60.8	60.8
Όχι	31	39.2	39.2	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Το σχολείο σας παρέχει ΤΠΕ για χρήση από μαθητές ή εκπαιδευτικούς;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	79	100.0	100.0	100.0

Χρήση υπολογιστή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	78	98.7	98.7	98.7
Όχι	1	1.3	1.3	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Συγγραφή εγγράφων με χρήση Word.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	71	89.9	89.9	89.9
Όχι	8	10.1	10.1	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Δημιουργία εικόνων με χρήση γραφικών προγραμμάτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	50	63.3	63.3	63.3
	Όχι	29	36.7	36.7	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Δημιουργία προγραμμάτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	56	70.9	70.9	70.9
	Όχι	23	29.1	29.1	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Επικοινωνία με εκπαιδευτικούς ή άλλους μαθητές με χρήση email.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	68	86.1	86.1	86.1
	Όχι	11	13.9	13.9	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	59	74.7	74.7	74.7
	Όχι	20	25.3	25.3	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Αναζήτηση πληροφοριών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	73	92.4	92.4	92.4
	Όχι	6	7.6	7.6	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Ανατίθενται εργασίες ίδιου βαθμού δυσκολίας σε όλους τους μαθητές;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	53	67.1	67.1	67.1
	Όχι	26	32.9	32.9	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Το περιεχόμενο και η δυσκολία των εργασιών που ανατίθενται είναι προκαθορισμένο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	34	43.0	43.0	43.0
	Όχι	45	57.0	57.0	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Υπάρχουν διαφορετικές δραστηριότητες μαθητών για κάθε τάξη;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	75	94.9	94.9	94.9
	Όχι	4	5.1	5.1	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Οι δραστηριότητες είναι προκαθορισμένες από την αρχή της σχολικής περιόδου.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	6	7.6	7.6	7.6
	Όχι	37	46.8	46.8	54.4
	Μερικές ναι και μερικές όχι	36	45.6	45.6	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Στο σχολείο σας υπάρχουν σιωπηλά δωμάτια ή σιωπηλές ζώνες για τους μαθητές;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	33	41.8	41.8	41.8
	Όχι	46	58.2	58.2	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Που πραγματοποιείται η διαδικασία της διδασκαλίας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Στο σχολείο	70	88.6	88.6	88.6
	Στο χώρο κατοικίας του μαθητή	1	1.3	1.3	89.9
	Με εκπαίδευση εξ αποστάσεως με χρήση διαδικτύου	8	10.1	10.1	100.0
	Total	79	100.0	100.0	

Σε ποιες ομάδες μαθητών απευθύνεται το σχολείο σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μαθητές που δεν έχουν πρόσβαση στην σχολική εκπαίδευση	11	13.9	13.9	13.9
Χαρισματικούς μαθητές	22	27.8	27.8	41.8
Μαθητές με ειδικές ανάγκες	4	5.1	5.1	46.8
Παιδιά με σωματικά ή ψυχικά θέματα	4	5.1	5.1	51.9
Αθλητές και καλλιτέχνες	9	11.4	11.4	63.3
Άλλο	29	36.7	36.7	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Το σχολείο σας επικοινωνεί με άλλα σχολεία στα πλαίσια δραστηριοτήτων ή συνεργασίας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	53	67.1	67.1	67.1
Όχι	26	32.9	32.9	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Οι μαθητές ακολουθούν

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθημερινό πρόγραμμα	55	69.6	69.6	69.6
το δικό τους προσωπικό πρόγραμμα	24	30.4	30.4	100.0
Total	79	100.0	100.0	

Υφίσταται εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο σχολείο σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	23	29.1	29.5	29.5
	Όχι	55	69.6	70.5	100.0
	Total	78	98.7	100.0	
Missing	System	1	1.3		
Total		79	100.0		

Τι είδος εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται από το σχολείο σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έντυπο υλικό	26	32.9	32.9	32.9
	Ηλεκτρονικό υλικό	26	32.9	32.9	65.8
	Πολυμέσα	6	7.6	7.6	73.4
	Διαδραστικό υλικό	20	25.3	25.3	98.7
	Άλλο	1	1.3	1.3	100.0
Total		79	100.0	100.0	

Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να δομήσει το πρόγραμμα σπουδών του;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου ή λίγο	15	19.0	19.0	19.0
	Σε κάποιο βαθμό	51	64.6	64.6	83.5
	Πάρα πολύ ή τελείως	13	16.5	16.5	100.0
Total		79	100.0	100.0	

Σε ποιο βαθμό μπορεί ο εκπαιδευόμενος να επιλέξει τον ρυθμό μελέτης του;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου ή λίγο	4	5.1	5.1	5.1
	Σε κάποιο βαθμό	40	50.6	50.6	55.7
	Πάρα πολύ ή τελείως	35	44.3	44.3	100.0
	Total	79	100.0	100.0	